

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W SIERADZU**

z dnia ..... 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza na lata 2021 – 2030”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378), w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza na lata 2021 - 2030”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Sieradza.

§ 3. 1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

2. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez rozplakatowanie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Sieradza i zamieszczeniu jej treści na stronie internetowej Urzędu Miasta Sieradza.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Sieradzu

Urszula Rozmarynowska

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych **MIASTA SIERADZA**

na lata 2021-2030

Sieradz
gościnny dla rozwoju

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII.....	5
KONTEKST PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	6
UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII.....	7
SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	10
CHARAKTERYSTYKA GMINY	12
POŁOŻENIE GMINY	12
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	14
KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY.....	18
RYNEK PRACY	22
WYCHOWANIE I EDUKACJA	24
GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA	28
KULTURA, SPORT I REKREACJA.....	29
OPIEKA ZDROWOTNA	36
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	37
POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	37
WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	37
POMOC SPOŁECZNA.....	41
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	48
KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	49
DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO.....	50
WSPIERANIE RODZINY	50
WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	62
ZDROWIE PSYCHICZNE.....	71
PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH	77
PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	98
AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW	111

PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	121
WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA	131
PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI.....	141
REWITALIZACJA SPOŁECZNA	147
ANALIZA SWOT	153
CEL STRATEGICZNY	160
WIZJA.....	160
MISJA	160
CELE OPERACYJNE	161
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	163
RAMY FINANSOWE	164
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	168
MONITORING	169
EWALUACJA	170
ZAKRES EWALUACJI	170
SPOSÓB EWALUACJI.....	170
NARZĘDZIA EWALUACJI.....	170
OKRES EWALUACJI.....	171
OCENA RYZYKA	171
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	172
BIBLIOGRAFIA.....	174
SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	176
SPIS RYSUNKÓW	176
SPIS TABEL	176
SPIS WYKRESÓW	177

Wykaz skrótów:

UM – Urząd Miasta Sieradza

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

POZ – Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

MKPiRPA – Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

MOIK – Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej

MCPS – Miejskie Centrum Pomocy Społecznej

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Sieradzu

SM – Straż Miejska

SCK – Sieradzkie Centrum Kultury

MBP – Miejska Biblioteka Publiczna

MOSiR – Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

ŚŚ – Świetlice Środowiskowe

UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy w Rożdżalach

WTZ – Warsztat Terapii Zajęciowej

OA – Ośrodek Adaptacyjny

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza na lata 2021-2030¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji i działań w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Miasta Sieradza. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości,
- rewitalizację społeczną.

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza na lata 2021-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego - cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania i zależności, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej miasta Sieradza.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii miasta Sieradza zastosowano podejście partycypacyjno-eksperyckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

³Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach NGO.

KONTEKST PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla miasta Sieradza jest przyjęta Uchwałą nr XLIV/388/2010 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 8 czerwca 2010 roku *Strategia Rozwoju Miasta Sieradza na lata 2010-2020*. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta w dłuższej perspektywie czasowej. Strategia Rozwoju Miasta Sieradza na lata 2010-2020 zakreśla najogólniejszą wizję Sieradza w przyszłości – pożądany obraz, do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii Rozwoju Miasta Sieradza na lata 2010-2020. Kluczowe jego elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Miasta Sieradza, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące, bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza na lata 2021-2030, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.), które w ramach zadań własnych gminy przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm.),
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),

10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085 z późn. zm.),
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 38.),
14. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.),
15. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
16. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.),
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.),
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
22. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),
24. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 351 z późn. zm.),
25. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.),
26. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),

27. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
28. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
29. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
30. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm),
31. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
32. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 818),
33. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm),
34. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
35. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
36. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).
37. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061 z późn. zm.),
38. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023 (M. P. z 2018 r. poz. 1007).

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza na lata 2021-2030, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanych także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytucznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich m. in.: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejski program walki z ubóstwem”.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono m. in: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego „Łódzkie 2020” wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Programowa zgodność Strategii z:

- Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020,

stwarza szansę na uruchomienie montażu finansowego dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części operacyjnej Strategii.

Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

POŁOŻENIE GMINY

Miało Sieradz to gmina miejska położona w zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie sieradzkim. Miasto usytuowane jest na obszarze Kotliny Sieradzkiej, będącej częścią Niziny Południowowielkopolskiej, nad rzeką Wartą, która jest jego szczególną wizytówką turystyczną. Sieradz obejmuje powierzchnię 51,22 km² i sąsiaduje z gminą wiejską Sieradz od strony północnej, południowej i wschodniej oraz z gminą Wróblew od strony zachodniej.

Rysunek 1. Położenie miasta Sieradz na mapie Polski

Źródło: [https:// commons.wikimedia.org/wiki/Sieradz](https://commons.wikimedia.org/wiki/Sieradz).

Miasto charakteryzuje się dogodnym położeniem na mapie województwa, co umożliwia mieszkańcom łatwe dotarcie do innych miast. Jest zlokalizowane w odległości 70 km od Łodzi – stolicy województwa, 167 km od Wrocławia i 201 km od Warszawy. Ze względu na strategiczny charakter regionu Miasto cechuje się bardzo dobrą infrastrukturą komunikacyjną – przez jego obszar przebiega trasa kolejowa, liczne drogi krajowe i powiatowe, a także droga ekspresowa S8. Dodatkowym atutem Sieradza jest jego strefa inwestycyjna, pozwalająca dużym przedsiębiorcom na zlokalizowanie oddziału swoich firm na obszarze Miasta na preferencyjnych warunkach finansowych.

Rysunek 2. Położenie miasta Sieradz na mapie powiatu sieradzkiego

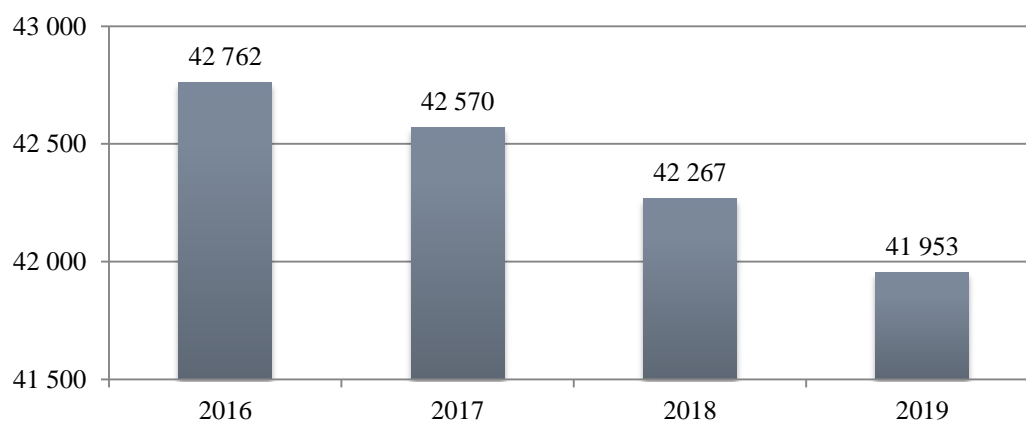
Źródło: <http://strona.gimwarta.pl/>

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Miasto Sieradz liczy 41 953 mieszkańców (stan na 31.12.2019 roku). Ich liczba na przestrzeni lat 2016-2019 nieznacznie zmalała (spadek w tym okresie wyniósł zaledwie 2%). Zmiana liczebności populacji Sieradza w przedmiotowym okresie zaprezentowana została na poniższym wykresie.

Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Sieradza w latach 2016-2019

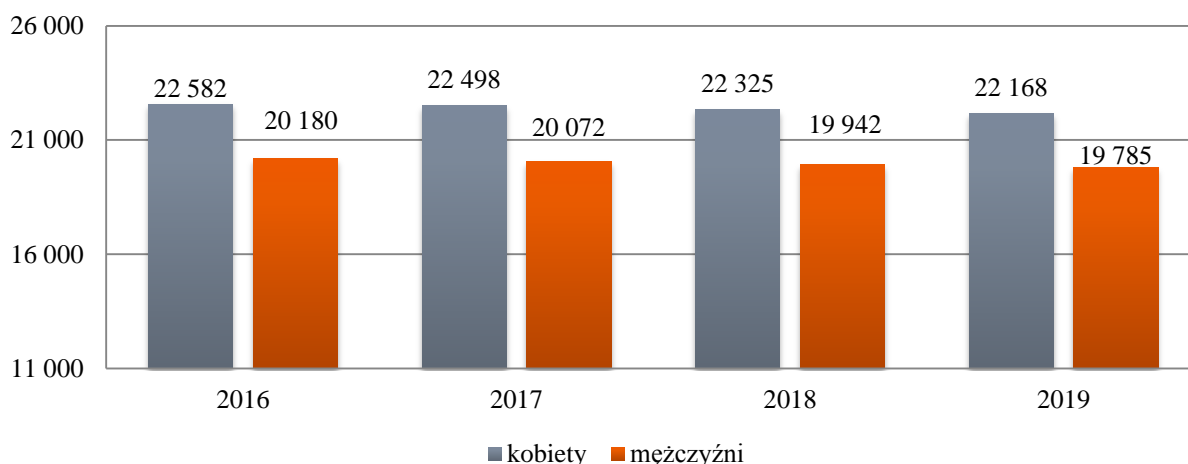

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących Miasto jest niższa niż liczba kobiet - kobiety stanowią 52,84% ogólnej liczby mieszkańców (22 168 kobiet), natomiast mężczyźni 47,16% (19 785 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Sieradzu wynosi 112, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 112 kobiet. Jest to wynik znacznie wyższy od średniej w Polsce, która wynosi 106.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Sieradz na przestrzeni lat 2016-2019

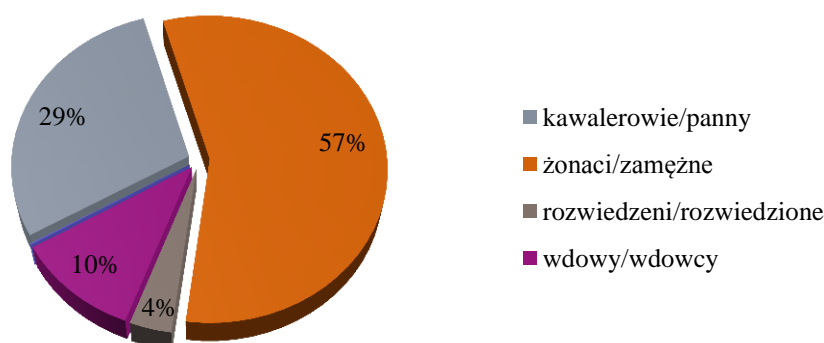
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Mieszkańcy Sieradza zawarli w 2019 roku 173 małżeństwa co oznacza, że na 1000 mieszkańców zostało zawartych 4,11 małżeństw. W porównaniu do całej Polski jest to wartość nieznacznie niższa, na terenie całego kraju wynosi bowiem 5,0. W stosunku do roku 2016 nastąpił znaczny spadek liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności – z 4,81 do 4,11 w 2019.

Stan cywilny mieszkańców Miasta według danych znajdujących się w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku przedstawia się następująco:

- 28,9% mieszkańców jest stanu wolnego,
- 56,6% żyje w małżeństwie,
- 3,6% mieszkańców jest po rozwodzie,
- 10,9% to wdowy/wdowcy,
- 0,1% nie ustalono.

Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców Sieradza według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Warto mieć na uwadze, że powyższe dane nie odzwierciedlają obecnego stanu cywilnego mieszkańców Miasta, gdyż ostatnie oficjalne dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów na przestrzeni ostatnich 4 lat w Sieradzu zawsze przyjmował wartości ujemne. Co roku odnotowywane jest zmniejszanie się przyrostu naturalnego, który w 2019 roku wyniósł -117 i odpowiadał przyrostowi naturalnemu -2,78 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość zdecydowanie niższa w porównaniu do średniej wartości w całej Polsce, która wynosi -0,9.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Sieradzu na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe	390	446	400	356
zgony	406	481	471	473
przyrost naturalny	-16	-35	-71	-117

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w Sieradzu według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- ◆ 16,4% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym - do 17 roku życia;
- ◆ 59,6% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- ◆ 24% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn oraz 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w Mieście. Na przestrzeni lat 2016-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym spadku odsetka osób w wieku produkcyjnym i stałym poziomie ludności w wieku poniżej 17 roku życia. Warto zwrócić również uwagę na wskaźnik obciążenia demograficznego osobami w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2019 roku w Sieradzu wyniósł 40,2, gdzie średni wynik dla Polski osiągnął poziom 36,5. Wskazuje to na występowanie problemu starzejącego się społeczeństwa w Mieście na wyższym poziomie niż ma to miejsce ogólnie w kraju.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	16,3	16,4	16,4	16,4
wiek produkcyjny	62,3	61,4	60,5	59,6
wiek poprodukcyjny	21,3	22,2	23,1	24,0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2019 roku zarejestrowano 316 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 546 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było dla Sieradza ujemne i wyniosło -230. Ponadto w tym samym roku odnotowano 14 zameldowań z zagranicy oraz 28 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -14. W stosunku do 2016 roku możemy zaobserwować zwiększenie się liczby wymeldowań w stosunku do zameldowań, w wyniku czego ujemne saldo migracji wewnętrznych pogłębiło się.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Sieradzu w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
saldo migracji wewnętrznych	-162	-111	-205	-230
saldo migracji zagranicznych	24	4	-7	-14

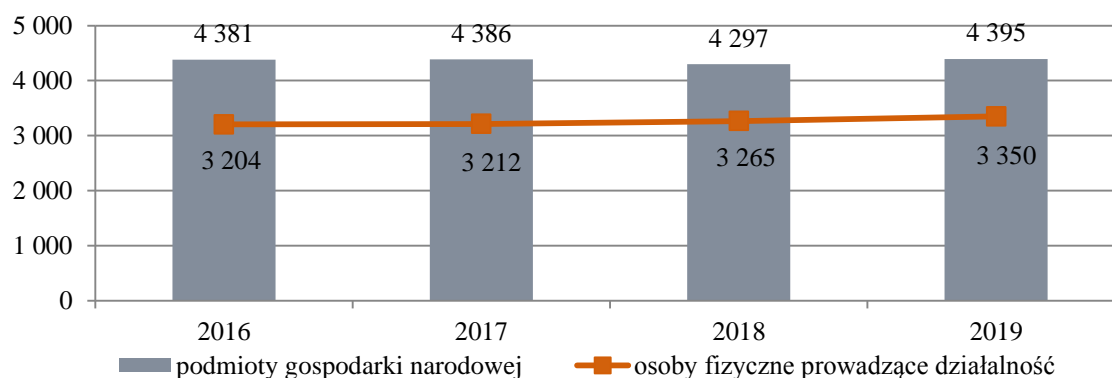
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY

SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE

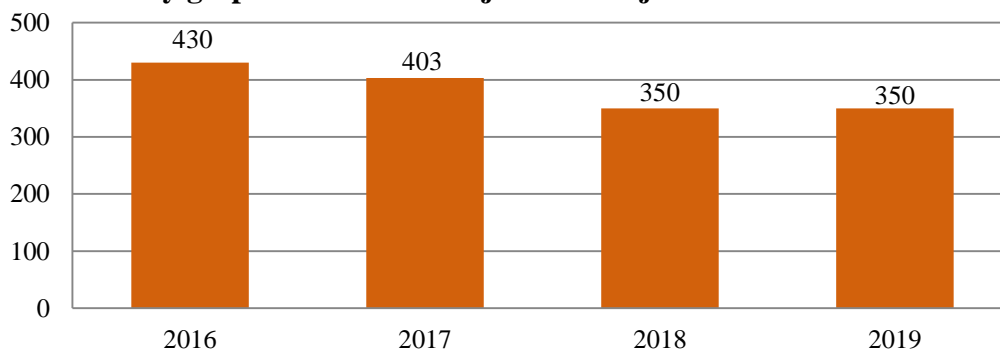
Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W Sieradzu na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 4 395 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 76% stanowiły te, prowadzone przez osoby fizyczne - było 3 350. Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich – w 2018 wszystkich podmiotów prowadzących działalność było 4 297, a osób fizycznych prowadzących własną działalność – 3 265. Na latach 2016-2017 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Mieście zwiększała się, natomiast w 2018 roku zmniejszyła się o 89 podmiotów, a w roku kolejnym ponownie zwiększyła się. Na przestrzeni ostatnich 4 lat liczba podmiotów gospodarki narodowej utrzymywała się na stałym poziomie, natomiast zauważalny był rozwój przedsiębiorczości wśród osób fizycznych, którzy w tym okresie byli właścicielami coraz większego odsetka podmiotów w Sieradzu.

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku zarejestrowanych zostało 350 podmiotów gospodarki narodowej, co było taką samą liczbą jak w roku poprzednim. W stosunku do 2017 roku oznacza to spadek o 13%, natomiast w porównaniu do roku 2016 zmniejszenie o 19%. Dane w tym zakresie na przestrzeni ostatnich lat zostały przedstawione poniżej.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w Sieradzu według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników, których jest 4 157 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Mieście 189, a średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników jest 46. Działalność prowadzą również 2 duże przedsiębiorstwa liczące od 250 do 999 pracowników oraz 1 bardzo duże, w którym zatrudnienie przekracza 1000 pracowników.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Miasta według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Najpopularniejszymi branżami wśród przedsiębiorców prowadzących swoje firmy na terenie Miasta według rejestru i klasyfikacji są: sektor G, czyli handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli, w ramach którego prowadzone jest 954 podmioty oraz sektor F, czyli budownictwo (513 podmiotów). Dużą popularnością wśród lokalnych przedsiębiorców cieszy się również działalność w sferze profesjonalnej, naukowej i technicznej, produkcja, przetwórstwo przemysłowe oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

Dochodami Miasta są w szczególności:

- dochody własne;
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych).

Dochodami jednostki samorządowej mogą być również:

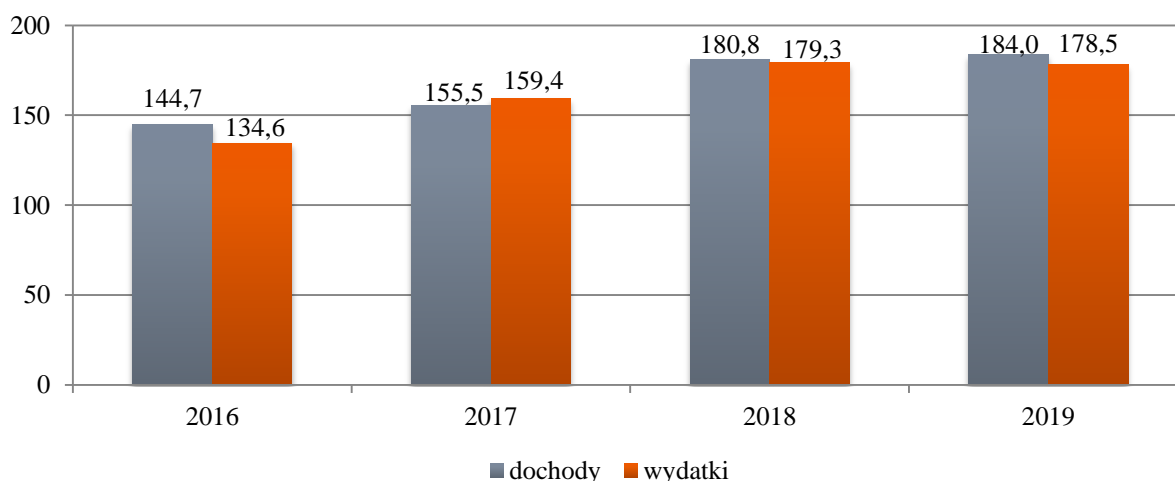
- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wydatki Miasta przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.

Struktura dochodów miasta Sieradza na przestrzeni lat 2016-2019 ulegała niewielkim zmianom w ich wysokości, niemniej w 2019 roku nastąpił wzrost dochodów w stosunku do roku 2016 o 27%. Od 2016 roku nastąpił również wzrost wydatków Miasta – do 2019 roku o 33%. Jednocześnie możemy zauważyć, że dochody Sieradza przewyższają jego wydatki, a odwrotna sytuacja wystąpiła jedynie w 2017 roku, kiedy wydatki wyniosły około 4 miliony złotych więcej niż uzyskane w tym roku dochody.

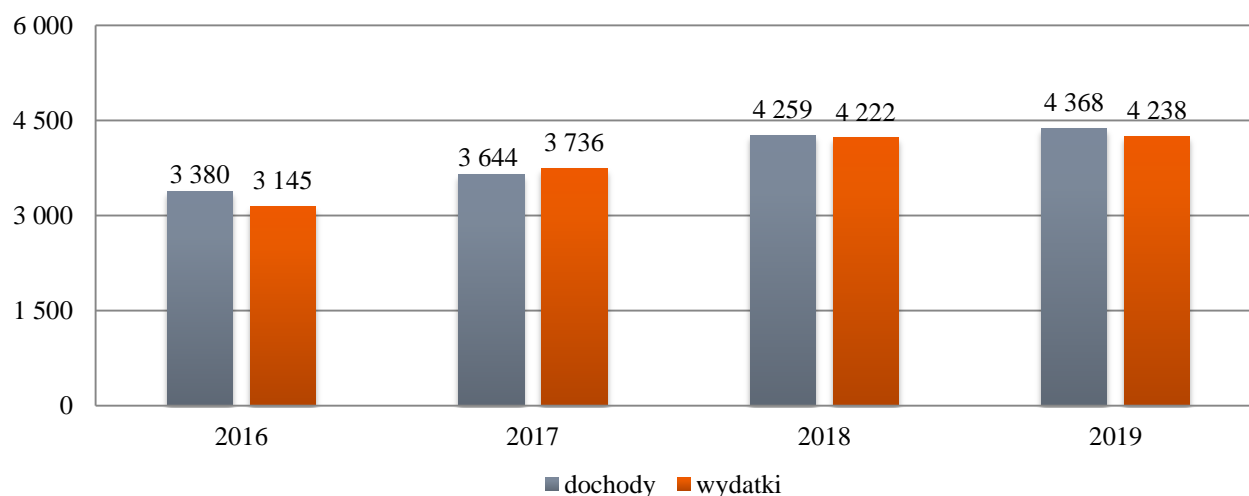
Wykres 6. Dochody i wydatki Miasta ogółem w latach 2016-2019 (w milionach złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochody Miasta w 2019 roku, w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 4 368 złotych, natomiast wydatki kształtowały się na niższym poziomie, tj. 4 238 złotych. Na przestrzeni lat 2016-2019 nastąpił wzrost zarówno dochodów, jak i wydatków Sieradza w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Wykres 7. Dochody i wydatki Miasta na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych)

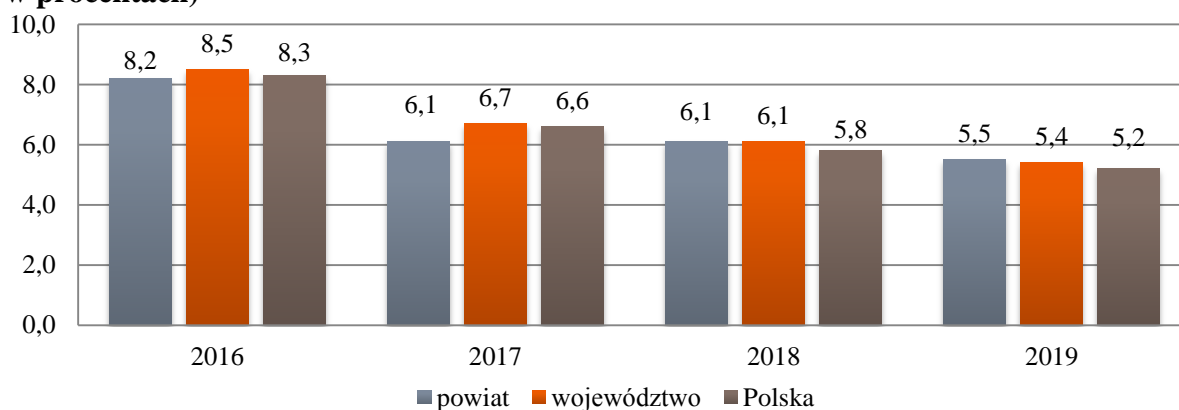
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie sieradzkim. W 2019 roku kształtowała się ona na poziomie 5,5% i była mniej korzystna niż sytuacja w Polsce. Na tle należy zauważyć, że w latach 2016-2017 stopa bezrobocia w powiecie sieradzkim była niższa zarówno od wskaźnika na terenie województwa i kraju, po czym nastąpiło odwrócenie się tej tendencji. Analizując kwestie bezrobocia w powiecie należy wskazać, że podobnie jak ma to miejsce w całej Polsce, zmniejszyło się i utrzymuje na zbliżonym poziomie do województwa i Polski. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 8. Stopa bezrobocia w powiecie sieradzkim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa łódzkiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

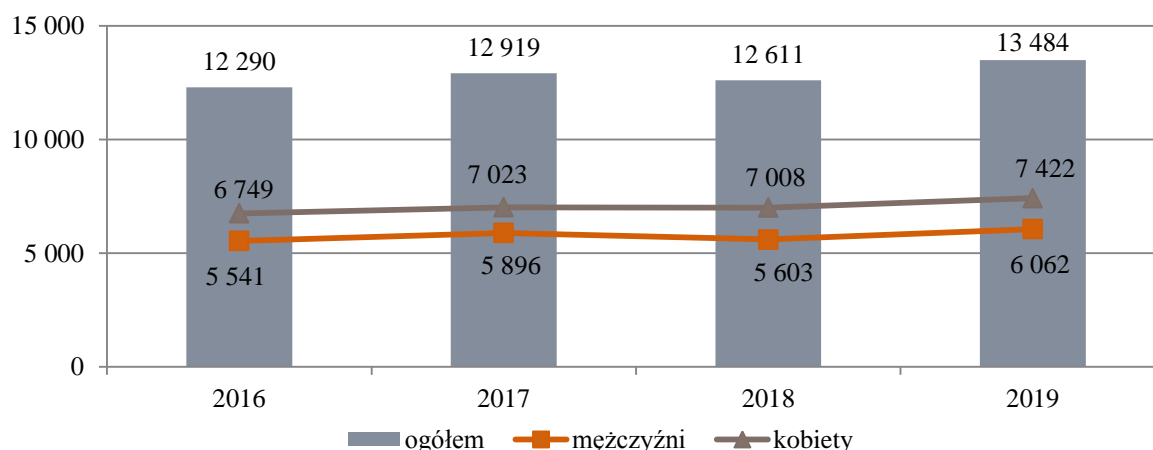

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w Sieradzu na 1000 mieszkańców pracowało 321 osób⁴. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 13 484. Analizując tę kwestię z podziałem na płeć można zauważyć dysproporcję, odsetek pracujących kobiet jest wyższy od odsetka mężczyzn o 10 pp. Kobiety stanowiły bowiem 55% wszystkich pracujących (7 422 osoby), natomiast mężczyźni 45% (6 062 osoby).

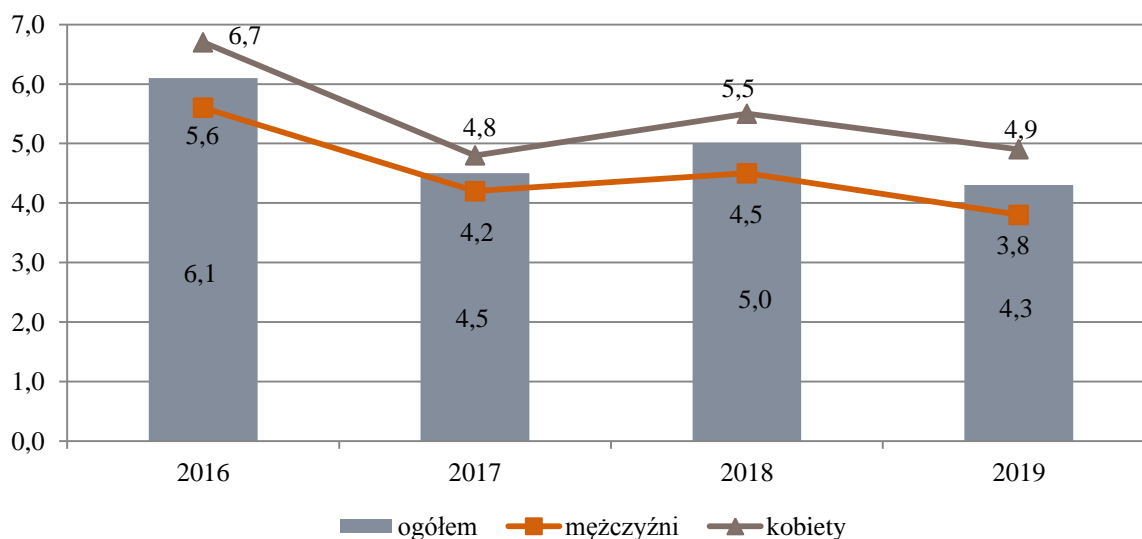
⁴ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Wykres 9. Liczba osób pracujących w Sieradzu na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2016-2019 zmniejszył się o 1,8 pp. Należy zauważyć, że problem bezrobocia dotyczy w szczególności kobiet – ich udział w grupie mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł w 2019 roku 4,9% i był w omawianym roku wyższy od udziału mężczyzn o 1,1 pp.

Wykres 10. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Sieradzu w latach 2016-2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

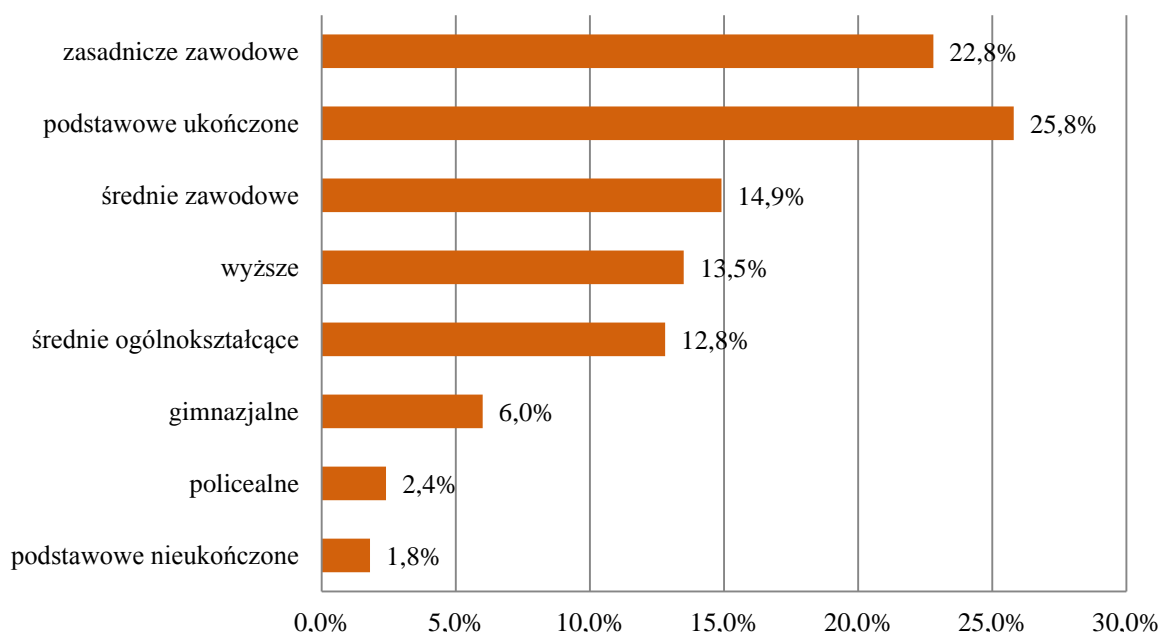
WYCHOWANIE I EDUKACJA

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców miasta Sieradza przedstawia się następująco:

- 13,5% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 2,4% wykształcenie policealne,
- 12,8% średnie ogólnokształcące,
- 14,9% średnie zawodowe,
- 22,8% zasadnicze zawodowe,
- 6% gimnazjalne,
- 25,8% podstawowe ukończone,
- 1,8% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Struktura wykształcenia nie różni się znacząco pod względem płci. Wśród kobiet mieszkających w Sieradzu największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (27%), zasadnicze zawodowe (16,4%) i wyższe (16%). Wykształcenie średnie ogólnokształcące i średnie zawodowe posiada kolejno 15,6% i 14,3% mieszkanki Miasta. Niemal co trzeci mężczyzna legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (29,5%), a co czwarty – podstawowym (24,6%). Wykształcenie wyższe posiada 10,8% mężczyzn zamieszkujących Miasto.

Wykres 11. Poziom wykształcenia mieszkańców Miasta według danych Narodowego Spisu Powszechnego

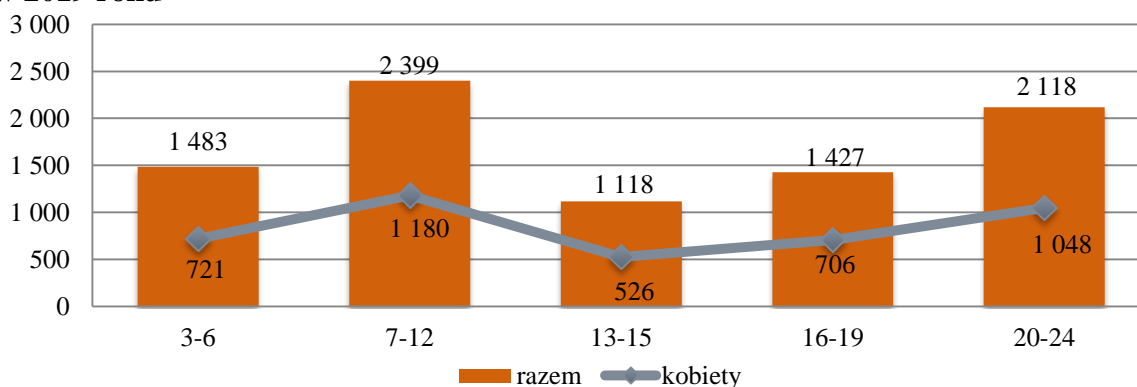

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Warto podkreślić, iż dane te nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji w Sieradzu. Trzeba założyć, że obecnie osób z wykształceniem wyższym jest więcej - tak jak ma to miejsce w całej Polsce.

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 8 545 mieszkańców Miasta. Rozpatrując kwestię ludności Sieradza z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (2 399 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (2 118 osób), natomiast na trzecim mające 3-6 lat (1 483 osoby). Jak można zauważyć na poniższym wykresie, w Mieście nie występują znaczące dysproporcje względem płci w omawianych grupach wiekowych. Odsetek dziewcząt w wieku potencjalnej nauki jest niewiele niższy niż chłopców i wynosi 49,5%.

Wykres 12. Ludność Miasta według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Miasto Sieradz jest organem prowadzącym dla przedszkolnych oraz szkolnych jednostek oświatowych. W ramach realizacji zadań oświatowych Miasto prowadzi: 7 przedszkoli miejskich, 3 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych oraz 6 szkół podstawowych. Ponadto, na terenie Sieradza działalność prowadzi 8 niepublicznych przedszkoli i niepubliczna Katolicka Szkoła Podstawowa. W Mieście funkcjonuje także żłobek miejski oraz liczne prywatne placówki opieki nad dziećmi do 3 roku życia, tj. żłobki i kluby dziecięce. Obsługę publicznych jednostek oświatowych w zakresie spraw kadrowych, finansowych oraz księgowych świadczy jednostka budżetowa Urzędu Miasta Sieradza – Centrum Obsługi Finansowej.

Łącznie do wszystkich oddziałów publicznych placówek oświaty w roku szkolnym 2018/2019 uczęszczało 4 261 uczniów, a tym 3 243 było uczniami szkół podstawowych. Do niepublicznych placówek przystąpiło natomiast 90 osób w wieku szkolnym i 373 w wieku

przedszkolnym. W Sieradzu dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą realizować obowiązek edukacji w Przedszkolu nr 6 „Jasia i Małgosi”, Przedszkolu nr 15 oraz Szkole Podstawowej Integracyjnej nr 8, których przestrzeń pozwala na bezpieczne uczestniczenie w zajęciach, a karda pedagogiczna prowadzi je w sposób dostosowany do specyficznych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Liczba uczniów szkół, oddziałów przedszkolnych oraz nauczycieli w 2018 kształtowała się następująco:

Tabela 4. Wykaz jednostek oświatowych i oddziałów szkolnych w Sieradzu wraz z liczbą uczniów do nich uczęszczających i nauczycieli w roku szkolnym 2018/2019 (wraz z uczniami gimnazjalnymi)

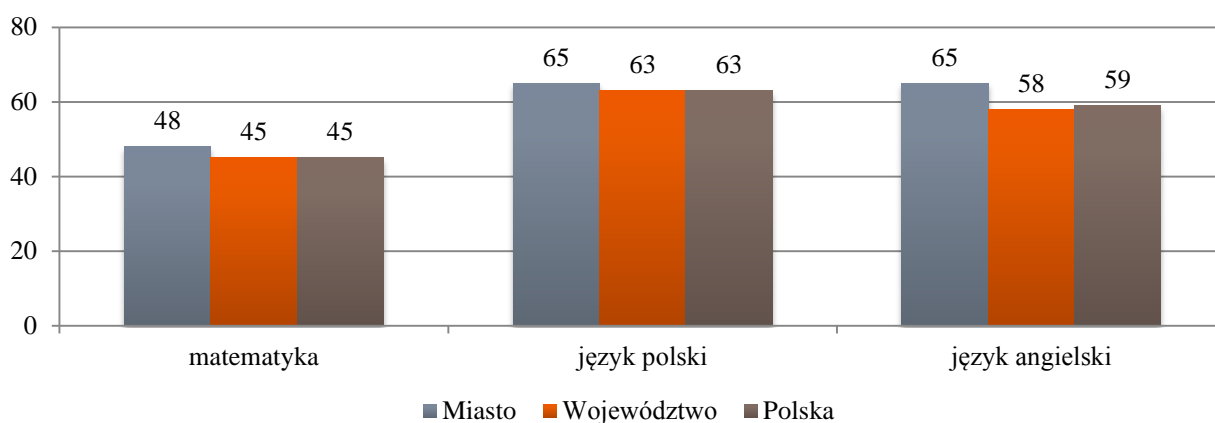
	placówki oświaty		
	liczba oddziałów	liczba uczniów	liczba nauczycieli (w etatach)
Przedszkole nr 1	5	124	10,09
Przedszkole nr 2	5	119	10,13
Przedszkole nr 3	6	142	11,18
Przedszkole nr 4	5	124	10,18
Przedszkole nr 5	5	124	10,05
Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 6	5	106	18,25
Przedszkole nr 15	11	279	23,45
Szkoła Podstawowa nr 1	24	535	55,34
Szkoła Podstawowa nr 4	33	748	67,93
Szkoła Podstawowa nr 6	15	306	29,79
Szkoła Podstawowa Integracyjna nr 8	8	139	24,11
Szkoła Podstawowa nr 9	15	349	29,51
Szkoła Podstawowa nr 10	50	1 166	91,75
łącznie	187	4 261	391,76

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy Miasto Sieradz za rok szkolny 2018/19

W roku szkolnym 2018/2019 do przedszkolnych oddziałów integracyjnych uczęszczało 21 dzieci ze specjalnymi potrzebami w zakresie organizacji nauki i metod pracy oraz 15 z niepełnosprawnościami, natomiast do szkół podstawowych uczęszczało łącznie 78 takich uczniów.

Uczniowie ostatnich klas szkół podstawowych mieszczących się na terenie Sieradza w roku szkolnym 2018/2019 przystąpili do egzaminu ósmoklasisty. Średnia wyników przez nich otrzymanych wskazuje na wysoką jakość nauczania we wszystkich trzech głównych testach, tj. z matematyki, języka polskiego oraz angielskiego.

Wykres 13. Średnie wyniki egzaminu uczniów klas VIII z miasta Sieradza w porównaniu ze średnimi wynikami w województwie łódzkim oraz w Polsce (z roku 2018/2019, w procentach)

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy Miasto Sieradz za rok szkolny 2018/19

Współczynnik skolaryzacji - stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych i przedszkolach do osób w wieku 3-15 lat wynosi w Sieradzu 108.

Prawidłowy rozwój i wychowanie dzieci realizowane jest także przez działalność świetlic szkolnych, z których uczniowie mogli korzystać codziennie. Z pomocy w odrabianiu lekcji oraz animowaniu czasu wolnego, np. pomiędzy lekcjami świadczonej przez wychowawców świetlicowych w roku szkolnym 2018/2019 skorzystało 987 dzieci.

Publiczne placówki oświaty zrealizowały w omawianym czasie szereg projektów na rzecz dzieci do nich uczęszczających, m.in. „Jestem małym ekologiem i dlatego dbam o czystą wodę”; „Dzieci kontra śmieci”; „Przedszkolaków rady na odpady”; „Mały duży – przyrodzie służy”; „Aktywna tablica”; „Czyste powietrze – zdrowy człowiek” oraz „Sukces rośnie z nami”.

GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w Sieradzu to łącznie 4 536 nieruchomości (stan na koniec 2018 roku), w których znajduje się 16 302 mieszkań, a 164 mieszkania będące własnością Miasta to lokale socjalne, których rozwój w ostatnich latach tj. w stosunku do 2016 roku wyniósł 24%. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2018 roku kształtowała się na poziomie 67 m² i jak można zaobserwować, nieznacznie się zwiększała na przestrzeni ostatnich lat.

Liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w Sieradzu, jest nieznacznie mniejsza w stosunku do ich liczby w województwie. W Mieście jest to 386 mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, z kolei w województwie łódzkim – 415. Możemy zauważyć również, że z roku na rok systematycznie wzrasta liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców zarówno w Sieradzu, jak i w województwie. W omawianym okresie przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie zmniejszyła się nieznacznie, ale nadal utrzymuje podobny poziom, tj. prawie 3 osoby w województwie i w Mieście. Szczegółowe dane w zakresie zasobów mieszkaniowych, na przestrzeni lat 2016-2018 zaprezentowano poniżej.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Mieście na przestrzeni lat 2016-2018

wyszczególnienie	2016	2017	2018
liczba budynków mieszkalnych	4 448	4 482	4 536
liczba mieszkań	16 131	16 190	16 302
liczba lokali socjalnych	132	133	164
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	66,6	66,8	67
mieszkania na 1000 mieszkańców	377	380	386
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,65	2,63	2,59
mieszkania na 1000 mieszkańców w województwie	406	410	415
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w województwie	2,46	2,44	2,41

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Charakterystyka instalacji techniczno-sanitarnych w mieście Sieradz według danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny z 2018 roku przedstawia poniższa tabela. Z prezentowanych informacji wynika, że niemal wszystkie mieszkania wyposażone są w wodociąg (98,3%), kanalizację (96,9%) oraz mają dostęp do łazienki (95,9%). Większość mieszkań wyposażona jest także w system centralnego ogrzewania (92,2%), natomiast znikomy odsetek mieszkańców korzysta z sieci gazowej – 3,2%.

Tabela 6. Instalacje techniczno-sanitarne w Sieradzu na przestrzeni lat 2016-2018 (liczba mieszkań)

rodzaj instalacji	2016	2017	2018
liczba mieszkań	16 131	16 190	16 302
wodociąg	15 855	15 914	16 026
kanalizacja	15 616	15 676	15 788
gaz	303	328	516
łazienka	15 458	15 519	15 631
centralne ogrzewanie	14 856	14 917	15 030

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną na terenie Sieradza prowadzi między innymi Sieradzkie Centrum Kultury, którego obecny zakres działania określony został w Statucie zatwierdzonym uchwałą Nr XX/149/2012 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 27 czerwca 2012 r. Według Statutu Sieradzkiego Centrum Kultury prowadzi ono działalność kulturową w zakresie tworzenia, upowszechniania i ochrony kultury.

Do zadań SCK należy w szczególności:

- organizowanie i wspieranie imprez artystycznych i rozrywkowych;
- organizowanie spektakli teatralnych, koncertów;
- organizowanie wystaw artystycznych i wernisaży;
- prowadzenie zajęć i warsztatów artystycznych oraz kół zainteresowań;
- prowadzenie i organizowanie działalności zespołów muzycznych, tanecznych i folklorystycznych;
- promocja kultury Miasta Sieradza i lokalnych twórców ludowych;
- tworzenie, udostępnianie i dokumentowanie dóbr i wartości kultury;
- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę;

- sprawowanie opieki nad zabytkami;
- wspieranie amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką;
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego;
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
- upowszechnianie wiedzy o kulturze, w tym o kulturze regionalnej;
- organizowanie innych imprez o charakterze kulturalnym⁵.

W ramach działalności Sieradzkiego Centrum Kultury funkcjonuje także Amfiteatr w Parku Staromiejskim, sala widowiskowa, kino „Teatr” i galeria „Teatr”.

Mieszkańcy mają możliwość skorzystania z bogatej oferty artystycznej SCK. Wśród działań dla mieszkańców przewidziane są m.in. zajęcia taneczne, muzyczne i teatralne.

W 2019 roku mieszkańcy Sieradza mieli możliwość uczestnictwa m.in. w:

- Open Hair Festiwalu;
- Sieradzkich Wrotach Czasu;
- Dniach Sieradza;
- Jarmarku Adwentowym;
- Sieradzkiej Konferencji Kosmicznej;
- Sieradzkim Crossie Towarzyskim;
- Biesiadzie po Sieradzku;
- Ogólnopolskim Festiwalu Poezji Śpiewanej „Dopóki jestem, uśmiechem, słowem, gestem” w Sieradzu;
- Biegu Ulicami Sieradza;
- Sieradzkim Pchlim Targu;
- Festiwalu „Muzyka w dawnym Sieradzu”;
- Przeglądzie Twórczości Seniorów;
- licznych koncertach i spotkaniach z piosenką oraz seansach filmowych;
- spotkaniach literackich, recytatorskich, wystawach i wernisażach artystycznych;
- imprezach o charakterze patriotycznych.

---

⁵ Statut Sieradzkiego Centrum Kultury (uchwała Nr XX/149/2012 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 27 czerwca 2012 r.)

Przy Sieradzkim Centrum Kultury prowadzone jest Centrum Informacji Kulturalnej, którego działania skierowane są na upowszechnianie wiedzy na temat Miasta i regionu wśród mieszkańców oraz promowanie oferty kulturalnej Sieradza. Centrum ma także na celu wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców, które ukierunkowane są na krzewienie lokalnej kultury i wiedzy, dlatego podejmuje liczne działania popularyzacyjne. Dodatkowo, biuro CIK w Sieradzu umożliwia rozwijanie zainteresowań kulturalnych i społeczną integrację poprzez udostępnianie przestrzeni do organizowania spotkań i konferencji, a także korzystanie z komputerów, przy czym należy zaznaczyć, iż przestrzeń jest dostępna dla osób niepełnosprawnych.

W zakresie upowszechniania kultury na terenie Miasta działalność prowadzi również Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Sieradzu wraz z 3 filiami, której obecny charakter reguluje Statut na mocy uchwały Nr XX/150/2012 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 27 czerwca 2012 roku. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, edukacyjnych i informacyjnych społeczeństwa, upowszechnianiu wiedzy i nauki oraz rozwojowi kultury.

Do zadań realizowanych przez Bibliotekę należy w szczególności:

- gromadzenie, opracowanie materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu;
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie ich na zewnątrz oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych;
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej;
- organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych osobom chorym i niepełnosprawnym;
- popularyzowanie książki i czytelnictwa;
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w zakresie czytelnictwa, zaspokajania potrzeb edukacyjnych i kulturalnych społeczeństwa oraz wymiany informacji o zbiorach;
- doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej;
- prowadzenie działalności dokumentacyjnej, naukowo-badawczej, wydawniczej i instrukcyjno-metodycznej⁶.

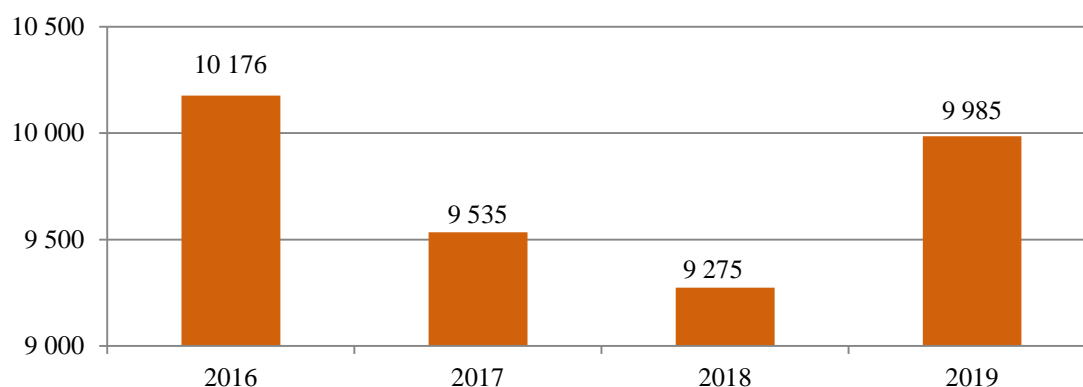
⁶ Statut Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sieradzu (Uchwała Nr XX/150/2012 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 27 czerwca 2012 roku).

Biblioteka w Sieradzu służy nie tylko rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, ale zajmuje się także upowszechnianiem kultury i wiedzy, poprzez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych dla dzieci, w tym zajęć w trakcie wakacji i ferii, spotkań literackich, konkursów, lekcji bibliotecznych dla uczniów, a także organizowanie spotkań autorskich i warsztatów. W ramach działalności Biblioteki osoby z niepełnosprawnościami mają możliwość wypożyczenia audiobooków, natomiast dla wszystkich zainteresowanych prowadzone jest Koło Literackie „Anima” oraz Dyskusyjny Klub Książki. Biblioteka współpracuje także ze Stowarzyszeniem „Larix”, którego obszarem działalności jest wsparcie osób zależnych w życiu kulturalnym. W 2018 roku Biblioteka wraz ze Stowarzyszeniem rozpoczęła realizację projektu mającego na celu umożliwienie osobom niewidomym i słabowidzącym, w tym starszych poznania książki na nowo – w wersji mówionej.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i stanu na koniec 2019 roku, księgozbiór Miejskiej Biblioteki Publicznej liczył 207709 woluminów, a ludność na 1 placówkę biblioteczną (lub filię) w Mieście kształtowała się na poziomie 2997 osób. W porównaniu do danych województwa łódzkiego możemy zauważyć znaczącą różnicę - ludność na 1 placówkę biblioteczną na terenie województwa wynosi 4496 osób. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w Sieradzu kształtowały się na poziomie 23,7 woluminów, czyli znacznie wyższym od poziomu w województwie łódzkim – 18,7.

Biblioteka w ciągu 2019 roku miała 9985 czytelników. Możemy zauważyć systematyczny spadek liczby jej czytelników do 2018 roku oraz ich wzrost w przedmiotowym roku. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 14. Liczba czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sieradzu w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Miasto Sieradz jest miejscem dużej aktywności społecznej w zakresie działalności kulturalnej i artystycznej. Świadczą o tym liczne podmioty powstałe z myślą o rozwijaniu zainteresowań określonych grup. Przy Centrum Edukacji Zawodowej w Sieradzu działalność prowadzi Młodzieżowy Dom Kultury, natomiast dla mieszkańców Sieradzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej prowadzony jest Spółdzielczy Dom Kultury. Dla mieszkańców ceniących sobie w szczególności śpiew, przy klasztorze Sióstr Urszulanek SJK w Sieradzu funkcjonuje Chór „Centilena”. W obszarze upowszechniania kultury i sztuki w Sieradzu działa też Biuro Wystaw Artystycznych, które pełni funkcję galerii sztuki. Biuro prowadzi także działalność edukacyjną i popularyzuje polską, w tym lokalną twórczość w zakresie plastyki, grafiki, rzeźby, rysunku, ceramiki, tkaniny i fotografii.

Sieradz jest także siedzibą Muzeum Okręgowego oraz Parku Etnograficznego, co wpływa na atrakcyjność Miasta, w szczególności wśród sympatyków etnografii i archeologii. Część najważniejszych zabytków i atrakcji kulturowych świadczących o bogatej historii regionu została objęta ochroną poprzez wpisanie ich rejestru zabytków województwa łódzkiego. Miejscami szczególnie atrakcyjnymi dla mieszkańców i turystów są:

- Stare Miasto z licznymi, zabytkowymi kamienicami przy ulicach Rynek, Dominikańska i Kolegiacka,
- teatr miejski,
- dwór z Wrzącej, tzw. „dwór modrzewiowy”,
- zespół klasztorny dominikanów (kościół pw. św. Stanisława i klasztor),
- dawna synagoga,
- staropolski dworek,
- Wzgórze Zamkowe,
- Kościół cmentarny pw. św. Ducha,
- Kościół pw. Chrystusa Odkupiciela i Najświętszego Imienia Maryi,
- Kaplica pw. św. Kajetana,
- budynek liceum,
- „dom kata” przy ul. Ogrodowej ⁷.

---

⁷Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Sieradza na lata 2020 - 2023

Miasto Sieradz usytuowane jest w regionie szczególnie bogatym w zabytkowe obiekty sakralne świadczące o jego historii oraz obszary atrakcyjne krajobrazowo. Ponadto, położenie geograficzne i obecność terenów sprzyjających aktywnemu wypoczynkowi, a także lokalny folklor wpływają na jego wysoką wartość turystyczną i wypoczynkową. Ważną rolę w krzewieniu i upowszechnianiu kultury oraz lokalnych tradycji wśród mieszkańców Sieradza pełnią organizacje pozarządowe działające w tym obszarze. Są to m. in. „Towarzystwo Przyjaciół Sieradza”, „Towarzystwo Muzyczne FERMATA”, „Fundacja Wspierania Kultury Miasta Sieradza”, „Towarzystwo Przyjaciół Dzieci” oraz „Stowarzyszenie Współpracy Polska – Wschód”.

Za rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej Sieradza odpowiada w szczególności Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Na terenie Miasta znajduje się:

- 6 szlaków pieszych;
- 4 szlaki rowerowe;
- szlak wodny (kajakowy) wzdłuż Warty;
- 4 parki miejskie z placami zabaw;
- ekologiczna ścieżka edukacyjna;
- zespół sportowo-rekreacyjny przy ul. Sportowej, w tym: 3 boiska piłkarskie, bieżnia i urządzenia lekkoatletyczne, 6 kortów tenisowych, 2 boiska do siatkówki plażowej, boisko do koszykówki, hala sportowa, sauna oraz siłownia;
- 2 hale sportowe (wraz z sauną i siłownią);
- kompleks boisk ORLIK;
- basen;
- Ośrodek Wypoczynkowy Sieradz Męka, w tym: boisko do gier zespołowych, basen kąpielowy, staw do wędkowania;
- stacja kajakowa;
- park linowy, ściana wspinaczkowa, ścieżki biegowe⁸.

Na terenie Miasta działalność prowadzą również kluby sportowe, takie jak:

- Kajakowy Klub Sportowy – Sieradz „KKS-SIERADZ”;
- Klub Sportowy „WARTA”;
- Klub Sportowy „ŻEGLINA”;

---

⁸ Program rozwoju sportu dla miasta Sieradza na lata 2016 - 2020

- Ludowy Klub Sportowy „PIAST”;
- Sieradzki Klub Tenisowy;
- Klub Tenisa Stołowego;
- Sieradzki Klub Karate Kyokushinkai;
- Klub Sportowy „AKADEMIA SPORTU”;
- Klub Sportowy INTER Sieradz Woźniki;
- Klub Sportowy „UNIA” Sieradz – Męka;
- Sieradzkie Stowarzyszenie Sportowe „WSPÓLNOTA”;
- Sieradzkie Stowarzyszenie Sportu Motorowego „TEAM 50”;
- Volley MOSiR Sieradz;
- Uczniowski Klub Sportowy „4”;
- Uczniowski Klub Sportowy „DZIEWIĄTKA”;
- Uczniowski Klub Sportowy „DZIESIĄTKA”;
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „TRÓJKA”;
- Międzyszkolny Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „ŻEROMSKI”;
- Międzyszkolny Uczniowski Klubu Sportowego Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego;
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „MOSiR SIERADZ”;
- Miejski Szkolny Związek Sportowy;
- Sieradzki Szkolny Związek Sportowy⁹.

---

⁹ <https://sieradz.eu/kluby-sportowe>

OPIEKA ZDROWOTNA

Usługi medyczne dla mieszkańców Sieradza prowadzi Szpital Wojewódzki im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego, który w swojej strukturze posiada Zespół Poradni Specjalistycznych, 3 pracownie diagnostyczne, Poradnie Medycyny Rodzinnej, przychodnię stomatologiczną oraz 17 specjalistycznych oddziałów. Ponadto uczniowie ze szkół zlokalizowanych na terenie Miasta mają zapewnioną podstawową opiekę pielęgniarek szkolnych w zakresie zdrowia ogólnego i stomatologii w ramach prowadzonych gabinetów.

Na obszarze Sieradza usługi medyczne świadczy również 10 Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej, a usługi stomatologiczne na terenie Miasta w ramach kontraktu z NFZ świadczone są przez liczne, prywatne poradnie stomatologiczne. Obecność tych podmiotów pozwala mieszkańcom Sieradza na otrzymanie kompleksowego wsparcia medycznego w przypadku zachorowania lub profilaktyki chorób.

Na terenie Sieradza funkcjonuje 17 aptek ogólnodostępnych oraz 43 punkty apteczne. Z danych GUS wynika, iż w 2018 roku w Sieradzu na 1 przychodnię przypadało 1 761 mieszkańców. Jest to wartość aż o 20% niższa, w porównaniu do liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosi 2 190. W ramach POZ w 2018 roku udzielono 7,2 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, czyli o 2,2 więcej niż w całym powiecie.

Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w mieście Sieradz w porównaniu do powiatu w 2018 roku

wyszczególnienie	Powiat	Miasto
liczba przychodni	54	24
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2 190	1 761
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	5,0	7,2

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W mieście Sieradz o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu, którzy ściśle współpracują ze Strażą Miejską w Sieradzu. Na terenie Miasta funkcjonuje sieć monitoringu obejmująca budynki administracji publicznej oraz atrakcje turystyczne, parki i obiekty sportowe. Dzięki takiemu rozwiązaniu funkcjonariusze Policji i Straży Miejskiej mają możliwość stałej obserwacji miejsc publicznych, a tym samym podejmowania działań prewencyjnych oraz operacyjnych w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców.

Ochronę przeciwpożarową zapewnia Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sieradzu oraz działająca w formie stowarzyszenia Ochotnicza Straż Pożarna. Jednostka należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego jako jednostka ratownictwa wodnego.

POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku¹⁰. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności "obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej"¹¹. Oprócz wspomnianych, ważną rolą omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr

¹⁰ <https://poradnik.ngo.pl/>

¹¹ J. Oniszcuk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹².

Na terenie Sieradza funkcjonuje szereg organizacji pozarządowych o różnym profilu działalności, m.in. z zakresu zdrowia fizycznego, wsparcia rodzin, pomocy osobom z niepełnosprawnościami, przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy oraz integracji osób starszych. Poza klubami sportowymi oraz Ochotniczą Strażą Pożarną możemy wymienić:

POMOC SPOŁECZNA	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
	Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy Sieradz
	Polski Związek Głuchych - Ośrodek Terenowy w Sieradzu
	Polski Związek Niewidomych – Koło Terenowe w Sieradzu
	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Oddział Rejonowy
	Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego, Oddział Sieradz
	Sieradzki Klub Amazonka
	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym „Muszelka”
	Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Osób Niepełnosprawnych „AB OVO”
	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Okręgowy
	Sieradzkie Towarzystwo Trzeźwości „PRZYJAŹŃ”
	Stowarzyszenie Abstynentów „PRZYSTAŃ”
	Stowarzyszenie Opieki Hospicyjnej Ziemi Sieradzkiej
	Stowarzyszenie Przyjaciół Szpitala im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego
	Sieradzkie Stowarzyszenie Przyjaciół Medycyny Ratunkowej

¹² M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

DZIECI	Katolickie Stowarzyszenie „ŚWIATEŁKO”
	Związek Harcerstwa Polskiego, Komenda Hufca w Sieradzu
	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy
	Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „DARY LOSU”
	Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Uśmiech Dziecka” przy Szkole Podstawowej Integracyjnej nr 8 w Sieradzu
	Fundacja "Dr Clown" Oddział w Sieradzu
KULTURA	Fundacja Wspierania Rozwoju Kultury Miasta Sieradza
	Stowarzyszenie Muzyczne „FERMATA”
	Towarzystwo Śpiewacze „CANTATE DEO”
	Stowarzyszenie „Kreatywny Sieradz”
	Towarzystwo Przyjaciół Sieradza
	Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Oddział w Sieradzu
	Bractwo Rycerskie Ziemi Sieradzkiej
INNE	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddział w Sieradzu
	Stowarzyszenie Przyjaciół 15 Sieradzkiej Brygady Wsparcia Dowodzenia
	Towarzystwo Wspierania Inicjatyw
	Sieradzkie Stowarzyszenie Ludzi z Pasją
	Stowarzyszenie na Rzecz Inicjatyw Obywatelskich "PRO FUTURO"
	Towarzystwo im. Floriana Znanińskiego

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie Współpracy Gminy Miasto Sieradz z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami, Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na rok 2021* zatwierdzonym uchwałą nr XXXVI/226/2020 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 24 listopada 2020 roku. Priorytetowym celem programu jest: „rozpoznawanie potrzeb mieszkańców i ich zaspokajanie oraz uaktywnianie różnych środowisk w rozwiązywaniu problemów lokalnych”. Cel główny w świetle Programu ma zostać osiągnięty poprzez zwiększenie uczestnictwa organizacji pozarządowych w tworzeniu koncepcji i realizacji zadań publicznych, poprawę jakości komunikacji między Miastem, a organizacjami pozarządowymi oraz zwiększenie wykorzystania narzędzi, którymi dysponuje Miasto do promowania projektów organizacji pozarządowych.

Współpraca z organizacjami w ramach Programu przewiduje główne obszary działania w sferze pożytku publicznego, m.in:

- pomoc społeczną, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób,
- ochronę i promocję zdrowia,
- działalność wspomagającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- naukę, szkolnictwo wyższe, edukację, oświatę i wychowanie,
- wypoczynek dzieci i młodzieży,
- kulturę, sztukę ochronę dóbr kultury i dziedzictwa kulturowego,
- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej,
- ekologię i ochronę zwierząt oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego,
- turystykę i krajoznawstwo,
- ratownictwo i ochronę ludności,
- promocję i organizację wolontariatu,
- przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
- działalność na rzecz organizacji pozarządowych, poprzez współpracę w zakresie pozyskiwania funduszy zewnętrznych oraz wzajemny rozwój¹³.

¹³*Program Współpracy Gminy Miasto Sieradz z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami, Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na rok 2021* (uchwała nr XXXVI/226/2020 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 24 listopada 2020 roku).

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Mieście, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Miasta Sieradza oraz jednostek organizacyjnych (m.in. MOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie miasta Sieradza jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Według *Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieradzu* zatwierdzonego uchwałą Nr IX/63/2015 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 24 czerwca 2015 roku celem jego działalności jest w szczególności umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, zapobieganie powstawaniu takich sytuacji oraz doprowadzenie do możliwie pełnego życiowego usamodzielnienia się osób dotkniętych trudnościami i ich integracja ze środowiskiem¹⁴.

Wspieranie mieszkańców Miasta odbywa się głównie poprzez pomoc osobom i rodzinom w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka; we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez nie zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, a także tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

¹⁴ *Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieradzu* (uchwała Nr IX/63/2015 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 24 czerwca 2015 roku).

Ośrodek realizuje również zadania wynikające ze zdiagnozowanych potrzeb Miasta bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.);
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., Nr 1007);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r, poz. 821z późn. zm.);
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1348 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.).

Środki finansowe wydatkowane na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2019 roku 52 179 348 zł, czyli ponad 29% wszystkich wydatków Miasta. Wysokość środków przeznaczonych na realizację zadań w tym obszarze wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 20%, czyli 8 628 464 zł.

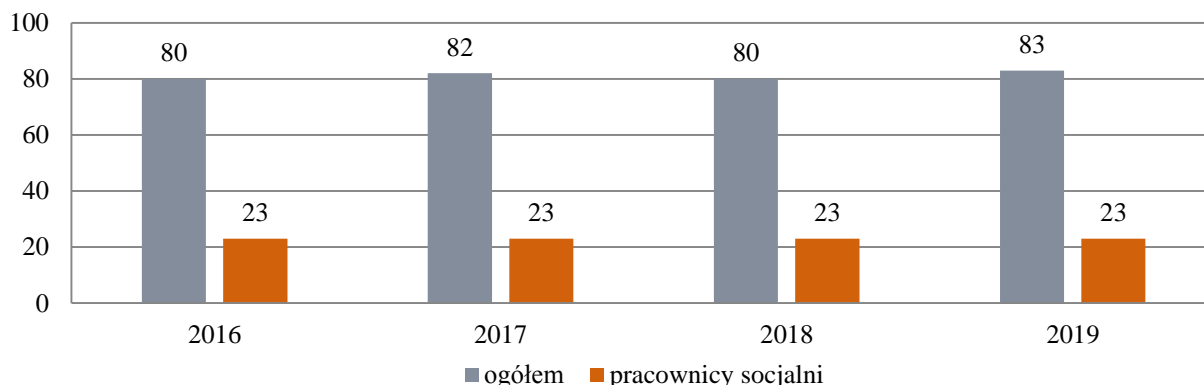
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W Sieradzu główną placówką wsparcia lokalnej społeczności jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W strukturach, którego znajduje się Miejskie Centrum Pomocy Społecznej (Ośrodek Adaptacyjny, Dom Dziennego Pobytu, Klub Seniora, Świetlice Środowiskowe, Jadłodajnia), Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej (Ogrzewalnia) oraz Warsztat Terapii Zajęciowej.

Na koniec 2019 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sieradzu zatrudnionych było łącznie 83 pracowników, w tym 1 osoba na stanowisku kierowniczym oraz 23 pracowników socjalnych, z czego 11 posiadało specjalizację I lub II stopnia, natomiast specjalizację z organizacji pomocy społecznej ukończyło 6 pracowników MOPS.

W latach 2016-2019 kadra MOPS ulegała wahaniom, przy czym liczba pracowników socjalnych utrzymywała się na stałym poziomie. Ośrodek w omawianym okresie spełniał ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

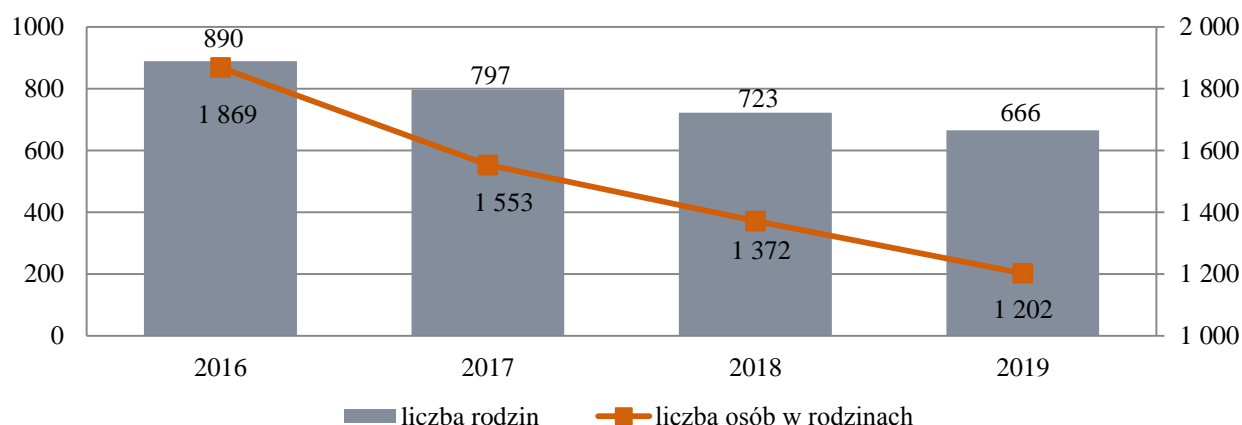
Wykres 15. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Sieradzu zmniejszała się. W 2019 roku z pomocy skorzystało 666 rodzin - to o 8% mniej niż w 2018 roku oraz o 25% mniej niż w roku 2016. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalna jest także stała tendencja malejąca w odniesieniu do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej – w 2019 roku w stosunku do 2016 roku nastąpił spadek o 36%.

Wykres 16. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w mieście Sieradz w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku podobnie jak w latach ubiegłych, najwięcej osób korzystających z tego typu pomocy było w wieku produkcyjnym. Na przestrzeni ostatnich lat liczba mężczyzn korzystających z pomocy społecznej w tej grupie wiekowej była wyższa niż liczba kobiet. Należy zauważyć, że liczba osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się w stosunku do roku 2016 o niemal połowę, natomiast w wieku poprodukcyjnym ulegała wahaniom na przestrzeni ostatnich lat. W 2019 roku liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 14%, przy czym należy wrócić szczególną uwagę na dysproporcję względem płci w tej grupie. Większość, tj. 79% beneficjentów w grupie osób w wieku poprodukcyjnym stanowią kobiety – taka tendencja utrzymywała się w trakcie całego omawianego okresu.

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby przyznanych świadczeń w latach 2016-2019

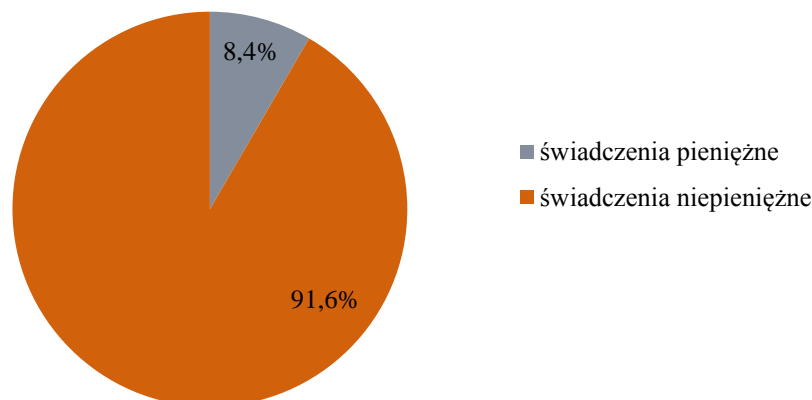
wiek	2016		2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	469	232	343	168	310	160	253	131
produkcyjny	959	441	778	350	689	308	590	244
poprodukcyjny	125	106	148	112	130	103	143	113

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sieradzu udzielił łącznie 52 859 świadczeń niepieniężnych 336 osobom oraz 4 832 świadczenia pieniężne 506 osobom.

W 2019 roku udzielone mieszkańcom miasta Sieradza świadczenia pieniężne stanowiły niewiele ponad 8% wszystkich udzielonych świadczeń, natomiast świadczenia niepieniężne niemal 92%. Dokładne dane w tym zakresie zobrazowano poniżej.

Wykres 17. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. W porównaniu do roku 2016, w 2019 roku liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmalała z 1 187 do 745. Oznacza to spadek o 37%. Na podstawie analizowanych danych za rok 2019 wynika, że w przedmiotowym roku długotrwale korzystających z pomocy społecznej kobiet było 192, natomiast mężczyzn – 201. Można zatem stwierdzić, że w strukturze osób długotrwale korzystających ze świadczeń nie występuje znacząca dysproporcja względem płci.

Tab eł a 9. Liczba osób pobierających świadczenie, w tym długotrwale w latach 2016-2019

liczba osób	2016	2017	2018	2019
pobierających świadczenie	1 187	1 002	840	745
długotrwale pobierających	751	531	443	393

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w Sieradzu było ubóstwo – z jego powodu pomoc otrzymało 355 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się bezrobocie (271 rodzin), natomiast na trzecim – niepełnosprawność (242 rodziny). W 2019 roku zdecydowanie mniejsza liczba rodzin skorzystała z pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 77 rodzin, alkoholizmu – 55 rodzin oraz potrzeby ochrony macierzyństwa – 33 rodziny. Bezdomność była w omawianym roku powodem

wsparcia 29 rodzin, a trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego 15 rodzin. 4 rodziny zostały objęte pomocą i wsparciem z uwagi na narkomanię, 3 z powodu obecnej w rodzinie przemocy, natomiast 1 z uwagi na zdarzenia losowe i sieroctwo.

Tabela 10. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku – liczba rodzin

L.P.	powód udzielenia świadczeń	liczba rodzin
1	ubóstwo	355
2	bezrobocie	271
3	niepełnosprawność	242
4	długotrwała lub ciężka choroba	216
5	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	77
6	alkoholizm	55
7	potrzeba ochrony macierzyństwa	33
8	bezdomność	29
9	trudności w przystosowaniu po wyjściu z zakładu karnego	15
10	narkomania	4
11	przemoc w rodzinie	3
12	sieroctwo	1
13	zdarzenia losowe	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2016-2019. W 2019 roku przeprowadzono je z 935 członkami 823 rodzin. Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć, że zmniejszyła się liczba osób i rodzin, z którymi pracownicy MOPS prowadzili rozmowy, przy czym liczba członków tych rodzin ulegała wahaniom. Największą liczbę rodzin odnotowano w 2017 roku – 1 024, natomiast najmniejszą w 2019 roku – 823. Zmiany w liczbie osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe przedstawia poniższa tabela.

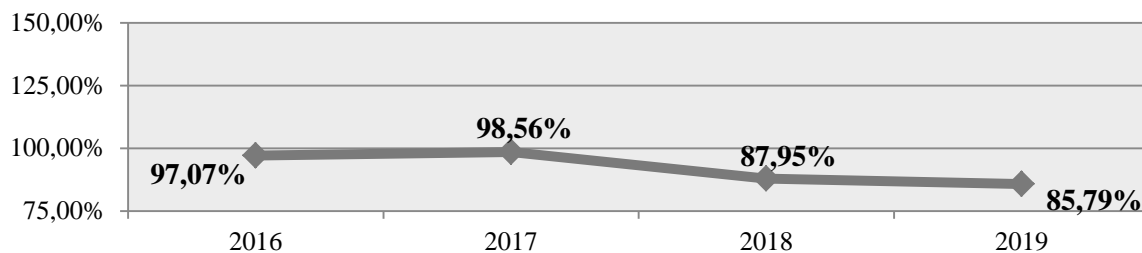

Tabela 11. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób ogółem	1 057	985	995	935
liczba rodzin	1 024	929	834	823
liczba osób w rodzinach	2 287	1 553	1 566	1 644

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2019 roku na poziomie 85,79%. Od roku 2017 wskaźnik ten stopniowo się zmniejszał, natomiast nadal zauważalna jest koncentracja działań w formie pracy socjalnej z rodzinami przeżywającymi trudności.

Wykres 18. Wskaźnik pracy socjalnej w Sieradzu na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie miasta Sieradz.

Należą do nich:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Urząd Miasta,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Straż Miejska,
- Straż Pożarna,
- Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Centrum Kształcenia Ustawicznego,
- placówki oświatowe,
- Szpital Wojewódzki,
- placówki służby zdrowia,
- Ogrzewalnia,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Sieradzkie Centrum Kultury,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- pozostałe świetlice,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych (rozdział Podstawowe informacje o dziedzinie, skali problemu i działań interwencyjnych),
- analiza SWOT¹⁵,
- charakterystyka głównych obszarów problemowych (rozdział Obszary problemowe),
- wskazanie najważniejszych obszarów powiązań (rozdział Korelacje).

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej - wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania międzydziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania miasta Sieradza nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez Miasto.

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne. Dla każdego z celów operacyjnych określone zostały podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

¹⁵ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

WSPIERANIE RODZINY

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Miasta w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostkę organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Sieradza znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2019 roku zostało przyznanych łącznie 20 965 świadczeń rodzinom posiadającym dzieci, z czego 4 828 świadczeń rodzinom z jednym dzieckiem, 6 712 z dwójką dzieci, 6 522 świadczenia rodzinom, w których wychowuje się troje dzieci oraz 2 903 świadczenia rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Można zauważyć, że w 2019 roku rodzinom przyznano znacznie wyższą liczbę świadczeń niepieniężnych – stanowiły one 94% wszystkich przyznanych świadczeń we wszystkich wskazanych rodzinach. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń przedstawia poniższa tabela.

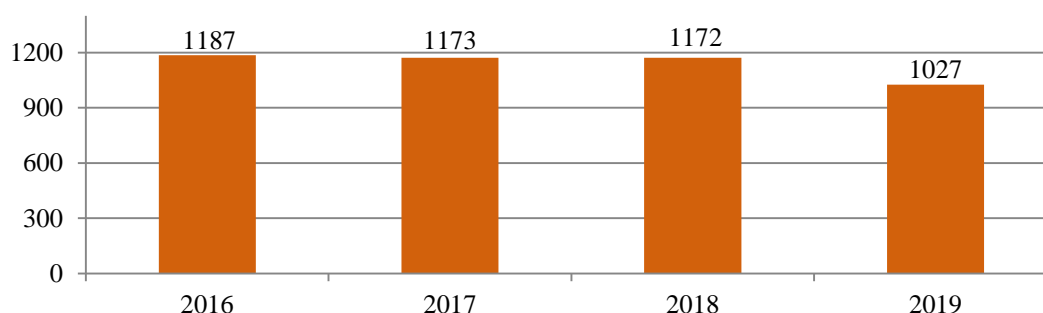
Tabela 12. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku (liczba świadczeń)

typ rodzin	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
jedno dziecko	4 278	550	4 828
dwoje dzieci	6 386	326	6 712
troje dzieci	6 283	239	6 522
czworo i więcej	2 840	63	2 903
łącznie	19 787	1 178	20 965

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na poniższym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych od 2016 roku korzystało coraz mniej rodzin. W 2019 roku nastąpił największy spadek – liczba rodzin wyniosła 1 027, czyli o 145 mniej niż w roku poprzednim. Średniomiesięczna liczba rodzin w 2019 roku w stosunku do roku 2016 zmniejszyła się o 14%.

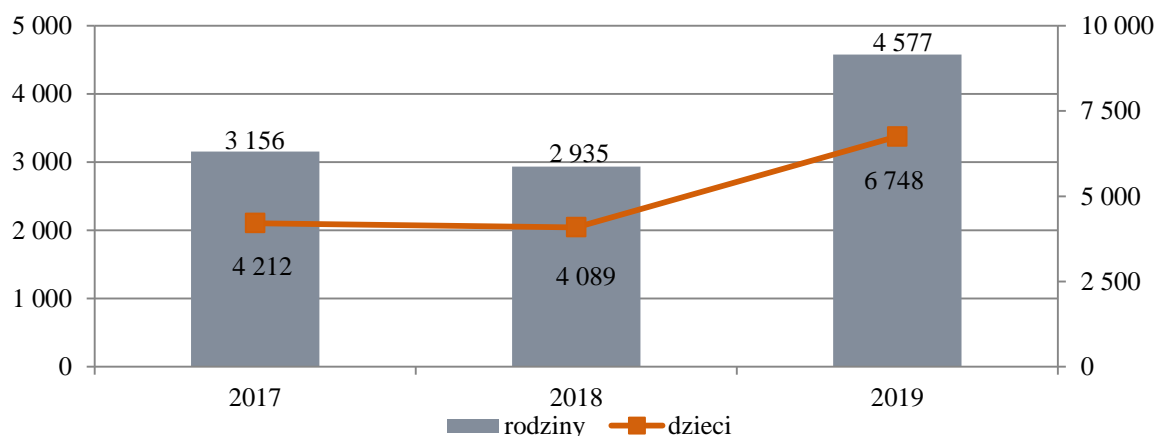
Wykres 19. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ skorzystało łącznie 3 156 rodzin, w których wychowywało się 4 212 dzieci. W 2018 roku liczba rodzin zmniejszyła się o 221, natomiast w 2019 roku pomocą Państwa w formie świadczenia 500+ objęto 4 577 rodzin, czyli łącznie 6 748 dzieci. W przedmiotowym roku w Sieradzu zostało wypłaconych 60 227 świadczeń na łączną kwotę 30 018 648 zł.

Wykres 20. Liczba rodzin i dzieci korzystających ze świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieradzu za 2017, 2018 i 2019 rok

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku. Nowym zadaniem było ustalenie prawa i wypłata świadczeń Dobry Start, które przysługują w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24. roku życia - w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

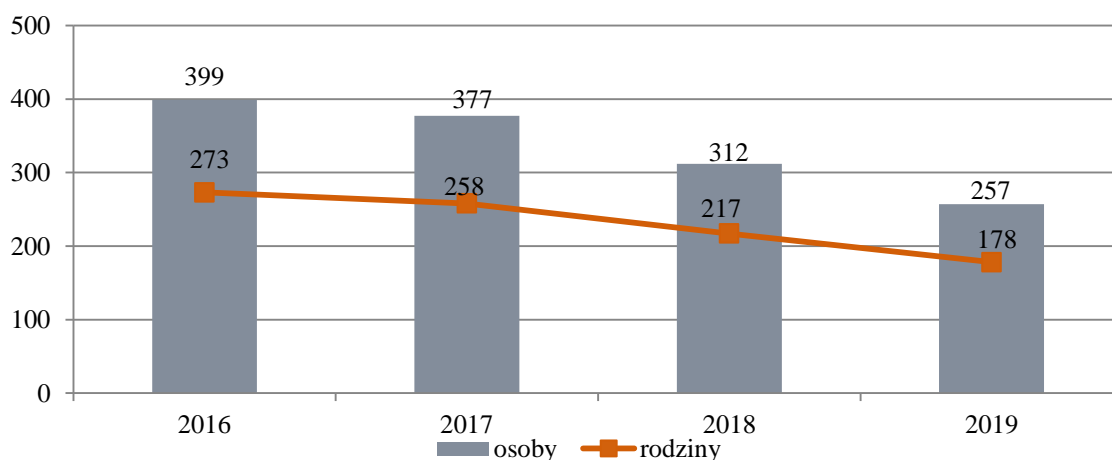
W 2019 roku świadczenie „Dobry start” zostało przyznane 4 396 osobom, a kwota realizacji tego zadania wyniosła 1 318 800 zł. W roku poprzednim z tej formy wsparcia skorzystała podobna liczba dzieci (4 404).

W przedmiotowym roku MOPS realizował także świadczenie „Za życiem”, czyli jednorazowe wsparcie finansowe w wysokości 4 000 zł przysługujące rodzinom i kobietom w ciąży w związku z urodzeniem się dziecka z niepełnosprawnością. Do MOPS w Sieradzu wpłynęło w 2019 roku 6 wniosków o przyznanie tej formy pomocy, natomiast przyznanych zostało 5 świadczeń.

Rodziny zamieszkujące miasto Sieradz korzystają również z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, a jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. Ponadto, Miasto zainicjowało także własną formę Karty, która ma na celu promowanie wielodzietności. Sieradzka Karta Rodzina Plus to lokalny program lojalnościowy, który zrzesza obecnie 31 partnerów prywatnych i publicznych oraz umożliwia wielodzietnym rodzinom korzystanie z różnego rodzaju usług w niższych cenach. Wśród zaangażowanych w SKRP podmiotów znajdują się punkty świadczące usługi medyczne, salony rehabilitacyjne i urody, punkty napraw np. samochodów, punkty handlowe, specjalistyczne placówki ubezpieczeniowe, a także MOSiR, SCK oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Sieradzu.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystało 257 członków 187 rodzin, którym zostały przyznane 3 223 świadczenia. Zauważalny jest spadek liczby osób w stosunku do lat poprzednich – w porównaniu do 2018 roku o 18%, a do 2016 roku o 36%. Kwota tej formy wsparcia w przedmiotowym roku wyniosła 1 314 032,00 zł. MOPS w Sieradzu zarówno w 2019 roku, jak i latach poprzednich współpracował z komornikami sądowymi oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Sieradzu w zakresie aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych.

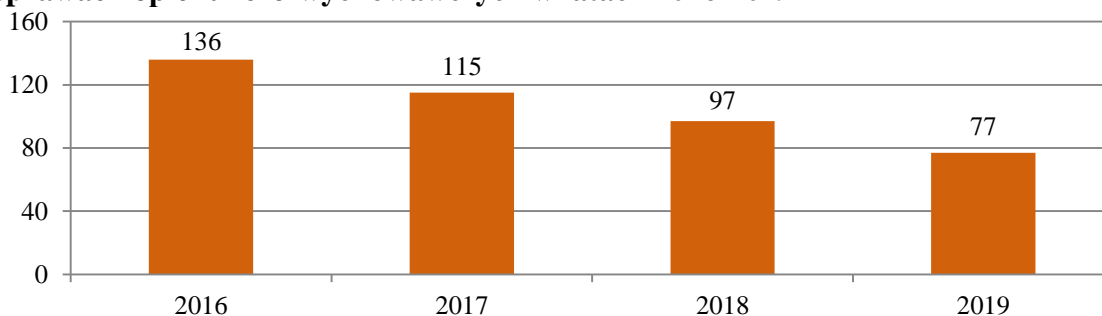
Wykres 21. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ulegała stopniowemu spadkowi. W stosunku do 2016 roku, w 2019 roku liczba rodzin zmniejszyła się o 43%, a w porównaniu do roku 2018 spadła o 20, czyli o 21%. W 2019 roku pomocą i wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczych objęto łącznie 77 rodzin, w tym 50 rodzin niepełnych oraz 12 wielodzietnych. Rodziny, które otrzymały pomoc liczyły łącznie 234 członków.

Wykres 22. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019

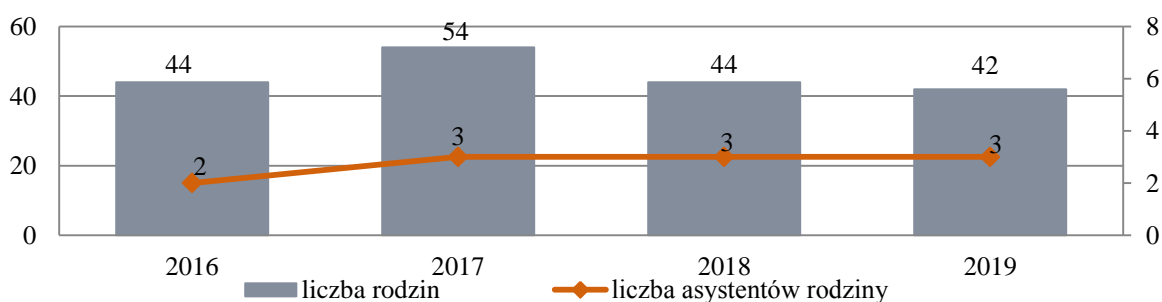

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sieradzu realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W 2019 roku w Ośrodku zatrudnionych było 3 asystentów rodziny, a z ich usług skorzystały 42 rodziny. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin objętych pracą asystenta utrzymywała się na stałym poziomie. Największa liczba rodzin wymagających wsparcia została odnotowana w 2018 roku – 54 rodziny, a najmniejsza w roku przedmiotowym.

Wykres 23. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

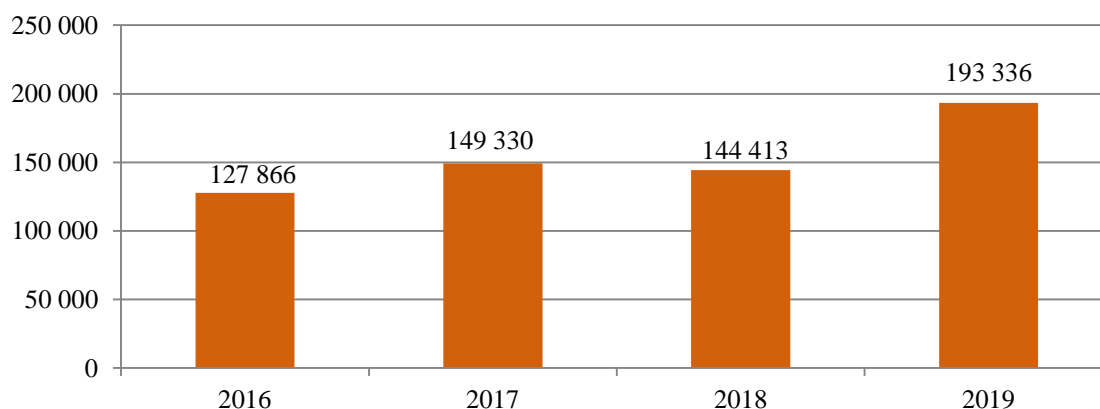

W roku 2019 z powodu przemocy w rodzinie odebrano 8 dzieci z 6 rodzin, które zostały umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz u najbliższej rodziny.

W roku 2019 w Sieradzu nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. Zakres działania takich rodzin obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

Miasto Sieradz ponosi odpłatność za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej na łączną kwotę 193 336 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej w latach 2016-2019 mimo niewielkich wahań uległa wzrostowi. W stosunku do 2016 roku odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej wzrosła o 51%.

Wykres 24. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych)

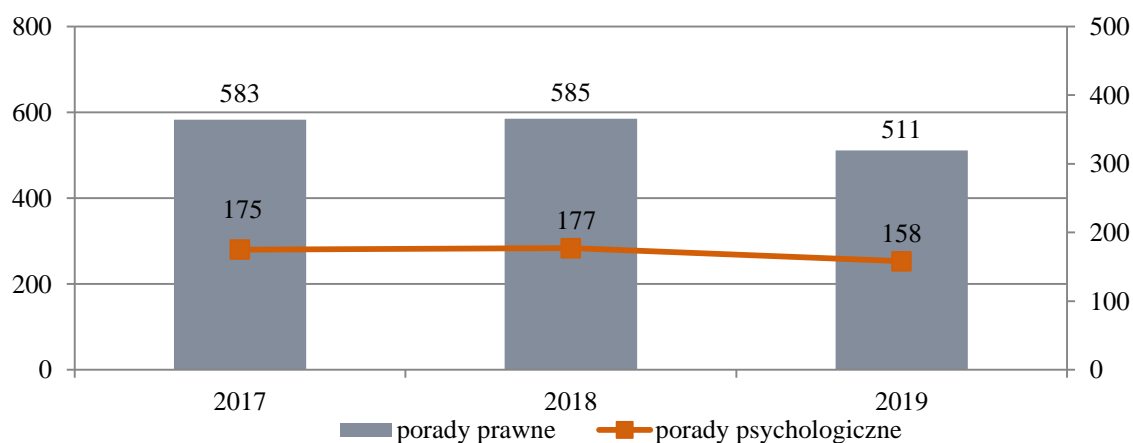
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Uczniowie zamieszkujący Sieradz otrzymali w roku szkolnym 2018/2019 przewidziane w Narodowym Programie Stypendialnym zasiłki szkolne oraz stypendia, uzależnione od kryteriów dochodowych rodziny. Z takiej pomocy materialnej skorzystało 84 uczniów, a kwota przekazana na to zadanie wyniosła 57 804,64 zł. Pomoc w formie wyprawki szkolnej polegająca na dofinansowaniu podręczników szkolnych została udzielona 29 uczniom na łączną kwotę 6 483,09 zł. Na wsparcie finansowe w Sieradzu mogą liczyć również osoby osiągające ponadprzeciętne wyniki w szkole, dla których Miasto realizuje Miejski Program Wspierania Edukacji Uzdolnionej Młodzieży.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy poprzez różnego rodzaju konsultacje i poradnictwo specjalistyczne. W strukturach MOPS działa Miejskie Centrum Pomocy Społecznej, w ramach którego działalność prowadzi szereg placówek i podmiotów realizujących zadania z zakresu wsparcia rodzin, osób samotnych i zależnych. Ponadto, w MOPS funkcjonuje Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej. W MOIK przyjęto w 2019 roku 899 osób, z którymi specjaliści spotkali się 2 426 razy. W roku poprzednim specjaliści zatrudnieni w placówce spotkali się w 955 osobami 2 429 razy. Mieszkańcy Sieradza mają możliwość otrzymania bezpłatnej pomocy prawnej, psychologicznej oraz rodzinnej, a w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej uzyskania schronienia w mieszkaniu interwencyjnym. Ponadto, w 2019 roku pracownicy MOIK podjęli 256 interwencji domowych (w 2018 roku – 231), udzielili 511 konsultacji i porad prawnych z zakresu prawa rodzinnego, cywilnego i karnego oraz udzielili 158 konsultacji psychologicznych w formie konsultacji indywidualnych, rodzinnych, małżeńskich oraz psychoterapii kryzysowej.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć, że Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej cieszy się popularnością i zaufaniem wśród mieszkańców Sieradza, a w ramach jego działalności udzielana jest znaczna liczba porad oraz prowadzone są grupy wsparcia, itp.

Wykres 25. Liczba beneficjentów i porad udzielonych w Miejskim Ośrodku Interwencji Kryzysowej w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPS za 2017, 2018 i 2019 rok

W celu wspierania rodziny MOPS w Sieradzu współpracuje z różnymi służbami i instytucjami jak: szkoły, Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, organizacje pozarządowe, placówki służby zdrowia i placówki wsparcia dla dzieci. Ponadto mieszkańcom udzielane jest wsparcie w ramach Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sieradzu oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

W 2019 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej był organizatorem i współorganizatorem odpoczynku wakacyjnego dla dzieci z rodzin dotkniętych różnymi problemami i korzystających z pomocy MOPS. Młodzi mieszkańcy Miasta wzięli udział w Rodzinnym Pikniku Integracyjnym „Piątkowe pląsy” na terenie MOSiR w Sieradzu – Męce, 128 dzieci uczestniczyło w spotkaniu „Gwiazdkowa Niespodzianka”, 10 rodzin objęto pomocą w ramach „Szlachetnej Paczki”, a 2 dzieci miało możliwość 14-dniowego wyjazdu letniego, dzięki współpracy MOPS ze Stowarzyszeniem Rozwoju Dzieci i Młodzieży w Zduńskiej Woli oraz Ośrodkiem Szkoleniowo-Wypoczynkowym ZHP „Nadwarciański Gród” w Załęczu Wielkim. Dla uczniów szkół znajdujących się na terenie Sieradza prowadzono liczne działania w celu odpowiedniego animowania czasu wolnego podczas przerw szkolnych. W szkołach oraz w MOSiR zorganizowane były zajęcia sportowo-rekreacyjne z programem profilaktyczno-edukacyjnym, w których uczestniczyło 530 uczniów, półkolonie w szkołach dla łącznie około 925 dzieci, a także zajęcia w Letniej Akademii Karate, turnieje plażowej piłki siatkowej, zajęcia w parku liniowym oraz na ścianie wspinaczkowej, a także udostępnione zostało bezpłatne lodowisko.

Dzieciom z rodzin o niskim statusie materialnym zostały umożliwione 10-dniowe wyjazdy wakacyjne – 45 dzieci przebywało wówczas w miejscowości Gliczarów Górny, a 35 w Ustroniu Morskim.

Niezwykłe istotny wpływ na prawidłowy rozwój dzieci i budowanie pozytywnych postaw społecznych mają funkcjonujące na terenie Sieradza świetlice:

- Świetlica środowiskowa „Promyk”,
- Świetlica środowiskowa „U Żaków”,
- Niepubliczna świetlica profilaktyczno-komputerowa przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym prowadzona przez Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Dary Losu” w Sieradzu,
- Niepubliczna świetlica środowiskowa przy SPI nr 8 prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Uśmiech Dziecka”,

- Niepubliczna świetlica profilaktyczna prowadzona przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- Niepubliczna świetlica środowiskowa „Światełko Dzikuska”,
- Niepubliczna świetlica opiekuńczo-wychowawcza i specjalistyczna prowadzona przez Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych.

Wskazane podmioty realizują szereg działań zmierzających do pełnej integracji dzieci z rodzin ubogich, dotkniętych problemem uzależnienia lub przemocy w środowisku rówieśniczym. Świetlice, w szczególności publiczne, mają także wpływ na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów oraz wzmacnianie w nich pożądanych postaw, np. abstynencji i wzajemnego szacunku. W placówkach dzieci mają możliwość wspólnego odrabiania lekcji i nauki przy indywidualnym wsparciu opiekuna, uczestniczenia w zajęciach plastycznych, sportowych, grach integracyjnych, a dodatkowo realizowane są w nich zajęcia profilaktyczno-edukacyjne oraz dożywianie. W 2019 roku z oferty świetlicy „Promyk” skorzystało 25 osób, a Świetlicy „U Żaków” – 19 uczniów.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich;
- unikanie odpowiedzialności w zakresie płacenia alimentów i konieczność wsparcia dzieci wychowywanych przez jednego rodzica w formie świadczenia alimentacyjnego;
- występowanie problemów rodzinnych, z powodu których istnieje potrzeba świadczenia i rozwijania bezpłatnych usług w zakresie prawa rodzinnego, mediacji i wsparcia grupowego;
- występowanie zachowań patologicznych w rodzinach.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wspieranie rodziny” są:

- **edukacja** (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych** (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcyjności rodziny i problemów wszystkich jej członków).

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – stworzenie skutecznego i efektywnego systemu wspierania rodziny w zakresie materialnym i wychowawczym, poprzez podnoszenie kompetencji rodzicielskich oraz tworzenie warunków sprzyjających wychowywaniu dzieci.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny.
2	Udzielanie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej w niezbędnych dla nich zakresie i postaci.	Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia finansowego i rzeczowego.
3	Realizacja programów wzmacniających kompetencje wychowawcze dla rodziców.	Liczba rodziców biorących udział w programach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
4	Kontynuowanie działalności Miejskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej.	Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach działalności MOIK.

5	Prowadzenie grupy wsparcia przy MOIK.	Liczba osób objętych pomocą w ramach grupy wsparcia.
6	Prowadzenie mieszkania interwencyjnego.	Liczba osób korzystających z mieszkania interwencyjnego.
7	Rozwijanie działalności publicznych placówek opieki nad dziećmi do lat 3.	Liczba miejsc dostępnych w samorządowym żłobku/klubie dziecięcym, liczba dzieci, którym nie zostało przyznane miejsce w placówce.
8	Udzielanie wsparcia finansowego i niematerialnego dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej.	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej objętych wsparciem.
9	Organizowanie i finansowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży.	Liczba osób korzystających z wypoczynku zimowego i letniego.
10	Rozwinięcie usług i zajęć w świetlicach dla dzieci z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi.	Liczba zajęć dla dzieci na świetlicy, liczba dzieci uczęszczających na zajęcia w świetlicy.
11	Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez prowadzenie różnorodnych form wychowawczych w szkołach, świetlicach, placówkach kultury, sportu i rekreacji.	Ilość dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych formach wsparcia.
12	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Liczba rodzin i dzieci objętych monitorowaniem.
13	Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin, w tym festynów, koncertów, pikników rodzinnych oraz wakacji miejskich z programem wychowawczym i profilaktycznym dla dzieci.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.
14	Upowszechnienie wiedzy na temat bezpłatnego poradnictwa rodzinnego, prawnego i psychologicznego oraz uzyskania specjalistycznej pomocy w przypadku doświadczenia problemów wśród mieszkańców Miasta.	Liczba upowszechnionych informacji, liczba działań promocyjnych, liczba rodzin korzystająca ze specjalistycznej pomocy.
15	Monitorowanie sytuacji rodzin, w szczególności niepełnych i wielodzietnych na terenie Miasta.	Liczba przeprowadzonych badań/diagnoz/analiz.
16	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami

	wspierania rodziny, w szczególności w zakresie prowadzenia świetlic środowiskowych.	pozarządowymi.
17	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami.
18	Kontynuowanie działalności projektowej MOPS na rzecz wsparcia rodzin i dzieci zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.	Liczba realizowanych projektów, liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów społecznych.
19	Prowadzenie zajęć wyrównawczych, zapobiegających nasilaniu się nierówności społecznych wśród dzieci.	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia wyrównawcze.
20	Zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej ochrony zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii.	Liczba osób korzystających z opieki zdrowotnej.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	Placówki oświatowe, świetlice, placówki ochrony zdrowia, SCK, MBP, NGO, PCPR.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

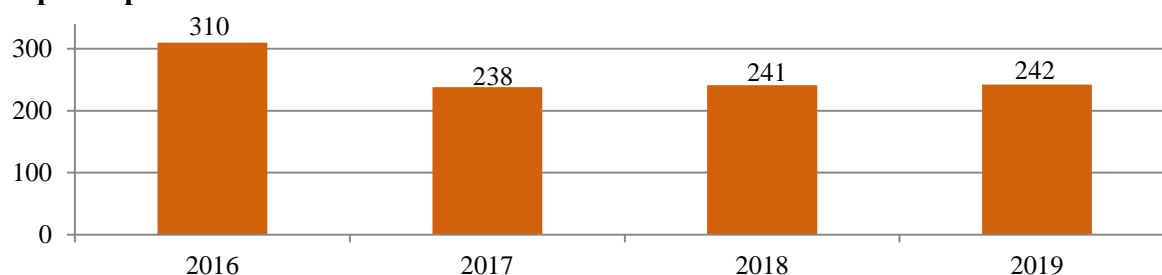
Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

Do zasobów w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym na terenie Sieradza należą:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (Warsztat Terapii Zajęciowej, Ośrodek Adaptacyjny),
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Organizacje pozarządowe.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia MOPS z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 242 rodzin. Warto zwrócić uwagę na to, iż niepełnosprawność jako powód udzielenia pomocy i wsparcia utrzymuje się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin dotkniętych nią i otrzymujących z jej powodu pomoc. W 2017 roku liczba rodzin otrzymujących wsparcie z tego tytułu zmniejszyła się o 72 rodziny, tj. 23%, natomiast na przestrzeni ostatnich 3 lat odnotowuje się coraz większą liczbę rodzin dotkniętych niepełnosprawnością, które korzystają z pomocy Ośrodka.

Wykres 26. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka. W 2016 roku przyznano ich 1 685 na łączną kwotę 257 805,00 zł, natomiast w 2018 roku liczba świadczeń wzrosła o 11% i wynosiła wówczas 1 861. Z kolei w 2019 roku odnotowano niewielkie zmniejszenie się przyznawanych zasiłków, które ukształtowały się na poziomie 1 859 świadczeń, a których łączna kwota wyniosła 350 978,00 zł. W latach 2016-2019 liczba zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka zmniejszyła się o 10%.

Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1 685	1 778	1 861	1 859
kwota świadczeń (zł)	257 805	272 034	293 876	350 978

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W ciągu ostatnich czterech lat liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności systematycznie się zwiększała. W 2016 roku przyznano 6 502 świadczenia, w 2017 roku o 120 więcej, natomiast w 2018 o kolejne 153 świadczenia więcej. W roku 2019 nastąpiło znaczne zwiększenie się liczby zasiłków, tj. o 3% względem roku poprzedniego i o 7% w stosunku do roku 2016. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono poniżej.

Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	6 502	6 622	6 775	6 942
kwota świadczeń (zł)	994 806	1 012 952	1 069 166	1 308 698

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2016-2018 liczba świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, stale się zwiększała, a wzrost wyniósł 3%. W 2019 roku nastąpiło zmniejszenie się liczby tego rodzaju zasiłku względem 2018 roku o 4% i przyznano wówczas 2 426 świadczeń.

Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	2 467	2 468	2 538	2 426
kwota świadczeń (zł)	377 451	377 604	401 039	459 971

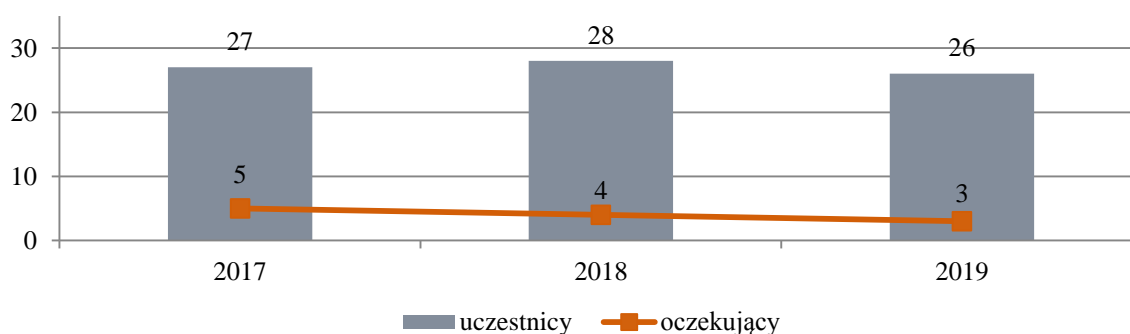
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Miasto Sieradz przy MOPS prowadzi Warsztat Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych, w tym chorych psychicznie. WTZ jest placówką dziennego pobytu skierowaną dla 23 osób w wieku 17-60 lat. W ramach jej działalności osoby ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej mają możliwość uzyskania wszechstronnej rehabilitacji, poprawy zaradności i sprawności psychofizycznej, a także przygotowania się do podjęcia pracy. Warsztaty prowadzone są w 4 grupach terapeutycznych:

- pracowni plastyczno-dziwiarskiej,
- pracowni gospodarstwa domowego i ogrodnictwa,
- pracowni komputerowej i obsługi urządzeń biurowych,
- pracowni umiejętności społecznych i zawodowych,

W 2019 roku w zajęciach uczestniczyło 26 osób, wśród których najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 30-39 lat (13 osób). Co roku zauważalne jest duże zainteresowanie niepełnosprawnych mieszkańców zajęciami prowadzonymi w zorganizowanej formie WTZ, a ponadto zgłaszane jest zapotrzebowanie przewyższające możliwości kadrowe placówki.

Tabela 16. Liczba uczestników WTZ i osób oczekujących w latach 2017-2019

Źródło: Raport o stanie Miasta za 2019 rok

Miasto Sieradz realizuje integracyjną politykę wobec osób niepełnosprawnych również poprzez prowadzenie Ośrodka Adaptacyjnego. Placówka jest częścią Miejskiego Centrum Pomocy Społecznych i zapewnia opiekę osobom niepełnosprawnym w wieku 15-50 lat poprzez zajęcia edukacyjne, opiekuńczo-wychowawcze oraz rehabilitacyjne. Szczególną rolę w Ośrodku pełni nauka zaradności osobistej oraz nawyków higienicznych oraz integracja w środowisku lokalnym, rozwijanie zdolności artystycznych i sportowych, doskonalenie i utrwalanie umiejętności nabytych na zajęciach terapii zajęciowej, prowadzenie zajęć utrwalających techniki szkolne oraz wspieranie rodzin osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne mają możliwość korzystania z posiłków w jadalni, uczestnictwa w imprezach okolicznościowych i życiu kulturalnym Miasta. Ponadto, w Ośrodku Adaptacyjnym odbywają się ćwiczenia z rehabilitacji ruchowej, zajęcia muzyczne i plastyczne oraz z dogoterapii, co możliwe jest dzięki ścisłej współpracy z Fundacją SEMAFOR.

W okresie stycznia 2019 do czerwca 2020 roku miasto Sieradz było współrealizatorem II edycji projektu „Nowy Start” skierowanego do 100 osób, w szczególności zagrożonych ubóstwem i nieaktywnych na rynku pracy, w tym także do 10 osób z niepełnosprawnościami. Szereg działań aktywizujących na lokalnym rynku pracy, rozwijanie kompetencji zawodowych oraz możliwość podjęcia stażu w oparciu o Indywidualny Plan Działania jest jednym z instrumentów Miasta w celu pełnej aktywizacji i integracji osób z niepełnosprawnościami oraz sprzyja wyrównywaniu szans społeczeństwa.

Mieszkańcy Miasta w przedmiotowym roku korzystali także z powiatowych jednostek wsparcia osób z niepełnosprawnościami, m.in. Środowiskowego Domu Samopomocy w Rożdżalach oraz Domów Pomocy Społecznej przeznaczonych dla osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie. W DPS przebywało łącznie 79 osób, a placówką dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi oraz osób starszych, zlokalizowaną na terenie miasta jest DPS prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Urszulanek SJK w Sieradzu przy ul. Dominikańskiej 16.

W ramach działalności projektowej powiatu sieradzkiego na terenie Sieradza zostało utworzone Centrum Usług Społecznych. W okresie realizacji projektu, tj. 01.12.2017 r. – 31.04.2020 r., wsparciem objęto 238 osób niesamodzielnych, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z terenu powiatu. W ramach projektu prowadzono usługi asystenckie oraz opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób objętych wsparciem. Dodatkowo organizowany był krótkookresowy pobyt wytnieniowy dla osób niesamodzielnych,

transport osób zależnych, prowadzono szkolenia dla opiekunów osób niesamodzielnych, a także utworzono Klub Seniora oraz świetlicę opiekuńczo-wychowawczą i specjalistyczną dla osób niepełnosprawnych, gdzie zapewniona jest opieka wykwalifikowanych osób, które prowadzą różnego rodzaju zajęcia usprawniająco-integracyjne. Placówka prowadzona jest przez Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Dary Losu” w Sieradzu.

Osoby niepełnosprawne zamieszkujące Sieradz były w przedmiotowym roku beneficjentami programu realizowanego przez PCPR Sieradz – „Aktywny Samorząd”. Wsparcie w formie dofinansowania do kursów prawa jazdy dla osób z dysfunkcją ruchu, zakupu niezbędnego sprzętu elektronicznego itp. otrzymało 12 mieszkańców.

Inną finansową formą wsparcia osób niepełnosprawnych z której skorzystali mieszkańcy Miasta są dofinansowania w ramach Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W 2019 roku z poszczególnych form pomocy skorzystało łącznie 319 osób, z czego największa część z nich zakupiła przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Tabela 17. Wsparcie osób niepełnosprawnych w ramach PFRON w 2019 roku

Cel przyznanego dofinansowania:	Liczba osób
Turnusy rehabilitacyjne	83
Likwidacja barier architektonicznych	5
Likwidacja barier w komunikowaniu się	4
Likwidacja barier technicznych	16
Zakup przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	204
Rozwój działalności NGO w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	7

Źródło: Dane z PCPR w Sieradzu za 2019 rok

Na terenie Sieradza działalność prowadzi Klub Amazonka, który zrzesza około 60 mieszkanki Miasta i okolicznych gmin, które dotknięte są rakiem piersi. Klub działa w obszarze wsparcia emocjonalnego i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, a także profilaktyki nowotworów. Klub od wielu lat prowadzi stałą rehabilitację fizyczną dla swoich członkiń w sali rehabilitacyjnej w MOPS w Sieradzu pod nadzorem rehabilitanta - pracownika MOPS. Rehabilitacja fizyczna prowadzona jest również na pływalni przy Szkole Podstawowej Nr 10, która dla członkiń Klubu udostępniana jest bezpłatnie. Osoby objęte

pomocą Amazonek mają także możliwość integracji z osobami przeżywającymi obecnie lub w przeszłości chorobę nowotworową oraz wsparcie psychologa w ramach terapii. Wolontariuszki realizują także cykliczne wydarzenia z zakresu profilaktyki raka piersi dla młodych kobiet zamieszkujących Miasto oraz powiat sieradzki. Zarówno działalność profilaktyczna, jak i wsparcie rehabilitacyjne są istotnymi elementami Klubu Amazonki i jak wskazuje, należy rozwijać współpracę na linii Miasto-NGO w celu kompleksowego wsparcia osób cierpiących na choroby nowotworowe, w tym raka piersi, które w konsekwencji powodują niepełnosprawność.

W zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych należy wskazać także na potrzeby osób z dysfunkcją wzroku, które największych trudności doświadczają w przestrzeni publicznej. Szczególnie niebezpieczne dla tej grupy są nieodpowiednio zaprojektowane przejścia dla pieszych oraz budynki publiczne. Jedną z organizacji działających w sferze włączenia osób niewidomych i słabowidzących w życie społeczne jest Koło Terenowe Polskiego Związku Niewidomych w Sieradzu. Powiat sieradzki realizując projekt Centrum Usług Społecznych, a także Centrum Dla Rodziny podjął działania na rzecz integracji społecznej osób niewidomych poprzez umożliwienie im korzystania z pomocy Asystenta Osoby Niepełnosprawnej, dzięki czemu mogą uczestniczyć w wielu aktywnościach, wydarzeniach oraz angażować się w ciekawe dla nich inicjatywy, które dotychczas pozostawały dla nich niedostępne.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w aktywnym funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych, w szczególności ze względu na niedostosowaną infrastrukturę miejską;
- zależność osób niepełnosprawnych od opiekunów w codziennych aktywnościach;
- wzrost liczby przyznanych świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wsparcie osób niepełnosprawnych” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy

osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP;

- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie;
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 2 – objęcie osób z niepełnosprawnościami kompleksowym wsparciem w zakresie rehabilitacji, aktywizacji rodzinnej, zawodowej i społecznej oraz integracja społeczna tej grupy w lokalnym środowisku.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych.
2	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy finansowej, wsparcia psychologicznego itp.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.
3	Kontynuowanie i rozwijanie działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej i kierowanie osób z niepełnosprawnościami do udziału w zajęciach.	Liczba uczestników zajęć wspierających przywracanie i rozwijanie umiejętności.
4	Prowadzenie i rozwijanie działalności Ośrodka Adaptacyjnego dla dzieci z niepełnosprawnościami.	Liczba dzieci korzystających z Ośrodka Adaptacyjnego.
5	Wspieranie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania.	Liczba działań mających na celu wsparcie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier.

6	Wsparcie finansowe mieszkańców w celu udziału w turnusach rehabilitacyjnych, warsztatach terapii zajęciowej oraz zakupu sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.	Liczba osób, którym zostało przyznane wsparcie finansowe.
7	Organizowanie rodzinnych turnusów wypoczynkowych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	Liczba rodzin uczestniczących w turnusach wypoczynkowych.
8	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, w szczególności poprzez pomoc prawną i informatyczną oraz dofinansowywanie części kosztów administracyjnych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
9	Organizowanie transportu osób niepełnosprawnych.	Liczba niepełnosprawnych uczniów dowożonych do szkoły.
10	Organizowanie wydarzeń kulturalnych i społecznych mających na celu promowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych oraz wzmacnianie pomocniczości środowiska lokalnego wobec osób niepełnosprawnych.	Liczba zorganizowanych wydarzeń.
11	Tworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz popularyzacja miejsc i usług, które umożliwiają im aktywność społeczną (sportową, kulturalną, rekreacyjną, turystyczną itp.).	Liczba podjętych działań integracyjnych i popularyzujących możliwości aktywnego spędzania czasu przez osoby niepełnosprawne w Sieradzu, liczba osób biorących w nich udział.
12	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych, w tym pracowników Urzędu Miasta, MOPS oraz punktów handlowych.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.

13	Rozszerzanie i dostosowywanie małej architektury Miasta do możliwości i potrzeb osób z niepełnosprawnościami (siłownie zewnętrzne i place zabaw umożliwiające osobom na wózkach inwalidzkich bezpieczne korzystanie z nich z elementami jak karuzele dostosowane do wózka, ergonomiczne ławki i siedziska, odpowiednio oznakowane elementy, niskie kosze na śmieci, schody oznaczone żółtymi liniami, progi, uwypuklona nawierzchnia.	Liczba elementów małej architektury dostosowanej do potrzeb osób starszych i zależnych.
14	Prowadzenie ścisłej współpracy z PUP w zakresie rehabilitacji zawodowej osób o ograniczonej mobilności ruchowej, niewidomych, z dysfunkcją słuchu itp. oraz informowaniu osób z niepełnosprawnościami o możliwych formach zatrudnienia.	Liczba działań podjętych w celu aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
15	Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie Miasta.	Liczba przeprowadzonych na terenie Miasta badań/diagnoz.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM, PCPR, NGO.	PCPR, PUP, SCK, MBP, MOSiR, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, podmioty prywatne.	Środki własne, budżet państwa, PFRON, środki europejskie.

ZDROWIE PSYCHICZNE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁶.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę, należy organizacja i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez: zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom samotnym z zaburzeniami psychicznymi, w przypadkach gdy są jej pozbawione, oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić; pomoc dostosowaną do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem.

Mieszkańcy Sieradza nie korzystali w 2019 roku, podobnie jak w latach poprzednich, ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Na terenie Sieradza oraz w pobliskich miastach znajdują się placówki, w których mieszkańcy Miasta mają możliwość podjęcia specjalistycznego leczenia w przypadku wystąpienia u nich zaburzeń i chorób psychicznych:

---

¹⁶ www.psychiatriapolska.pl

1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Sieradz, Plac Wojewódzki 3,
2. Centrum Psychiatryczne w Warcie funkcjonujące w strukturze Szpitala Wojewódzkiego im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu,
3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Rożdżalach,
4. Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MARK-MED”, który obejmuje: poradnię zdrowia psychicznego dla osób dorosłych; poradnię zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży; poradnię psychologiczną; poradnię leczenia uzależnień; oddział dzienny psychiatryczny dla osób dorosłych oraz ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży.

Mieszkańcy Sieradza, którym MOPS nie może zapewnić specjalistycznego wsparcia, a ich stan zdrowia psychicznego nie pozwala na samodzielne funkcjonowanie w życiu codziennym mogą zostać skierowane do ośrodków całodobowej opieki dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które prowadzone są przez powiat sieradzki. Na jego terenie funkcjonują 4 takie placówki:

1. Dom Pomocy Społecznej w Biskupicach dla mężczyzn przewlekłe psychicznie chorych, który dysponuje 100 miejscami;
2. Dom Pomocy Społecznej w Sieradzu – filia w Witowie dla osób przewlekłe psychicznie chorych skierowana jest do 40 osób;
3. Dom Pomocy Społecznej w Sieradzu – filia w Rożdżalach dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie z oddziałem dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie dysponująca 107 miejscami;
4. Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK w Sieradzu dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, który dysponuje miejscami dla 35 osób.

Działania na rzecz osób zależnych ze względu na ich stan psychiczny, które zamieszkują miasto Sieradz jest Środowiskowy Dom Samopomocy w Rożdżalach. Dom świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom przewlekłe psychicznie chorym (typ A), niepełnosprawnym intelektualnie (typ B) oraz innym osobom z przewlekłymi zaburzeniami czynności psychicznych (typ C). Placówka przeznaczona jest dla 35 dorosłych uczestników zajęć. Uczestnicy zajęć mają możliwość rozwijania umiejętności niezbędnych do codziennego funkcjonowania, społecznych i interpersonalnych, również w zakresie rozwiązywania problemów i organizacji czasu wolnego, integracji

społecznej poprzez pełne uczestnictwo w życiu kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz turystycznym. W ramach ŚDS prowadzone są działania profilaktyczne ukierunkowane na promowanie zdrowia psychicznego oraz zapobiegające pogłębieniu się chorób, którymi dotknięci są uczestnicy. Ponadto, w Domu udzielane jest poradnictwo socjalne oraz psychologiczne mające na celu kompleksowe wsparcie emocjonalne i zaakceptowanie przez osoby dotknięte chorobą swojej sytuacji. W 2019 roku z pomocy placówki skorzystały łącznie 63 osoby, natomiast w 2018 roku było to 67 osób.

Wśród wydarzeń zorganizowanych dla uczestników zajęć w Środowiskowym Domu Samopomocy w Rożdżalach, w których w 2019 roku wzięli mieszkańcy Sieradza oraz zrealizowanych dla nich zadań można wymienić m.in.:

Tabela 18. Działania ŚDS wobec osób z zaburzeniami psychicznymi w 2019 roku

Opis działania	Liczba uczestników z Sieradza
Wycieczki edukacyjne do Sieradzkiego Centrum Kultury, Parku Etnograficznego w Sieradzu, Dworu Walewskich w Tubądzinie, Muzeum Okręgowego, Nieborowa oraz spotkanie z grupą wędkarską w Ferdynandowie na temat dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz budowania postaw ekologicznych.	16
Wycieczki krajoznawcze do Sopotu, Chłapowa, na Hel oraz Integracyjny Rajd Nordic Walking w celu poprawy zdrowia fizycznego i kształtowania pożądanych więzi interpersonalnych.	16
Organizacja i udział w VII Festiwalu Piosenki Różnej, spotkaniu Wielkanocnym i Oplątkowym, balu karnawałowym, przedstawieniach teatralnych, olimpiadach, konkursach i spotkaniach integracyjnych w celu pogłębiania więzi społecznych i wzmacnianiu pozytywnych postaw wśród uczestników.	16
Piknik rodzinny z warsztatami na temat agresji i autoagresji.	16
Spotkanie z policjantem z KP w Warcie na temat bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, Internecie oraz na drogach.	10
Warsztaty tworzenia z wikliny, gliny i mydła w celu poprawy zdolności manualnych i zachowania sprawności małej motoryki.	14
Spotkania z doradcą zawodowym w zakresie zmiany sposobu myślenia na temat swojej sytuacji zawodowej.	4
Warsztaty z zakresu prawa i finansów ze wskazaniem na rozsądne zarządzanie środkami i planowanie wydatków.	5

Działalność wolontarystyczna.	4
Konsultacje lekarskie.	3
Wsparcie uczestników w trudnych sytuacjach, w szczególności w przypadku doznania przemocy, poprzez wsparcie administracyjno-organizacyjne i emocjonalne.	6
Podtrzymywanie kontaktu z byłymi uczestnikami ŚDS.	6

Źródło: Dane na temat działalności ŚDS w Rozdziałach za rok 2019

Ponadto, w 2019 oraz latach wcześniejszych pracownicy Środowiskowego Domu Samopomocy wzięli udział w licznych szkoleniach w zakresie specyfiki i metod pracy w placówce typu ŚDS, tworzenia indywidualnych planów pracy, sposobów motywowania uczestników, a także przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znaczna skala problemów psychicznych wśród mieszkańców Sieradza i związane z tym zapotrzebowanie na instytucjonalne i niematerialne formy wsparcia;
- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „zdrowie psychiczne” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przezwyciężane we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;

- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno–rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny jako podstawowej komórki społecznej;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- **przemoc i uzależnienia** – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 3 – poprawa dostępu do specjalistycznej opieki i wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi i eliminacja zagrożenia stygmatyzacją społeczną tych mieszkańców poprzez wzrost świadomości i odpowiedzialności lokalnego społeczeństwa.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w placówkach oświaty i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.	Liczba dzieci, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
2	Upowszechnienie wiedzy na temat poradnictwa psychologicznego świadczonego przez Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej.	Liczba osób, którym udzielono wsparcia w formie porady psychologicznej w MOIK.
3	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego - prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.
4	Kierowanie niepełnosprawnych intelektualnie mieszkańców Sieradza na zajęcia w ŚDS.	Liczba osób korzystających z ŚDS.
5	Kierowanie osób niepełnosprawnych intelektualnie i chorych psychicznie do powiatowych DPS.	Liczba osób skierowanych do DPS.

6	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.
7	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne, wykłady, spotkania ze specjalistami.	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.
8	Kontynuowanie współpracy z Niepublicznym Specjalistycznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „MARK-MED”, Centrum Psychiatrycznym w Warcie funkcjonującym w strukturze Szpitala Wojewódzkiego im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu w zakresie udzielania wsparcia osobom z chorobami nerwowymi i zaburzeniami psychicznymi.	Liczba osób korzystających z pomocy placówek, liczba działań edukacyjnych i profilaktycznych podjętych we współpracy z Zakładem i Szpitalem.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	ŚDS, DPS, Placówki ochrony zdrowia, NGO, placówki oświatowe, PPP, PCPR.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁷. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich, gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działania podejmowane przez Miejską Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XXXVI/225/2020 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 24 listopada 2020 roku *Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021*. Priorytetowym celem Programu jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania środków psychoaktywnych.

Osiągnięcie głównego celu Programu ma zostać osiągnięte poprzez:

- wspieranie lokalnych systemów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie Sieradza,
- wspomaganie instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny dotkniętej lub zagrożonej problemem alkoholowym w pełnieniu jej ról opiekuńczo-wychowawczych o społecznych,

¹⁷ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

- rozwój i modernizację usług terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin,
- profilaktykę uzależnień,
- badanie i monitorowanie problemów związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych oraz wzmacnianie systemu informacji w tym zakresie.

Cele Programu zostaną zrealizowane poprzez m.in.:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- dofinansowanie kosztów specjalistycznych kursów i szkoleń dla pracowników leczenia odwykowego i bieżącej działalności stowarzyszeń trzeźwościowych,
- finansowanie działalności Miejskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą,
- edukację publiczną,
- współudział w tworzeniu różnych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
- działalność edukacyjno-informacyjną w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- prowadzenie grup wsparcia przy Miejskim Ośrodku Interwencji Kryzysowej,
- organizowanie i finansowanie dla uczniów programów profilaktycznych oraz zapewnienie im pomocy psychologicznej,
- prowadzenie zajęć pozalekcyjnych i sportowych, a także dożywianie dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- organizowanie koncertów i imprez promujących trzeźwość i zabawę bez środków psychoaktywnych,
- tworzenie miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- organizowanie zajęć, festynów, turniejów, konkursów, gier i zabaw dla dzieci promujących zdrowy styl życia,
- opracowywanie, wydawanie i dystrybuowanie materiałów informacyjnych w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych,
- organizowanie lokalnych i ogólnopolskich kampanii profilaktycznych,
- organizowanie i finansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży,

- podnoszenie kompetencji osób biorących udział w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- prowadzenie szkoleń dla sprzedawców i właścicieli sklepów handlujących napojami alkoholowymi,
- prowadzenie badań, monitoringów i sondaży w zakresie problemów alkoholowych,
- podejmowanie działań prewencyjnych i edukacyjnych wśród kierowców w zakresie odpowiedzialnego prowadzenia pojazdów,
- wspieranie instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych realizujących działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w sprawie naruszenia zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości przez właścicieli i pracowników punktów sprzedaży alkoholu¹⁸.

W celu profilaktyki sięgania po substancje psychoaktywne miasto Sieradz realizuje *Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Sieradz na lata 2018-2021*, który zatwierdzony został uchwałą Nr L/344/2018 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 26 kwietnia 2018 roku. Program ma na celu przede wszystkim ograniczenie zażywania narkotyków, dopalaczy i NSP oraz związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych na terenie Miasta.

W Programie miasto Sieradz zobowiązało się m.in. do realizacji działań z zakresu:

- pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, poradnictwa dla osób uzależnionych i eksperymentujących z narkotykami oraz członków ich rodzin w ramach MOIK,
- udzielania wsparcia finansowego i rzeczowego,
- organizowania działań środowiskowych i interwencji rodzinnych,
- prowadzenia programów profilaktyki uniwersalnej,
- wspierania miejsc i inicjatyw mających na celu organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- upowszechniania materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat używek,
- finansowania szkoleń i podnoszenia kwalifikacji osób zaangażowanych w przeciwdziałanie narkomanii na terenie Miasta,
- współpracy z podmiotami odpowiedzialnymi za realizację lokalnej polityki antynarkotykowej,

¹⁸ *Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020* (uchwała Nr XVII/121/2019 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 26 listopada 2019 roku).

- wspierania dostępu do leczenia ambulatoryjnego dla osób sięgających po narkotyki i dopalacze,
- wspierania programów reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemem narkotykowym¹⁹.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie mieszkańcy Sieradza mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Poradnia Leczenia Uzależnień „Mark-Med”

Oddział Terapii Uzależnień Centrum Psychiatrycznego w Warcie

**Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych**

Komenda Powiatowa Policji

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Stowarzyszenie Abstynentów „Przystań”

Sieradzkie Towarzystwo Trzeźwości „Przyjaźń”

¹⁹ Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Sieradz na lata 2018-2021 (uchwała Nr L/344/2018 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 26 kwietnia 2018 roku).

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Diagnoza problemów społecznych przeprowadzona wśród młodzieży szkolnej oraz dorosłych mieszkańców Miasta miała na celu wskazać w jakiej skali występuje problem alkoholowy oraz uzależnienia od substancji psychoaktywnych. W badaniu w 2019 roku wzięło udział 660 uczniów, 150 dorosłych mieszkańców oraz 20 sprzedawców napojów alkoholowych. Ponadto, diagnoza z 2019 roku została porównana z poprzednią, przeprowadzoną w 2017 roku, w której uczestniczyło 150 dorosłych sieradzan, 1 997 uczniów oraz 20 sprzedawców. Do najważniejszych wniosków w tym zakresie należy:

Dorośli mieszkańcy:

- po alkohol sięga 81% mieszkańców Sieradza, z czego 4% spożywa go codziennie, a 7% pije z dużą częstotliwością, tj. kilka razy w tygodniu, co oznacza negatywne zmiany w sposobie picia alkoholu na przestrzeni ostatnich lat – w 2017 roku żaden ankietowany nie zadeklarował spożywania alkoholu codziennie ani kilka razy w tygodniu,
- najpopularniejszym trunkiem wśród osób spożywających alkohol jest piwo, wódka i wino, niemniej mieszkańcy często wskazują na samodzielną produkcję domowych alkoholi i pozyskiwanie ich z nielegalnych źródeł,
- dorośli ankietowani wskazali w badaniu, że sięgają po napoje wysokoprocentowe dla towarzystwa, z powodu jego smaku oraz chęci lepszej zabawy,
- część osób, które piją alkohol doznały z tego powodu konfliktów z prawem, problemów rodzinnych i zdrowotnych,
- co piąty ankietowany przyznał się do wykonywania obowiązków służbowych (22%) oraz kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu (19%),
- dorośli mieszkańcy Sieradza dostrzegają problem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie Miasta (27%),
- przeprowadzone diagnozy wskazały na brak świadomości negatywnego wpływu alkoholu na kobiety w ciąży – w 2017 roku spożywanie go było postrzegane jako bezpieczne przez 2% ankietowanych, natomiast w 2019 roku aż 4%,
- zdaniem 31% ankietowanych spożycie alkoholu na terenie Sieradza na przestrzeni ostatnich lat wzrasta,

- głównym problemem spowodowanym sięganiem po alkohol jaki zauważają mieszkańcy Sieradza jest wandalizm, picie w miejscach publicznych, bójki i awantury oraz prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu,
- badanie wskazało, że po narkotyki i dopalacze sięga znaczący odsetek mieszkańców – aż 29%, z czego 2% zażywa je codziennie, a kolejne 2% raz w tygodniu,
- zdecydowana większość osób, które kiedykolwiek zażyły substancje psychoaktywne sięgnęła po marihuanę (77%), a innymi były środki nasenne, kokaina oraz grzyby halucynogenne,
- alarmującym wynikiem badania jest fakt, że zdaniem 20% mieszkańców dopalacze, a 30% narkotyki są łatwe do pozyskania na terenie Sieradza, natomiast w 2017 roku nie wskazał na to żaden z ankietowanych.

Dzieci i młodzież:

- inicjację alkoholową przeszło 47% uczniów ankietowanych w 2019 roku, z czego 8% wskazało, że spożywało alkohol ponad 30 razy, co oznacza spadek o 15 pp. względem diagnozy przeprowadzonej w 2017 roku,
- co siódmy uczeń, który kiedykolwiek sięgnął po alkohol wskazał, że zrobił to w wieku 8-10 lat, natomiast największa część tych osób odbyła inicjację alkoholową w wieku 14-16 lat (42%),
- wyniki badania diagnozującego wskazują, że ciekawość jest główną przyczyną spożywania alkoholu przez młode osoby,
- część ankietowanych uczniów doświadczyła przykrych konsekwencji spożywania alkoholu (13%), którymi najczęściej były problemy rodzinne, finansowe bójki i kłótnie oraz kłopoty z policją i w szkole,
- uczniowie najczęściej byli częstowani alkoholem (59%) lub otrzymali go od swoich starszych kolegów (14%),
- jak wynika z deklaracji uczniów, ich rodzice są świadomi faktu, iż ich dzieci próbowały alkoholu (80%) i podejmują różne działania w celu zmiany ich zachowań – najczęściej jest to rozmowa uświadamiająca, wyznaczenie stosownej kary oraz szukanie pomocy u specjalisty,
- alarmujący jest fakt, że odpowiedź co czwartego ucznia wskazała na brak jakiegokolwiek reakcji rodziców na informacje, że ich dziecko odbyło inicjację alkoholową (26%),

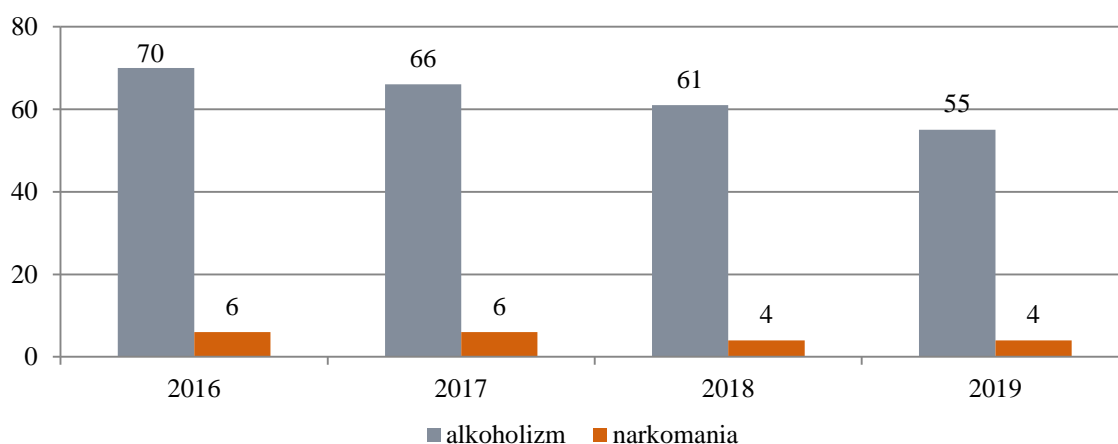
- niemal co drugi uczeń zapytany o reakcję swoich rówieśników na odmowę alkoholu stwierdził, że spotkałoby się to z akceptacją, a co trzeci podał, że byłoby obojętne,
- badanie z 2019 roku wskazało, że po narkotyki i dopalacze sięgnęło 5% uczniów (o 3 pp. mniej niż podczas poprzedniego badania), przy czym większość z nich spróbowała ich jednokrotnie, a 1% ponad 30 razy,
- młodzi mieszkańcy Sieradza decydują się na sięgnięcie po środki psychoaktywne najczęściej w wieku 14-16 lat, natomiast część z nich spróbowała ich w wieku 8 lat,
- uczniowie z Sieradza, podobnie jak to ma miejsce w Polsce, najchętniej sięgają po marihuanę lub haszysz oraz amfetaminę,
- jak podają uczniowie, zażywają oni narkotyki z powodu ciekawości, chęci dobrej zabawy oraz w celu zrelaksowania się, niemniej pobudkami do sięgnięcia po nie jest także chęć zaimponowania innym,
- co piąty uczeń zadeklarował, że jego rodzice są świadomi, że zażywa on nielegalne substancje, a najpowszechniejszą reakcją była rozmowa uświadamiająca oraz wyznaczenie kary,
- dzieci i młodzież z sieradzkich szkół mają świadomość negatywnych konsekwencji środków psychoaktywnych i alkoholu i oceniają je jako szkodliwe,
- najłatwiejszą do zdobycia substancją dla uczniów jest alkohol, na co wskazało 55%, natomiast narkotyki są łatwe do pozyskania dla 13% badanych, a dopalacze – 10%.

Sprzedawcy napojów alkoholowych:

- w opinii sprzedawców, którzy wzięli udział w badaniu spożycie alkoholu w Sieradzu na przestrzeni ostatnich lat wzrasta,
- badani podają, że alkohol często jest podawany osobom nietrzeźwym i niepełnoletnim, a większość z nich nie prosi młodo wyglądających osób o potwierdzenie swojego wieku dowodem osobistym,
- sprzedawcy zauważają, że na terenie Miasta występuje problem prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu,
- odpowiednią wiedzę na temat ustawowych zakazów sprzedaży alkoholu ma nieznaczną część badanych, a ponadto nie we wszystkich punktach widnieje informacja o szkodliwości alkoholu.

W 2019 roku z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu objęto wsparciem 55 rodzin, które liczyły łącznie 92 członków. Alkoholizm w omawianym roku, podobnie jak w latach poprzednich, znalazł się na 6 miejscu wśród głównych powodów udzielenia pomocy, co wskazuje na skalę problemu. Możemy zauważyć, że na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu wykazywała tendencję malejącą. W omawianym roku nastąpił spadek liczby rodzin w stosunku do roku 2016 o 21%. Na przestrzeni ostatnich lat problem narkomanii w Sieradzu pozostawał na zbliżonym poziomie, a w roku przedmiotowym pomocą i wsparciem objęto 4 rodziny liczące 5 członków. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

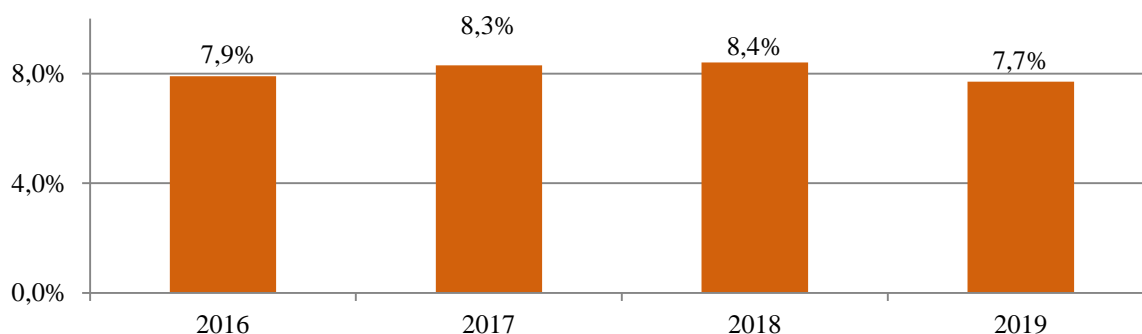
Wykres 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Do roku 2018 odsetek liczby rodzin, które otrzymały pomoc i wsparcie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej spośród wszystkich rodzin objętych jego działaniami zwiększał się, a różnica między rokiem 2016 a 2018 wyniosła 0,5 pp. W 2019 roku z powodu alkoholizmu wsparcie otrzymał znacznie niższy odsetek wszystkich beneficjentów Ośrodka – 7,7%. Jest to najniższy odsetek na przestrzeni ostatnich 4 lat, natomiast najwyższy udział osób uzależnionych odnotowany został w 2018 roku na poziomie 8,4%.

Wykres 28. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również działania podejmowane przez Miejską Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sieradzu w ramach przysługujących jej uprawnień.

W 2019 roku MKPiRPA w Sieradzu podjęła czynności zmierzające do orzeczenia nakazu leczenia odwykowego w stosunku do 33 osób uzależnionych od alkoholu. W stosunku do roku 2017 w roku 2019 liczba osób dotkniętych tym problemem zwiększyła się. Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wahającą się liczbę osób, których członkowie Komisji skierowali na badania biegłego psychologa i psychiatry – w 2017 było ich 19, natomiast w roku 2019 o 7 więcej. W omawianym okresie MKPiRPA zaopiniowała podobną liczbę wniosków lokalnych przedsiębiorców o wydanie im zezwolenia na handel napojami alkoholowymi, natomiast liczba rozmów motywacyjno-informacyjnych z mieszkańcami Sieradza pijącymi alkohol w sposób szkodliwy w celu podjęcia dobrowolnego leczenia zwiększyła się. Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje również działania związane z przemocą w rodzinie występującą na skutek spożywania alkoholu. W przedmiotowym roku sporządzone zostały 42 wywiady środowiskowe w celu zdiagnozowania bieżącej sytuacji rodzin dotkniętych alkoholizmem oraz wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w 6 z nich.

Dane dotyczące działań MKPiRPA w Sieradzu na przestrzeni lat 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Działania Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sieradzu w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba członków Komisji	14	15	16
Liczba posiedzeń Komisji	15	18	18
Liczba osób, wobec których wydano opinie psychologiczno-psychiatryczną	19	8	26
Ilość osób wobec których Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	24	39	33
Liczba przeprowadzonych rozmów motywacyjno-informacyjnych	b.d	39	60
Zaopiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu	25	33	30
Liczba zrealizowanych wywiadów środowiskowych w związku z przemocą w rodzinie	49	34	42

Źródło: Dane Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Miasta Sieradza w ramach zwiększenia dostępności pomocy dla osób z problemem alkoholowym pełniła dyżury w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca w godzinach popołudniowych. Dyżury pełni psycholog, terapeuta, a także pracownik socjalny. Mieszkańcy Sieradza po pomoc i wsparcie w zakresie problemu uzależnienia mogą udać się także do Miejskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej dla osób i rodzin znajdujących się w kryzysowych sytuacjach, w tym dotkniętych uzależnieniami, który funkcjonuje w strukturze MOPS. Celem działania punktu jest udzielanie wszelkich informacji osobom nadużywającym alkoholu i narkotyków oraz ich rodzinom o możliwości podjęcia leczenia odwykowego, możliwościach uzyskania wsparcia i pomocy psychologa, a także kierowania i informowania osób doznających przemocy do odpowiednich służb zajmujących się tego rodzaju sprawami oraz motywowanie osób spożywających alkohol w sposób ryzykowny do zmiany stylu życia.

W MOIK usługi świadczy pracownik socjalny, psycholog, pedagog i prawnik, którzy udzielają nieodpłatnych porad socjalnych, prawnych, pedagogicznych i psychologicznych.

Celem działania Ośrodka jest udzielanie pomocy przede wszystkim osobom uzależnionym, współuzależnionym oraz będącymi ofiarami negatywnych następstw zażywania substancji psychoaktywnych, tj. przemocy. W roku 2019 do Ośrodka przyjęto 899 osób, z którymi przeprowadzono 2 426 wizyt. Należy wskazać, że 432 osoby przeżywały wówczas kryzysy wynikające z uzależnienia, a 8 rodzinom udzielono pomocy z powodu problemów narkotykowych. W ramach dyżurów specjalistów udzielono 511 konsultacji i porad prawnych, 158 konsultacji psychologicznych. Pomoc prawna polegała na poradnictwie, konsultacjach oraz pomocy w sporządzaniu pism procesowych, które dotyczyły prawa rodzinnego np. alimentów, rozwodów, separacji, władzy rodzicielskiej, opieki, leczenia odwykowego i psychiatrycznego, prawa cywilnego m.in. w sprawach o ubezwłasnowolnienie, prawa karnego np. wszczęcia postępowania karnego i jego przebiegu, prawa pracy np. wypłata zaległych świadczeń pracowniczych, wypadki, zaliczanie stażu pracy, prawa z zakresu ubezpieczenia społecznego, emerytur i rent oraz uprawnień osób pokrzywdzonych przestępstwem przeciwko rodzinie. Pomoc psychologiczna udzielana była natomiast w formie konsultacji indywidualnych, konsultacji rodzinnych i małżeńskich, psychoterapii kryzysowej. Ponadto, w Ośrodku dostępne są materiały informacyjno-edukacyjne tych zagadnień.

Mieszkańcy zmagający się z uzależnieniem swoim lub swoich bliskich mają możliwość skorzystania ze wsparcia innych podmiotów współpracujących z Miastem w zakresie organizowania terapii grupowych i indywidualnych.

1. Poradnia Leczenia Uzależnień „Mark – Med”

Celem funkcjonowania Poradni jest podtrzymanie postaw abstynenckich osób próbujących zerwać z uzależnieniem alkoholowym, poprawa ich zdrowia psychicznego, nabycie przez nich umiejętności potrzebnych społecznym w zakresie rozwiązywania problemów emocjonalnych oraz rozwój osobisty. Poradnia udziela pomocy osobom uzależnionym, osobom doznającym zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych oraz osobom współuzależnionym, ujawniającym głównie związane ze stresem zaburzenia nerwicowe.

W Poradni realizowany jest indywidualny program psychoterapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych obejmujący:

- wizyty instruktora terapii uzależnień – w 2019 roku zrealizowano 230 wizyt dla 52 osób uzależnionych, w tym 9 kobiet i 43 mężczyzn oraz 30 wizyt dla 7 osób współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików, którymi były tylko kobiety;
- sesje psychoterapii indywidualnej – w 2019 roku przeprowadzonych zostało 120 sesji dla 34 osób uzależnionych i DDA, w tym 13 kobiet i 21 mężczyzn oraz 70 sesji dla 8 kobiet.

2. Stowarzyszenie Abstynentów „Przystań” i Sieradzkie Towarzystwo Trzeźwości „Przyjaźń”

Celem realizowanych przez Stowarzyszenie i Towarzystwo programów rehabilitacyjnych i pomocy psychologicznej połączonych z zajęciami warsztatowymi jest odbudowanie więzi rodzinnych, nauka radzenia sobie ze stresem lub agresją, a także trening zachowań asertywnych. Pośrednio działania podejmowane przez organizację mają wpływ na budowanie pozytywnych wzorców zdrowego stylu życia, kształtowanie się postaw rodzinnych i społecznych oraz osobisty rozwój. w ramach działalności i współpracy tych organizacji pozarządowych z miastem Sieradz umożliwiono mieszkańcom korzystanie z profesjonalnego wsparcia specjalistów ds. uzależnień w ramach:

- punktu informacyjno-konsultacyjnego;
- grupy edukacyjno-motywacyjnej, której celem jest przedstawienie uzależnionemu tego problemu, jako choroby i zmotywowanie uczestnika do podjęcia leczenia odwykowego;
- grupy dalszego zdrowienia, czyli grupy wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu po leczeniu odwykowym;
- grupy wsparcia dla osób współuzależnionych.

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

W roku 2018 wartość sprzedanego alkoholu na terenie miasta Sieradza wyniosła łącznie 31 551 112,43 zł, z czego napoje powyżej 18% stanowiły największą część tej wartości – 19 590 308,57 zł. W latach 2016-2018 zauważalny jest stopniowy wzrost wartości sprzedanego alkoholu. W tym okresie jego wartość wzrosła o 5%.

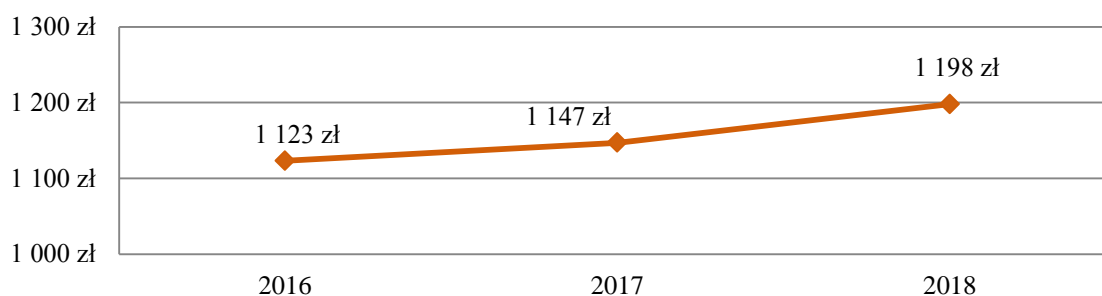
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie Sieradza alkoholu w latach 2016-2018

2016	39 526 101,96 zł
2017	40 216 741,41 zł
2018	41 551 112,43 zł

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za 2018 rok

Od 2016 roku wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Miasta uległa zwiększeniu. W 2016 roku Sieradz zamieszkiwało 34 912 osób powyżej 18 roku życia, a wartość alkoholu na 1 osobę wyniosła 1 123 zł. W 2019 roku liczba dorosłych mieszkańców zmniejszyła się do 34 680, natomiast nastąpił wzrost wartości sprzedanego alkoholu - o 75 zł. Poniżej zaprezentowane zostały dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2016-2018.

Rysunek 5. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Sieradza w latach 2016-2018 (w złotych)

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za 2018 rok

W 2019 roku (stan na 15.10.2019) na terenie Sieradza znajdowało się łącznie 131 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 94 przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 37 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2017-2019 można zaobserwować zmniejszenie się liczby miejsc, w których mieszkańcy Miasta mogą zaopatrzyć się w napoje alkoholowe, przy czym liczba sklepów pozostawała w tym okresie na zbliżonym poziomie.

Wykres 29. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście Sieradz na przestrzeni lat 2016-2019 (dane za 2019 rok do 15.10.2019)

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za 2018 rok

W celu przeciwdziałania uzależnieniom MOPS w Sieradzu wraz z organizacjami pozarządowymi, placówkami oświatowymi, jednostkami organizacyjnymi Miasta oraz podmiotami prywatnymi corocznie realizuje szereg działań profilaktyczno-edukacyjnych, m.in.:

Organizator	Działanie	Liczba uczestników
Polski Komitet Pomocy Społecznej	Organizacja wypoczynku wakacyjnego dla dzieci i młodzieży w Gliczarowie Górnym	45
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	Organizacja wypoczynku wakacyjnego dla dzieci i młodzieży w Ustroniu Morskim	35
Stowarzyszenie Abstynentów „Przystań”	• „Pożegnanie Lata” w Ośrodku Wypoczynkowym Sieradz-Męka	150
	• Obóz terapeutyczny w Załęczu Wielkim	10

Sieradzkie Towarzystwo Trzeźwości „Przyjaźń”	<ul style="list-style-type: none"> • XV Amatorski Rajd Samochodowy w Sieradzu • Turnus terapeutyczny w Domu Wypoczynkowym w Zakopanem 	50 10
Placówki oświatowe, w tym we współpracy z UM i PPP	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja zajęć sportowo rekreacyjnych podczas ferii zimowych • „Wakacje bez używek” - zajęcia sportowo-rekreacyjne • Szkolny Tydzień Profilaktyki • Realizacja projektów profilaktycznych z zakresu uzależnień <ul style="list-style-type: none"> 1. edycja wiosenna 2. edycja jesienna • Dzień Bezpiecznego Internetu • Warsztaty profilaktyczne prowadzone przez Centrum Pedagogiki Praktycznej w Łodzi: <ul style="list-style-type: none"> 1. <i>Mechanizm powstawania uzależnień (ich rodzaje, zagrożenia).</i> 2. <i>Budowanie poczucia własnej wartości.</i> 3. <i>Asertywność a presja otoczenia.</i> • Spotkania z rodzicami „<i>Jak rozmawiać z dziećmi o problemach związanych z uzależnieniami? Jak wyznaczać granice?</i>” • Stała współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Sieradzu 	530 2 880 3 150
MOSiR	Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci	11 600
MOPS	<ul style="list-style-type: none"> • Wycieczki dla uczestników WTZ - „O tym już wiem, że alkohol to mój wróg” • Rodzinny turnus wypoczynkowy wspólnoty „Wiara i Światło” dla osób niepełnosprawnych z rodzicami 	21 14

	<ul style="list-style-type: none"> • Rodzinnego Pikniku Integracyjnego • „Bezpiecznie – Chce się Żyć” – seminarium dla członków stowarzyszeń trzeźwościowych • Ogólnopolski Dzień Trzeźwości pod hasłem: <i>Bez uzależnień żyje się pięknie</i> 	200
--	--	-----

Działania profilaktyczne prowadziło także Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, poprzez działalność Świetlicy Profilaktycznej – Środowiskowego Ogniska Wychowawczego w Sieradzu. Zajęciami z zakresu profilaktyki uzależnień oraz programami w obszarze promocji i profilaktyki zdrowotnej, np. „Zdrowo jeść, by rosnąć w siłę” i „Żółty Talerz” objęto 20 dzieci – wychowanków świetlicy, natomiast ze zorganizowanego przez TPD wypoczynku letniego z elementami profilaktyki zdrowotnej skorzystało w 2019 roku – 311 dzieci.

Straż Miejska prowadziła liczne akcje profilaktyczne wśród najmłodszych mieszkańców Sieradza polegające na uświadamianiu dzieci na temat niebezpieczeństw w trakcie ferii i przerw letnich. Prowadzone były spotkania z uczniami z zakresu ruchu drogowego, zanieczyszczeń środowiska, a w 2017 roku dla dzieci, uczestników zajęć publicznych świetlic środowiskowych zorganizowana była wycieczka do Opola.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz diagnozy problemów społecznych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- prowadzenie pojazdów i wykonywanie obowiązków służbowych przez osoby nietrzeźwe;
- spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży;
- sięganie po alkohol, papierosy i substancje psychoaktywne przez część dzieci i młodzieży oraz wykazywanie zachowań agresywnych z tego powodu;
- nieodpowiednie postawy części rodziców w zakresie edukacji dzieci i wzmacniania ich abstynencji;
- nieodpowiedzialne praktyki sprzedaży napojów alkoholowych wśród części pracowników punktów podania alkoholu;

- znaczny udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu oraz zagrożenie wzrostu problemu narkomanii w Mieście;
- łatwa dostępność alkoholu i środków psychoaktywnych w Sieradzu;
- wzrost spożycia alkoholu przez mieszkańców Miasta.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych” są:

- **wspieranie rodziny** – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne;
- **ubóstwo** – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej;
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia;
- **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 4 - efektywny system wspierania osób uzależnionych oraz ich rodzin poprzez specjalistyczne poradnictwo, terapię i pomoc materialną.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Kontynuowanie działalności Miejskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej dla osób uzależnionych i ich rodzin, udzielanie pomocy prawnej, socjalnej oraz psychologicznej osobom z problemem uzależnienia i ich rodzinom.	Liczba udzielonych porad dla osób uzależnionych i ich rodzin.
2	Udzielanie pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracja osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych.	Liczba osób korzystających z pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracji.
3	Organizowanie szkoleń, warsztatów, konferencji i innych form kształcenia dla członków MKPiRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
4	Przeprowadzanie wywiadów środowiskowych i udzielanie na ich podstawie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna.
5	Kierowanie osób potrzebujących pomocy do wyspecjalizowanych placówek leczenia uzależnień.	Liczba osób skierowanych do wyspecjalizowanych placówek.
6	Kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.	Liczba wniosków skierowanych do sądu.
7	Kontynuowanie działalności grupy wsparcia dla osób z problemem.	Liczba członków grupy wsparcia dotkniętych problemem alkoholowym.
8	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.
9	Ścisła współpraca ze stowarzyszeniem „Przystań” i Towarzystwem Trzeźwościowym „Przyjaźń” w zakresie prowadzenia grup samopomocowych i punktu informacyjnego.	Liczba uczestników spotkań grup samopomocowych, ogólna liczba osób korzystających ze wsparcia organizacji.

10	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.
11	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu profilaktyki uzależnień.	Liczba organizacji pozarządowych, którym zostało udzielone wsparcie finansowe/merytoryczne w celu prowadzenia działalności profilaktycznej na terenie Miasta.
12	Finansowanie i wdrażanie programów ponadpodstawowej terapii dla osób uzależnionych, współuzależnionych i DDA.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach wdrożonych programów.
13	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.	Liczba przeprowadzonych badań/diagnoz/analiz.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	NGO, ŚŚ, ZI, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, środki europejskie, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 5 – zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat zdrowotnych i psychospołecznych konsekwencji sięgania po alkohol i środki psychoaktywne oraz prowadzenie działalności profilaktycznej.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie i finansowanie w szkołach programów profilaktycznych związanych z tematyką uzależnień od alkoholu oraz uzależnień behawioralnych.	Liczba uczestników programów profilaktyki.
2	Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych
3	Organizowanie i finansowanie w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień od alkoholu oraz uzależnień behawioralnych.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
4	Zapewnienie dzieciom wsparcia psychologicznego w ramach placówek oświatowych.	Liczba szkół, w których pomoc świadczy psycholog szkolny.

5	Kontynuowanie działalności profilaktycznej MOPS w zakresie organizacji wydarzeń o charakterze integracyjnym i promującym abstynencję alkoholową oraz inicjowanie nowych projektów.	Liczba działań/ /wydarzeń/festiwali itp. zorganizowanych w celu profilaktyki zachowań ryzykownych.
6	Kontynuowanie i rozwijanie współpracy z Towarzystwem „Przyjaźń” i Stowarzyszeniem „Przystań” w zakresie organizacji wydarzeń profilaktycznych, udzielania wsparcia osobom dotkniętym problemem uzależnienia i wzmacnianiu postaw abstynenckich wśród dzieci i dorosłych mieszkańców Miasta.	Liczba działań podjętych we współpracy ze Stowarzyszeniem i Towarzystwem, liczba uczestników zorganizowanych działań/wydarzeń.
7	Organizowanie wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym.
8	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.
9	Kontynuowanie i rozwijanie działalności świetlic środowiskowych w ramach realizacji zadań własnych.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach prowadzonych przez świetlice.
10	Organizowanie i wspieranie różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, których celem jest profilaktyka uzależnień oraz promowanie abstynencji	Liczba działań i zajęć sportowo-rekreacyjnych w celu wspierania różnych form spędzania czasu wolnego.
11	Rozwijanie oferty rekreacyjnej i wychowawczej w ramach instytucji kultury i rekreacji.	Liczba zajęć skierowanych do dzieci i młodzieży, liczba uczestników zajęć.
12	Tworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży (świetlice, kawiarenki, kluby młodzieżowe, place zabaw, boiska, siłownie zewnętrzne itp.).	Liczba utworzonych miejsc w celu animowania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.
13	Zwiększenie dostępności do pomocy środowiskowej i socjoterapeutycznej dla dzieci z rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą środowiskową i socjoterapeutyczną, liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dziennego.

14	Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.	Liczba dzieci uczestniczących w wyjazdach.
15	Organizowanie działań promujących wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.	Liczba uczestników działań promujących zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.
16	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
17	Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.
18	Organizowanie warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie w zakresie budowania postaw abstynenckich.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach i szkoleniach.
19	Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców Miasta w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez: szkolenia, wykłady, czy też kampanie profilaktyczne.	Liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych.
20	Organizowanie i finansowanie dla pracowników placówek oświatowych i świetlic działań podnoszących kwalifikacje i wiedzę w zakresie uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.	Liczba pracowników biorących udział w działaniach.
21	Monitorowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych.	Liczba skontrolowanych punktów handlowych.
22	Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców Miasta mających na celu uświadomienie negatywnych konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież, spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych, liczba uczestników.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	NGO, SCK, MBP, MOSiR, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie, NFZ.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Sieradzu zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny, którego tryb, sposób powoływania i odwoływania członków oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania określone zostały w uchwale Nr XLVIII/324/2018 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 15 lutego 2018 roku.

Do składu ZI należą przedstawiciele:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu,
- Straży Miejskiej,
- Sądu Rejonowego w Sieradzu,
- Prokuratury Rejonowej,
- Placówek oświatowych,
- Szpitala Wojewódzkiego i placówek ochrony zdrowia,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- Organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów uprawnionych do interwencji i pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz specjalistów działających w tej dziedzinie, m.in. w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie Miasta mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

**Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych**

**Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie**

Komenda Powiatowa Policji

Straż Miejska

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Placówki oświatowe

Placówki ochrony zdrowia

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Dla Miasta Sieradza na lata 2018–2021 przyjętym uchwałą Nr L/345/2018 z dnia 26 kwietnia 2018 roku. Program ma w szczególności na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie miasta Sieradza i zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy domowej. Do realizacji celu głównego przyczynić mają się cele szczegółowe, tj.:

1. Realizowanie skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

2. Zwiększenie motywacji i umiejętności ofiar do przerywania przemocy oraz wspieranie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie;
3. Zmiana zachowań i postaw sprawców przemocy w rodzinie;
4. Zwiększenie świadomości społecznej mieszkańców Sieradza z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W celu realizacji wyżej wymienionych założeń przewidziane zostały liczne zadania umożliwiające ich skuteczne osiągnięcie m.in.:

- podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Sieradzu,
- podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, wszczynanie postępowań,
- zwiększenie skuteczności udzielania pomocy dla osób uwięzionych w przemoc i skutecznej ochrony ich praw poprzez podnoszenie kompetencji służb działających w tym obszarze,
- bieżąca działalność Miejskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- udzielanie bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia,
- prowadzenie zajęć profilaktyczno – edukacyjnych w szkołach,
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w kampaniach społecznych, itp.²⁰.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Diagnoza problemów społecznych przeprowadzona wśród młodzieży szkolnej oraz dorosłych mieszkańców Miasta miała na celu wskazać w jakiej skali występuje problem przemocy w rodzinie, a także przemocy rówieśniczej. Ponadto, diagnoza z 2019 roku została porównana z poprzednią, przeprowadzoną w 2017 roku. Do najważniejszych wniosków w tym zakresie należy:

Dorośli mieszkańcy:

- co piąty mieszkaniec doświadczył kiedykolwiek przemocy (18%), a 12% badanych zastosowało ją wobec innych osób,

²⁰ Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Sieradza na lata 2018-2021 (uchwała Nr L/345/2018 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 26 kwietnia 2018 roku).

- osobami stosującymi przemoc w świetle badania są partnerzy/partnerki, osoby nieznajome, a także inni, najbliżsi członkowie rodziny – rodzice i rodzeństwo,
- mieszkańcy Sieradza doświadczają oraz stosują przede wszystkim przemoc psychiczną oraz fizyczną,
- ankietowani wskazali, że zastosowali przemoc głównie wobec rodzeństwa, kolegów oraz partnerów/partnerek,
- wśród mieszkańców zauważalny jest także problem stosowania przemocy ekonomicznej, seksualnej oraz zaniedbywania,
- 5% badanych przyznało, że w ich domu występuje problem przemocy,
- w 2019 roku w stosunku do 2017 roku nastąpił wzrost mieszkańców Miasta uznających stosowanie kar fizycznych za odpowiednią metodę wychowawczą – za słuszne uważa takie zachowanie co piąty ankietowany (19%), a podczas poprzedniego badania było to jedynie 4% badanych,
- zwiększeniu uległ odsetek respondentów deklarujących znajomość osób ze swojego otoczenia, którzy doświadczają przemocy w rodzinie – w 2017 było to 5% ankietowanych, natomiast w 2019 – 16%,
- w opinii mieszkańców przemoc jest ściśle związana z sięganiem po używki, np. alkohol,
- co czwarty mieszkaniec uznaje za niestosowne wtrącanie się do cudzych spraw rodzinnych (25%),
- cyberprzemoc jest powszechnie występującym problemem w Mieście – doświadczyło jej 43% mieszkańców, a jej głównymi formami są wyzywanie i grożenie.

Uczniowie i młodzież:

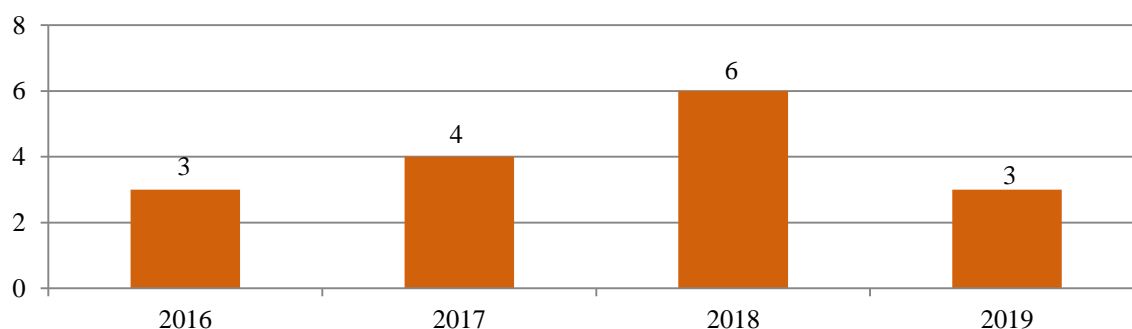
- aż 35% uczniów doświadczyło przemocy, natomiast stosował ją co piąty młody mieszkaniec Miasta (21%),
- przemocy rówieśniczej doznało 44% młodych respondentów, którzy kiedykolwiek doznali problemu przemocy,
- wśród osób, które kiedykolwiek wykazały zachowania przemocowe, zdecydowana większość z nich (71%) zrobiła to względem kolegów ze szkoły,
- problem przemocy rówieśniczej dostrzega co czwarty uczeń (28%),

- w domach 1% ankietowanych występuje zjawisko przemocy, która najczęściej stosowana jest przez tatę oraz rodzeństwo,
- 6% młodych respondentów zadeklarowało znajomość osób w swoim otoczeniu, które doświadczają przemocy,
- cyberprzemocy doznało 46% uczniów, a jej najpopularniejszą formą jest wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, a także szantażowanie.

Przemoc w rodzinie była w 2019 roku przyczyną udzielenia pomocy finansowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej 3 rodzinom. W latach 2016-2018 liczba rodzin otrzymujących pomoc z tego powodu uległa zwiększeniu z 3 do 6 rodzin, natomiast w roku kolejnym zmniejszyła się o połowę. Wskazuje to na odpowiednio realizowane przez Ośrodek działania profilaktyczne, wdrażane rozwiązania oraz skuteczną pracę z rodziną.

Wykres 30. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Podjęmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W 2019 roku procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto w 90 rodzinach, w których przemoc doświadczało 65 kobiet, 43 dzieci oraz 18 mężczyzn. Na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego obserwowane jest na przestrzeni ostatnich 3 lat wahanie liczby wszczętych procedur, jednakże liczba rodzin, w których ze względu na nieprawidłowe zachowania i stosowanie przemocy uruchomiono ją zmalała. Przemocy w przedmiotowym roku doświadczyło 90 rodzin z terenu Sieradza, a w 2017 roku było ich o 43 więcej. W zależności od indywidualnych potrzeb w ramach Zespołu powołane zostały grupy robocze – w latach 2017-2018 objęły one swoją pracą każdy ze wszczętych przypadków, natomiast w roku 2019 przypadek jednej rodziny został rozstrzygnięty bez konieczności powołania grupy roboczej. Najwięcej formularzy „Niebieskie Karty” zostało sporządzonych przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji, następnie przez Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz przez Miejską Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Występowanie przemocy w rodzinie w omawianym okresie było ściśle powiązane z nadużywaniem alkoholu, konfliktami małżeńskimi oraz problemami finansowymi.

W przedmiotowym roku zakończono 96 procedur, z czego podobnie jak w latach poprzednich, główną przesłanką tego działania był brak zasadności podejmowania działań z powodu zmiany miejsca zamieszkania lub incydentalności zdarzenia, co dotyczyło 54 przypadków oraz ustanie przemocy w rodzinie, które stwierdzono w 42 przypadkach.

Część rodzin dotkniętych przemocą wykazywała niechęć do współpracy, która dotyczyła zarówno osób doznających przemocy, jak i ją stosujących. Konsekwencją podejmowanych czynności wobec rodzin nie wskazujących na chęć zmiany i ustabilizowania swojej sytuacji było odebranie 8 dzieci, których życie i zdrowie było bezpośrednio zagrożone. 4 dzieci zostało umieszczonych w najbliższej, niezamieszkującej wspólnie rodzinie, natomiast pozostałe dzieci umieszczono w rodzinie zastępczej.

Tabela 20. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba członków ZI	15	15	15
liczba posiedzeń ZI	5	4	26
liczba powołanych grup roboczych	123	99	89
liczba posiedzeń grup roboczych	330	241	241
liczba wszczętych procedur	123	99	110
liczba rodzin objętych procedurą	133	119	90
dzieci dotknięte przemocą	28	34	43
kobiety dotknięte przemocą	129	76	65
mężczyźni dotknięty przemocą	22	18	18
liczba zakończonych procedur	101	97	96

Źródło: Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Sieradzu za 2017, 2018 i 2019 rok

Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy robocze stale prowadzą współpracę ze służbami i instytucjami realizującymi zadania z zakresu ochrony ofiar przemocy i prowadzi stałą wymianę informacji z Sądem Rejonowym w Sieradzu oraz Komendą Powiatową Policji. Ponadto, w przypadku zmiany miejsca zamieszkania rodziny, wobec której istnieje podejrzenie, że doświadcza przemocy informuje o tym Zespół odpowiedni do miejsca obecnego pobytu. Zespół pozostaje także w stałym kontakcie z Prokuraturą Rejonową, którą zawiadamia o występowaniu przemocy w rodzinie wychowującej małoletnie dzieci lub której członek jest osobą niepełnosprawną.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Interwencji Kryzysowej realizowane są działania w zakresie udzielania bezpłatnej pomocy i specjalistycznego wsparcia osobom doświadczającym przemocy i trudności zaburzających prawidłowe funkcjonowanie rodzinne i społeczne. W 2019 roku z pomocy pracowników MOIK skorzystało 360 osób przeżywających kryzys w związku z występującą w ich rodzinach przemocą. Dodatkowo, pracownicy socjalni przeprowadzali wizyty monitoringowe w środowiskach zagrożonych występowaniem przemocy, a w ramach działalności edukacyjno-profilaktycznej prowadzili szkolenia dla pedagogów szkolnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i procedury Niebieskie Karty.

Dla rzetelnego realizowania swoich obowiązków konieczne jest stałe podnoszenie kompetencji osób pracujących z rodzinami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania uzależnieniom. W celu realizacji tego założenia w przedmiotowym roku zostało przeprowadzone szkolenie dla członków ZI oraz grup roboczych - „Skuteczna realizacja procedury Niebieskie Karty – od teorii do praktyki”.

Miasto Sieradz w 2019 roku oraz latach poprzednich upowszechniało materiały informacyjne w zakresie możliwości i form uzyskania wsparcia w charakterze medycznym, prawnym, socjalnym, zawodowym i rodzinnym wśród uczniów i dorosłych mieszkańców, w tym klientów MOIK. Miało to na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat sposobów radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.

Dla mieszkańców Sieradza prowadzona jest także grupa wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie i przeżywających trudności, która spotyka się w MOIK.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występowanie problemu przemocy w rodzinie oraz przemocy rówieśniczej;
- powszechność przemocy psychicznej oraz cyberprzemocy;
- konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej ze względu na zachowania przemocowe w rodzinie;
- wzrost liczby dzieci objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z obszarem „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” są:

- **wspieranie rodziny** – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie;

- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie.
- **ubóstwo oraz promocja zatrudnienia** – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie;
- **edukacja** – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskają wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia;
- **ochrona zdrowia** – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 6 – budowanie społecznej odpowiedzialności i świadomości na temat przemocy w rodzinie, reagowania na przejawy przemocy wśród mieszkańców oraz konsekwencje jej doświadczania i stosowania.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych wolnych od przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych.
2	Organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych i placówek oświaty.	Liczba pracowników instytucji publicznych i placówek oświaty uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
3	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.
4	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
5	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań.
6	Prowadzenie działań, w tym kampanii edukacyjnych i uwrażliwiających na temat negatywnego wpływu stosowania kar cielesnych wobec dzieci.	Liczba zrealizowanych działań, liczba rodziców uczestniczących w zajęciach
7	Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży dotyczących przemocy/agresji.	Liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole.
8	Realizowanie programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.

9	Prowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących komunikacji interpersonalnej i rozwiązywania konfliktów bez przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach, liczba zorganizowanych warsztatów.
10	Rozwijanie działalności świetlicy środowiskowych i świetlic szkolnych w zakresie przeciwdziałania przemocy rówieśniczej.	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia.
11	Organizowanie zajęć i warsztatów dla rodziców na temat bezprzemocowego wychowania dzieci.	Liczba rodziców uczestniczących w zajęciach.
12	Informowanie lokalnej społeczności o podejmowanych działaniach i problemie przemocy w Mieście za pomocą lokalnych mediów.	Liczba działań promujących inicjatywy Miasta w zakresie przeciwdziałania przemocy we współpracy z lokalnymi mediami.
13	Prowadzenie wywiadów środowiskowych w celu zdiagnozowania ewentualnych zachowań przemocowych w rodzinie.	Liczba wywiadów środowiskowych przeprowadzonych w celu ustalenia występowania przemocy.
14	Organizacja letnich festiwali profilaktycznych na obszarze Miasta z uwzględnieniem filmów profilaktycznych, warsztatów dla dzieci, szkoleń i wykładów dla młodzieży i dorosłych z zakresu zachowań przemocowych oraz prowadzenie mobilnego punktu konsultacyjnego.	Liczba działań podjętych w ramach letniego festiwalu profilaktycznego, liczba uczestników wydarzeń.
15	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, MKPiRPA, UM, KPP, SM, PPP, placówki oświatowe, świetlice, placówki ochrony zdrowia, lokalne media.	Środki własne, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 7 – pełne wsparcie osób stosujących przemoc w zmianie sposobu ich zachowania oraz rozwijanie form pracy z nimi.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie programów korekcyjnych, edukacyjnych i terapeutycznych wobec sprawców przemocy w rodzinie.	Liczba osób uczestniczących w programach, liczba prowadzonych programów.
2	Kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób stosujących przemoc, skierowanych do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych.
3	Prowadzenie treningów psychospołecznych z zakresu rozwijania kompetencji społecznych i rozwiązywania problemów bez użycia przemocy.	Liczba osób objętych treningami psychospołecznymi.
4	Motywowanie osób stosujących przemoc do zaprzestania stosowania przemocy oraz informowanie o konsekwencjach prawnych tego zachowania.	Liczba działań podjętych w celu motywowania osób stosujących przemoc oraz informowania ich o konsekwencjach prawnych.
5	Współpraca z Komendą Powiatową Policji i Strażą Miejską w zakresie prowadzenia interwencji domowych i innych działań, w przypadku wykrycia stosowania przemocy.	Liczba działań podjętych we współpracy z Komendą Powiatową Policji i Strażą Miejską.
6	Udzielanie pomocy w formie grupowych form wsparcia z elementami psychoedukacji dla osób stosujących przemoc.	Liczba osób stosujących przemocą, objętych grupową formą wsparcia.
7	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, MKPiRPA, UM, KPP, SM, placówki oświatowe placówki ochrony zdrowia, PCPR, Sąd Rejonowy.	Środki własne, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 8 – objęcie kompleksowym wsparciem osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz rozwijanie instytucjonalnych form wsparcia i ochrony tych mieszkańców.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zamieszczanie informacji z zakresu możliwych form wsparcia w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie w Internecie i lokalnych mediach.	Liczba podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
2	Udzielanie pomocy w formie grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą i rozwijanie jej działalności.	Liczba osób dotkniętych przemocą, objętych grupową formą wsparcia.
3	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.
4	Organizacja szkoleń dla pracowników ochrony zdrowia oraz placówek oświatowych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.
5	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie schronienia, pomoc finansowa, psychologiczna i prawna.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
6	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy, w postaci konsultacji w zakresie poradnictwa rodzinnego, medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.	Liczba osób objętych pomocą i wsparciem w zakresie poradnictwa rodzinnego, medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
7	Monitorowanie zachowań i udzielanie pomocy psychologicznej w szkole uczniom z rodzin przemocowych.	Liczba dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie objętych indywidualnym wsparciem psychologicznym w szkole.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, Zespół Interdyscyplinarny, UM.	NGO, MKPiRPA, KPP, PPP, PCPR, świetlice, Sąd Rejonowy, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, lokalne media.	Środki własne, budżet państwa.

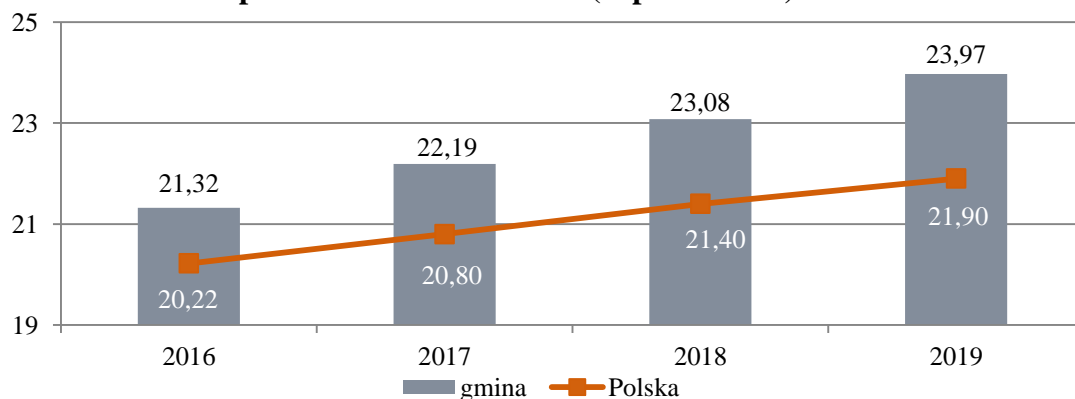
AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie - na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej - jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem miasta Sieradz.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w gminach, powiatach oraz województwach w całej Polsce. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów oraz aktywizacji w życiu społecznym i kulturalnym. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 23,97% wszystkich mieszkańców Sieradza, co oznacza wzrost w stosunku do 2016 roku o 2,65 pp. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w Mieście jest wyraźnie wyższy niż w całej Polsce – różnica w 2019 roku wyniosła 2,07 pp. W świetle zauważalnej tendencji, prognoz demograficznych oraz tempa przemian struktury demograficznej konieczne jest podjęcie kompleksowych i systemowych działań w celu umożliwienia grupie seniorów z terenu Miasta godne życie i starzenie się.

Wykres 31. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Sieradzu i Polsce na przestrzeni lat 2016-2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wśród ogólnej grupy sieradzkich seniorów znaczną jej część stanowią tzn. sędziwi starcy, czyli osoby, które ukończyły 80 rok życia. W 2019 roku Miasto zamieszkiwało 1 747 takich osób, w tym 1 196 kobiet. Grupa seniorów po 80 roku życia co roku osiągała większy udział w ogóle społeczeństwa – w 2016 roku stanowiła 3,65% ogółu, natomiast w 2019 roku o 0,51 pp. więcej, czyli 4,16% ogólnej liczby ludności. Liczba osób w wieku powyżej 80 lat, zarówno kobiet jak i mężczyzn, na przestrzeni ostatnich lat stale się zwiększa, co zostało zaprezentowane w tabeli poniżej. Warto zwrócić uwagę na znaczącą dysproporcję względem płci w tej grupie wiekowej – w omawianym okresie liczba kobiet była ponad dwukrotnie wyższa od liczby mężczyzn.

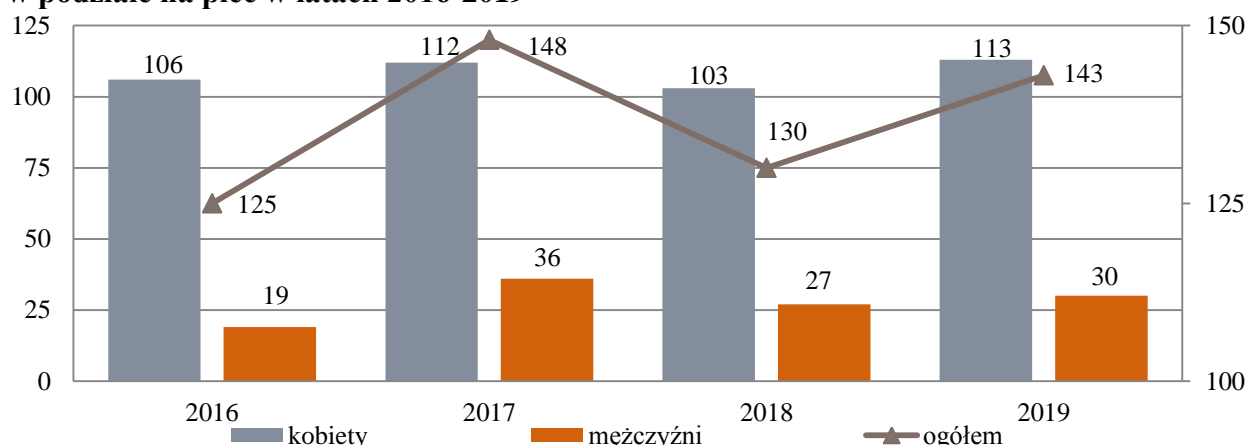
Tabela 21. Liczba sędziwych starców, tj. osób powyżej 80 roku życia w Sieradzu na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba kobiet	1 042	1 110	1 152	1 196
liczba mężczyzn	517	515	540	551
ogółem	1 559	1 625	1 692	1 747
udział w ogóle społeczeństwa	3,65%	3,82%	4%	4,16%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku 143. Dostrzegalna jest znaczna dysproporcja w zakresie płci beneficjentów - większość stanowiły kobiety, których było 113, czyli aż 79% wszystkich osób w wieku poprodukcyjnym objętych wsparciem. Mężczyźni stanowili natomiast grupę 30 osób korzystających z pomocy MOPS. Na przestrzeni ostatnich 4 lat ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym objętych pomocą i wsparciem wahała się. W 2019 roku w stosunku do roku 2016 nastąpił wzrost o 14%.

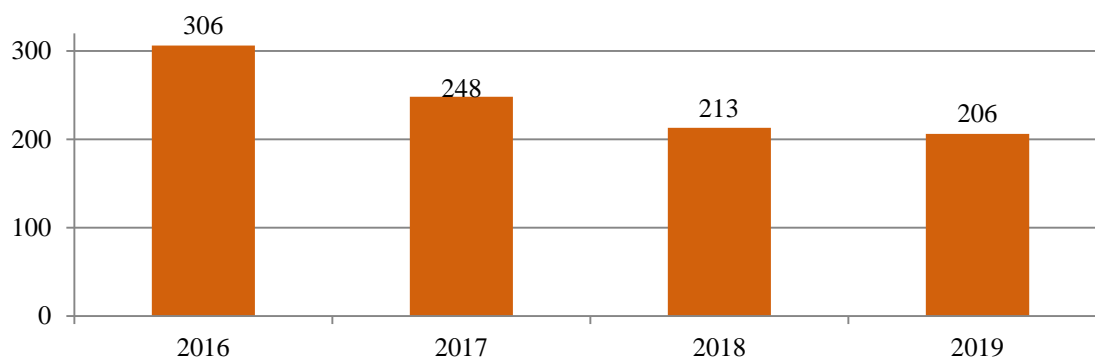
Wykres 32. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku udzielonych zostało 206 świadczeń mieszkańcom Sieradza, którzy ukończyli 75 lat, na łączną kwotę 38 811,00 zł. W roku 2016 liczba przyznanych zasiłków wyniosła 306, a w latach kolejnych uległa zmniejszeniu. Spadek liczby przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych w 2019 roku w stosunku do 2016 roku wyniósł 100 świadczeń, czyli 33%.

Wykres 33. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo²¹.

²¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

Na terenie Sieradza funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Sieradzu z filiami w Rożdżalach i Witowie. Miasto w 2019 roku poniosło odpłatność za pobyt 75 mieszkańców w całodobowych placówkach opieki w kwocie 1 745 962 zł, którym nie jest w stanie zapewnić specjalistycznych usług opiekuńczych. W perspektywie ostatnich 4 lat liczba osób umieszczonych w DPS ulegała stałemu wzrostowi. W omawianym okresie można zauważyć stały wzrost kosztów, które ponosi Miasto w celu zapewnienia profesjonalnej i kompleksowej opieki osobom starszym.

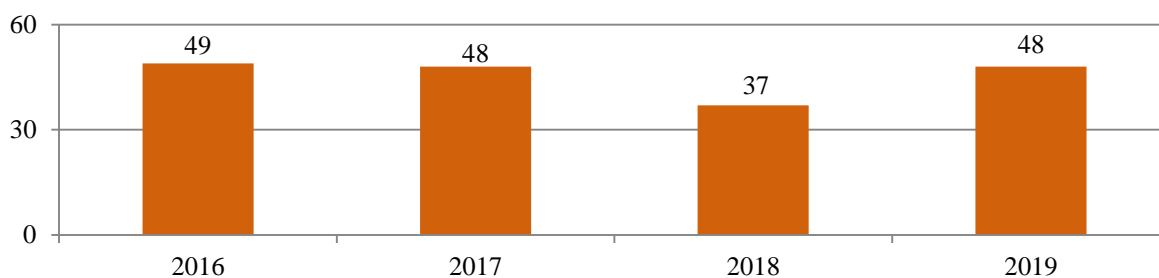
Tabela 22. Odpłatność Miasta za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób	53	58	65	75
kwota świadczeń (zł)	1 062 896	1 239 001	1 450 893	1 745 141

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również usługi opiekuńcze na obszarze Miasta. Do stycznia 2019 roku usługi świadczone były przez Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „AMICUS”, w okresie od lutego do maja przedmiotowego roku MOPS w Sieradzu zatrudniał opiekunki, natomiast od czerwca 2019 roku usługi opiekuńcze ponownie świadczone były w ramach współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi – Spółdzielnią Socjalną „Zielone Pabianice”. Do 2018 roku liczba osób, którym zostały udzielone usługi opiekuńcze ulegała zmniejszeniu, natomiast w 2019 roku nastąpił wzrost zapotrzebowania mieszkańców na tą formę wsparcia. Z uwagi na brak możliwości sprawowania opieki nad seniorem przez członków rodziny obserwowana jest rosnąca popularność usług opiekuńczych w zakresie codziennego funkcjonowania, realizacji podstawowych potrzeb życiowych, opieki higienicznej oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Rysunek 6. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Istotny wpływ na codzienne funkcjonowanie sieradzkich seniorów ma Dom Dziennego Pobytu przy Miejskim Centrum Pomocy Społecznej. Placówka umożliwia każdorazowo 25 osobom starszym aktywny udział w życiu społecznym i kulturalnym oraz integrację społeczną, która ma bezpośredni wpływ na ich samopoczucie oraz jakość życia tych seniorów. Uczestnicy zajęć w DDP mogą korzystać ze wszystkich urządzeń i posiłków codziennie w godzinach 8.00-16.00, a także organizowanych tam wydarzeń i imprez okolicznościowych.

W strukturach MCPS od marca 2018 roku działalność prowadzi Klub Seniora, który jest otwarty dla uczestników codziennie w godzinach 16.00-20.00. Placówka powstała w ramach realizowanego projektu „Centrum Usług Społecznych w Powiecie Sieradzkim współfinansowanego przez Unię Europejską ze Środków Europejskiego Funduszu Społecznego w Ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020”. W organizowanych w Klubie zajęciach uczestniczą osoby starsze, które ze względu na niepełnosprawności, stan zdrowia oraz sprawność są osobami niesamodzielnymi. Oferta Klubu Seniora skierowana jest do 20 osób zamieszkujących Sieradz, które mają możliwość korzystania z licznych zajęć rozwijających, w szczególności małą motorykę.

W zajęciach w ramach Dziennego Domu Pobytu oraz Klubu Seniora w 2019 roku uczestniczyło po 24 Seniorów, czyli 48 osób. Dla uczestników obu placówek odbywają się spotkania i wydarzenia kulturalne o charakterze integracyjnym, wśród których wymienić można Dzień Babci i Dziadka, wieczór kolęd, śniadanie Wielkanocne, Dzień Kobiet, Międzynarodowy Dzień Rodziny, Wigilię oraz liczne wyjścia i wycieczki, m.in. do teatru, kina, czy Biura Wystaw Artystycznych.

Na rzecz lokalnych seniorów działają także wolontariusze i organizacje pozarządowe. W 2019 roku MOPS w Sieradzu podjął współpracę z 9 osobami w celu indywidualnego i pełnego wsparcia osób starszych.

W Sieradzu poza publicznymi placówkami wsparcia i aktywizacji seniorów funkcjonują 3 Kluby Seniora prowadzone przez Sieradzką Spółdzielnię Mieszkaniową – „Dziwiarz”, „Środowiskowy” oraz Przy samowarze”. Spotkania odbywają się w godzinach popołudniowych w Spółdzielczym Domu Kultury i zapewniają uczestnikom aktywnie spędzony czas, integrację oraz rozwój swoich zainteresowań.

Uniwersytety Trzeciego Wieku, czyli uczelnie dla osób starszych powstały na gruncie idei *lifelong learning*, czyli uczenia się przez całe życie. Głównym celem powstawania UTW przy uczelniach wyższych i gminach jest ogólne kształcenie seniorów, a tematyka

oferowanych zajęć jest różnorodna i zależy od specyfiki podmiotu prowadzącego oraz lokalnych potrzeb. W ramach wykładów, lektoratów językowych, warsztatów, a także wycieczek seniorom umożliwia się wieloaspektowy rozwój w szybko zmieniającym się otoczeniu. Ponadto uczestnicy zajęć zdobywają nowe, praktyczne umiejętności, które mają za zadanie ułatwić im codzienne funkcjonowanie w społeczności, a także są niezbędne do wykonywania pracy zawodowej.

Dla seniorów z Sieradza, w 2008 roku w Centrum Kształcenia Ustawicznego utworzony został Uniwersytet Trzeciego Wieku, który jest realizatorem wielu przedsięwzięć i wydarzeń na terenie Miasta. Słuchacze UTW biorą udział w wielotematycznych wykładach, kursach obsługi urządzeń elektronicznych, np. komputer, lektoratach z języka angielskiego, niemieckiego, włoskiego, francuskiego i rosyjskiego, zajęciach ruchowo-rehabilitacyjnych, wycieczkach krajoznawczych i integracyjnych, a także w spotkaniach z autorami, muzykami itp., zajęciach artystycznych i spektaklach teatralnych, operowych i filmowych. UTW prowadzony przy Centrum umożliwia lokalnym seniorom zaangażowanie się w życie społeczne, rozwój starych i nowych zainteresowań oraz zawarcie przyjaźni, co jest niezwykle istotne dla ich postrzegania siebie i swojej roli społecznej w okresie nieaktywności zawodowej.

Od 2017 roku na terenie Województwa Łódzkiego realizowany jest program „Karta Seniora Województwa Łódzkiego”, który jest skierowany do osób po 60 roku życia. Bezpłatna i bezterminowa karta upoważnia seniorów do korzystania ze specjalnej oferty ulg przysługujących na usługi publicznych i prywatnych partnerów programu.

Osoby starsze z terenu Sieradza są beneficjentami wielu działań, zarówno z ramienia samorządu wojewódzkiego, jak i władz lokalnych. Przy Radzie Miejskiej w Sieradzu od 1997 roku funkcjonuje Młodzieżowa Rada Miejska, której zadaniem jest podejmowanie inicjatyw na rzecz rozwoju Miasta, kształtowanie postaw obywatelskich wśród osób młodych oraz zaangażowanie ich w sprawy istotne dla każdego mieszkańca. Młodzi radni w swoich działaniach skupiają się także na integracji międzypokoleniowej, co determinuje charakter licznych wydarzeń przez nich przedsięwziętych. Z inicjatywy Młodzieżowej Rady Miejskiej w Centrum Informacji Kulturalnej odbyły się warsztaty dla seniorów z obsługi smartfona.

Uwagę należy zwrócić także na działalność instytucji publicznych jak Biblioteka, Sieradzkie Centrum Kultury oraz Policja, które umożliwiają seniorom szeroki rozwój intelektualny, kulturalny i społeczny oraz mają wpływ na wzrost ich świadomości na temat zagrożeń w wieku starszym.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoki udział osób starszych, w tym po 80 roku życia, w społeczności lokalnej i związana z tym konieczność dostosowania infrastruktury do ich potrzeb;
- zwiększone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i konieczność umieszczania seniorów w placówkach całodobowej opieki;
- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z „Aktywnością i integracją seniorów” są:

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współudziale z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług;
- **zdrowie** – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej;
- **wspieranie rodziny** – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 9 – ograniczenie negatywnych konsekwencji wieku starszego poprzez rozwijanie form wsparcia seniorów i umożliwienie im aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i integracji z lokalnym społeczeństwem.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe) w MBP oraz SCK.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach edukacyjnych.
2	Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych o charakterze integrującym dla osób starszych w SCK oraz MOSiR.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
3	Rozszerzanie i dostosowywanie małej architektury Miasta do możliwości i potrzeb osób starszych oraz z niepełnosprawnościami (siłownie zewnętrzne i place zabaw umożliwiające osobom na wózkach inwalidzkich bezpieczne korzystanie z nich z elementami jak karuzele dostosowane do wózka, ergonomiczne ławki i siedziska, odpowiednio oznakowanymi elementami - kosze na śmieci, schody, progi itp.).	Liczba elementów małej architektury dostosowanej do potrzeb osób starszych i zależnych.
4	Organizowanie wspólnych wydarzeń kulturalno-integracyjnych dla uczestników Domu Dziennego Pobytu oraz Klubu Seniora.	Liczba zorganizowanych wydarzeń integracyjnych dla uczestników zajęć placówek wsparcia seniorów.
5	Kontynuowanie i rozwijanie działalności Klubu Seniora oraz Domu Dziennego Pobytu.	Liczba seniorów uczestniczących w spotkaniach w Klubie Seniora.
6	Zacieśnianie i rozwijanie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
7	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej i integracja międzypokoleniowa poprzez organizowane zajęcia edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba dzieci i młodzieży oraz osób starszych biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych.
8	Edukacja oraz promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych.	Liczba odbiorców działań edukacyjnych.
9	Dostosowanie i rozwój obiektów sportowych do potrzeb osób starszych.	Liczba obiektów sportowych dostosowanych do potrzeb osób starszych.

10	Utworzenie „Ścieżki Moto-Sensorycznej” na obszarze Miasta, według założeń projektu Politechniki Krakowskiej, umożliwiającej seniorom rehabilitację w przestrzeni publicznej.	Liczba punktów „Ścieżki Moto-Sensorycznej” na terenie Miasta.
11	Realizowanie i popularyzowanie Ogólnopolskiej Karty Seniora oraz Karty Seniora Województwa Łódzkiego wśród instytucji publicznych oraz przedsiębiorstw prywatnych.	Liczba Kart Seniora wydanych na terenie Miasta, liczba partnerów OKS i KSWŁ z terenu Sieradza.
12	Prowadzenie badań diagnozujących problemy i potrzeby osób starszych w lokalnym środowisku.	Liczba przeprowadzonych badań.
13	Podjęmowanie działalności projektowej w celu dalszej realizacji działań i usług wspierających osoby starsze i wzmacniających ich integrację w społeczeństwie.	Liczba projektów przekazanych do instytucji zarządzających w ramach konkursów grantowych, liczba projektów realizowanych, liczba osób objętych działaniem projektów.
14	Popularyzacja wolontariatu na rzecz osób starszych i realizacja działań o charakterze integracji międzypokoleniowej wśród uczniów.	Liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	NGO, placówki oświatowe, MBP, SCK, placówki oświaty, prywatne firmy, media lokalne.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 10 – umożliwienie osobom starszym godnego życia i bezpiecznych warunków codziennego funkcjonowania poprzez wsparcie materialne.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
2	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.
3	Kontynuowanie i rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizowania usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych.	Liczba działań na rzecz zdrowia i prawidłowego funkcjonowania w życiu codziennym seniorów we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
4	Organizowanie szkoleń dla opiekunów osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.
5	Prowadzenie specjalistycznych usług opiekuńczych w domu seniora.	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
6	Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa seniorów w podmiotach działających w obszarze wsparcia osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów.
7	Propagowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz wsparcia osób starszych w codziennym funkcjonowaniu.	Liczba podjętych w formie wolontariatu działań.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	NGO, KPP, placówki ochrony zdrowia, UTW, kluby seniora, punkty handlowe, placówki oświaty, lokalne media.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

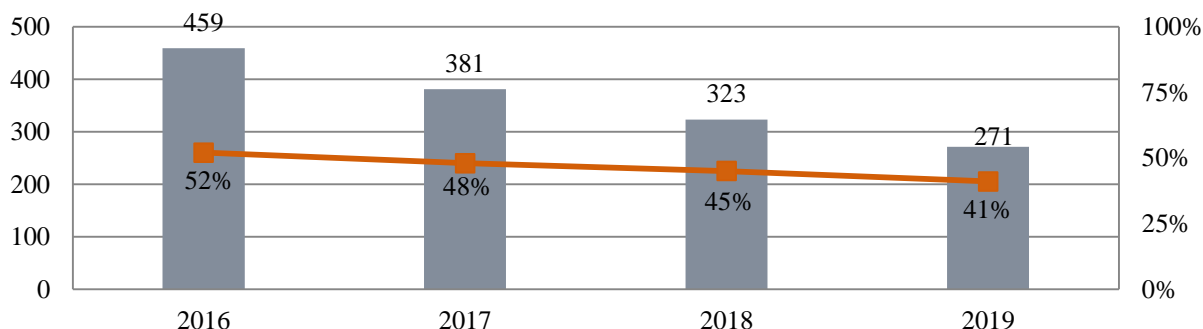
PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 271, co oznacza, że niemal co druga rodzina korzystająca z pomocy Ośrodka wskazywała na trudności na rynku pracy. Na przestrzeni ostatnich 4 lat zauważalny jest znaczący spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu, który w 2019 roku wyniósł w stosunku do 2016 roku 41%. Niemniej, bezrobocie od lat pozostaje jednym z głównych powodów udzielenia pomocy i wsparcia pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

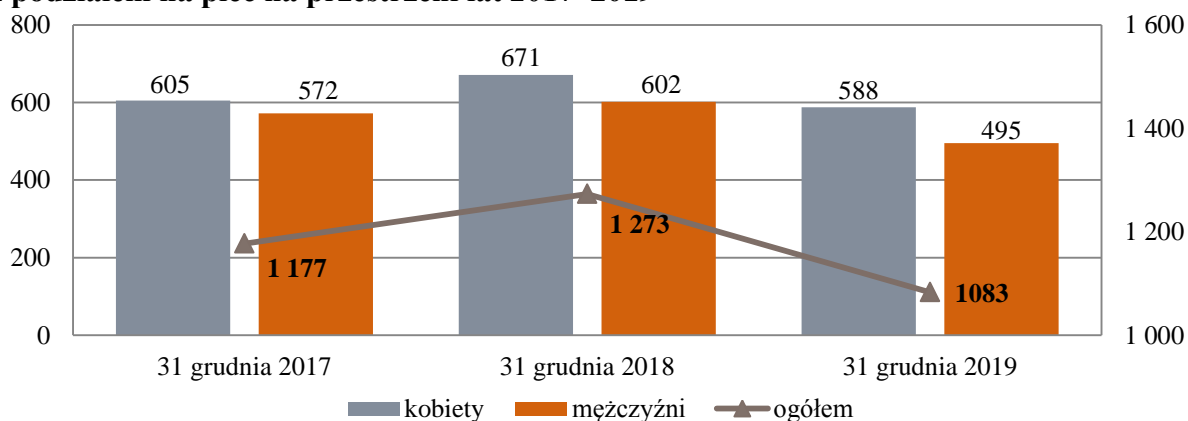
Wykres 34. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc z powodu bezrobocia w latach 2016-2019 oraz ich udział w ogóle rodzin objętych wsparciem MOPS (w procentach)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Liczba bezrobotnych mieszkańców Sieradza na przestrzeni ostatnich 3 lat ulegała wahaniom. Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sieradzu zarejestrowanych było łącznie 1 083 osób, co oznacza spadek w stosunku do roku poprzedniego o 15%, natomiast w porównaniu do roku 2017 jedynie o 8%. Pod względem płci widoczna jest pogłębiająca się z każdym rokiem dysproporcja - bezrobocie wśród mężczyzn na przestrzeni ostatnich lat utrzymywało się na niższym poziomie niż w przypadku kobiet. W 2019 roku bez pracy pozostawało 588 kobiet i 495 mężczyzn, co oznacza, że kobiety stanowiły w przedmiotowym roku 54% wszystkich osób pozostających bez pracy, natomiast w 2018 roku – 53%, a w 2017 roku – 51%.

Wykres 35. Mieszkańcy Sieradza zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że w stosunku do 2017 roku w niemal wszystkich grupach wiekowych nastąpiły wahania liczby osób zarejestrowanych w PUP, które w 2019 roku utrzymały się na podobnym do roku 2017 poziomie. Jedynie w grupie osób do 50 roku życia nastąpił znaczący wzrost udziału tych osób w ogólnie zarejestrowanych. Wśród osób poniżej 30 lat bezrobocie nieznacznie się zmniejszyło, jednakże różnica odsetka zarejestrowanych w tej grupie na przestrzeni omawianego okresu wyniosła zaledwie 2 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Sieradza w latach 2017-2019 z podziałem na wiek

kategoria wiekowa	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
ogółem	1 177	100	1 273	100	1 083	100
do 25 roku życia	143	12	168	13	124	12
do 30 roku życia	309	26	346	27	263	24
do 50 roku życia	141	12	232	18	228	21
powyżej 50 roku życia	584	50	527	41	468	43

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy to takie, które ze względu na określone uwarunkowania mają znaczne trudności z wkroczeniem lub utrzymaniem się na rynku pracy. Natomiast osoby zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne przez okres powyżej 12 miesięcy określa się jako długotrwale bezrobotne. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Udział osób długotrwale bezrobotnych w Sieradzu w przeciągu ostatnich trzech lat uległ znacznemu zmniejszeniu. Jednakże, na uwagę zasługuje jednak fakt, że osoby długotrwale bezrobotne, pomimo spadku o 20%, nadal stanowią znaczny odsetek spośród wszystkich osób bezrobotnych – w 2019 roku ich odsetek w ogóle osób bezrobotnych wyniósł 43%, a w 2017 roku osoby te stanowiły połowę wszystkich bezrobotnych w Mieście. Problemem niepełnosprawności w przedmiotowym oraz poprzednim roku dotknął 8% osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Na przestrzeni ostatnich 3 lat można zauważyć zmniejszenie się liczby niepełnosprawnych bezrobotnych, a różnica wyniosła 22 osoby.

Tabela 24. Mieszkańcy miasta Sieradza w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
ogółem	1 177	1 273	1 083
długotrwale bezrobotni	584	527	468
%	50	41	43
niepełnosprawni	112	102	90
%	10	8	8

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Sieradzu znajdowały się osoby, które ukończyły różne poziomy edukacji. Z danych Urzędu wynika, że problem bezrobocia dotyka w szczególności osoby, które zakończyły edukację po szkole gimnazjalnej lub wcześniej (263 osoby) oraz osób legitymujących się wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym (242 osoby). Najmniejszą grupę w ogóle bezrobotnych stanowią osoby z dyplomem uczelni wyższej, których w przedmiotowym roku wpisanych do rejestru osób pozostających bez pracy było 170. Należy zwrócić uwagę na dysproporcję względem płci. Największa występuje w grupie osób, które ukończyły studia – wśród nich znaczącą większość (69%) stanowią kobiety, natomiast wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym znajdują się w większości mężczyźni (66%).

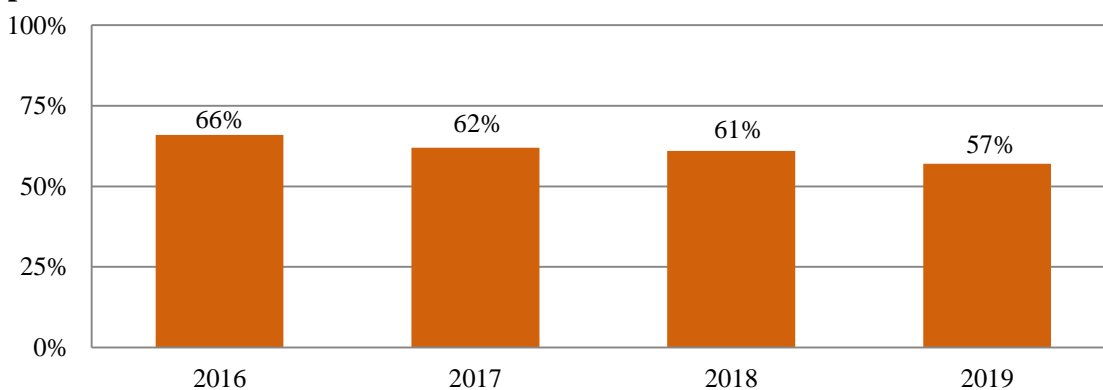
Tabela 25. Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP w Sieradzu z podziałem na wykształcenie w 2019 roku.

wykształcenie	liczba osób ogółem	liczba kobiet	udział kobiet
wyższe	170	114	69%
średnie ogólnokształcące	180	114	53%
policealne lub średnie zawodowe	242	138	57%
zasadnicze zawodowe	228	100	44%
gimnazjalne i niższe	263	122	46%

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu

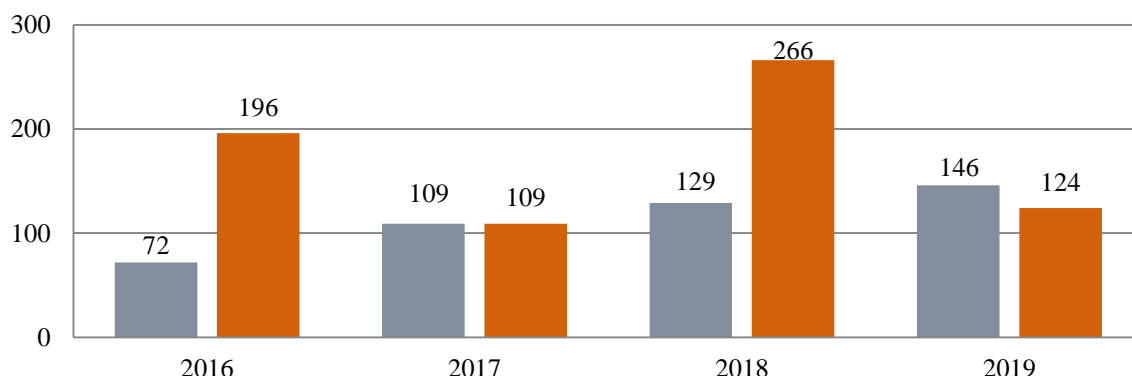
Wśród beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieradzu zauważalny jest wysoki wskaźnik bezrobocia, który obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W latach 2016-2019 obserwowany był systematyczny spadek tego wskaźnika – początkowo wyniósł on 66%, w 2017 roku – 62% w 2018 roku – 61%, a w przedmiotowym – 57%. Należy zwrócić uwagę, że ten problem dotyka ponad połowę mieszkańców Miasta objętych wsparciem Ośrodka co wskazuje na obszar, który wymaga podjęcia działań usprawniających, aby w przyszłości problemy na rynku pracy nie pogłębiły się. Poniższej przedstawione zostały wartości tego wskaźnika w poszczególnych latach.

Wykres 36. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2016-2019

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 rok

Instrumentem do przezwyciężania trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Umowa ma mobilizować osobę korzystającą ze świadczeń z pomocy społecznej do podjęcia aktywności zawodowej np. zarejestrowania się w urzędzie pracy. Z danych źródłowych wynika, że w 2016 roku 72 kontraktami socjalnymi objęto 196 osób, w 2017 roku sporządzono 109 indywidualnych kontraktów socjalnych, w roku kolejnym zawarto 129 kontraktów z 266 osobami, natomiast w 2019 roku podpisano 146 kontraktów z 124 klientami MOPS, co pozwoliło na skuteczniejsze osiągnięcie samodzielnego i poprawnego funkcjonowania społecznego rodzin.

Wykres 37. Liczba kontraktów socjalnych i osób nimi objętych na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 rok

Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu jest realizatorem licznych projektów aktywizujących osoby bezrobotne na lokalnym rynku pracy:

- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez racy w powiecie sieradzkim (IV)”, który został skierowany do osób młodych, sklasyfikowanych jako NEET, czyli osób do 30 roku życia, zarejestrowanych w PUP, które nie podejmują kształcenia.
- „Aktywizacja osób po 29 roku życia pozostających bez racy w powiecie sieradzkim (V)”, który realizowany był przede wszystkim z myślą o osobach w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czyli kobiet, osobach niepełnosprawnych, osobach o niskich kwalifikacjach zawodowych oraz tych po 50 roku życia i długotrwale bezrobotnych.

Analizując działalność miasta Sieradza w obszarze wsparcia osób bezrobotnych należy wskazać także na realizowany w 2019 roku projekt pn. „NOWY START – II EDYCJA”. Realizowane w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Rozwoju Przyszłości ”PROGRESS” oraz TSL Consulting i współfinansowane ze środków EFS działanie miało na celu podniesienie kwalifikacji, kompetencji i poziomu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców Miasta zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Do projektu przystąpiły 94 osoby, natomiast 84 z nich zrealizowały przewidziane szkolenia z zakresu pracy: opiekunki osób starszych, magazyniera z uprawnieniami do prowadzenia wózka widłowego lub sprzedawcy. Uczestnicy projektu mieli możliwość odbycia kursu i zdania egzaminu prawa jazdy kategorii C oraz C+D.

Ważnym instrumentem aktywizacji zawodowej mieszkańców Sieradza oraz przezwyciężania trudnej sytuacji życiowej klientów MOPS są prace społecznie użyteczne, z których w 2019 roku skorzystało 12 osób. Każdy z uczestników pracował 10 godzin

w tygodniu wykonując prace porządkowe, gospodarcze oraz te, związane z pielęgnacją przestrzeni publicznych, w tym terenów zielonych.

Aktywizacja zawodowa mieszkańców Sieradza odbywa się także poprzez działalność Ośrodka Szkolenia, Konsultacji Doradztwa Ochrony Pracy w Sieradzu w ramach projektów realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, które skierowane są do osób bezrobotnych, zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym lub zwolnieniem z obecnego miejsca pracy. Proces aktywizacji zawodowej przewiduje kilka etapów – pierwszym z nich jest uczestnictwo w treningach kompetencji i umiejętności społecznych, czyli poradnictwie psychologicznym, a następnie uczestnictwo w szkoleniach i kursach podwyższających kompetencje zawodowe. Po odbyciu wszystkich przewidzianych zajęć i warsztatów uczestnicy działań Ośrodka kierowani są na kilkumiesięczne staże zawodowe, dzięki którym mają możliwość nawiązania dłuższej współpracy z danym pracodawcą. W trakcie całego okresu aktywizacji zawodowej osoby bezrobotne i zagrożone jej negatywnymi następstwami mają możliwość kontaktu z doradcą zawodowym, z którym wspólnie opracowują plan i kierunek swojego rozwoju zawodowego.

W ostatnich latach ze szkoleń, doradztwa zawodowego oraz pośrednictwa pracy skorzystali wszyscy objęci działaniami Ośrodka, natomiast do staży zawodowych przystępowała większość z nich. w 2019 roku działaniami aktywizującymi na rynku pracy objęto 110 osób, a 106 przystąpiło do staży zawodowych. Na przestrzeni ostatnich 3 lat obserwowane jest wysokie zainteresowanie działalnością Ośrodka, a efektywność podejmowanych przez jego pracowników działań (40% utrzymało zatrudnienie po zakończonym stażu) wskazuje na potrzebę rozwijania takiej formy pracy z osobami bezrobotnymi.

Tabela 26. Uczestnicy działań prowadzonych przez Ośrodek Szkolenia, Konsultacji i Doradztwa Ochrony Pracy na przestrzeni lat 2017-2019.

	2017	2018	2019
Szkolenia zawodowe	110	216	140
Doradztwo zawodowe	110	216	140
Staże	106	186	125
Pośrednictwo pracy	110	216	140

Źródło: Dane Ośrodka Szkolenia, Konsultacji i Doradztwa Ochrony Pracy

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoki wskaźnik bezrobocia wśród osób korzystających z pomocy społecznej;
- wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców Miasta zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy;
- problem bezrobocia wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym;
- znaczące dysproporcje w poziomie zatrudnienia kobiet i mężczyzn we wszystkich grupach wiekowych i pod względem wykształcenia.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- **wspieranie rodziny** – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- **ubóstwo** – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim w kontekście używania narkotyków

schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;

- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- **edukacja** – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 11 – wzmocnienie samodzielności oraz szans na lokalnym rynku pracy poprzez odpowiednie do potrzeb pracodawców poprzez podniesienie ich kwalifikacji zawodowych i aktywizację społeczno-zawodową.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą i wsparciem.
2	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, staży, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, stażach, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.
3	Zawieranie kontraktów socjalnych służących skuteczniejszej pracy socjalnej w obszarze aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.
4	Podnoszenie statusu zawodowego poprzez dostosowanie kwalifikacji bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.	Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów innych form podnoszących status zawodowy oraz liczba ich uczestników.
5	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
6	Prowadzenie bezpłatnego poradnictwa zawodowego oraz szkoleń z zakresu poszukiwania pracy wśród dorosłych mieszkańców i uczniów.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym i szkoleniami.

7	Rozwijanie instytucjonalnych form opieki nad dziećmi do lat 3 (publiczne żłobki/kluby dziecięce) w celu umożliwienia szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w publicznych placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat.
8	Realizacja Projektów Socjalnych dla grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy.	Liczba zrealizowanych projektów socjalnych, liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów.
9	Współpraca z lokalnymi przedsiębiorstwami w zakresie organizowania staży zawodowych, ze szczególnym uwzględnieniem młodych osób, wchodzących na rynek pracy, osób po 50 roku życia, niepełnosprawnych oraz wychowujących dzieci do 6 roku życia.	Liczba umów o zorganizowanie stażu, liczba miejsc stażu.
10	Popularyzacja przedsiębiorczości, w szczególności ekonomii społecznej wśród mieszkańców Miasta.	Liczba działań podjętych w celu popularyzacji przedsiębiorczości.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM, placówki oświatowe.	PUP, NGO, świetlice, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy, lokalne media.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

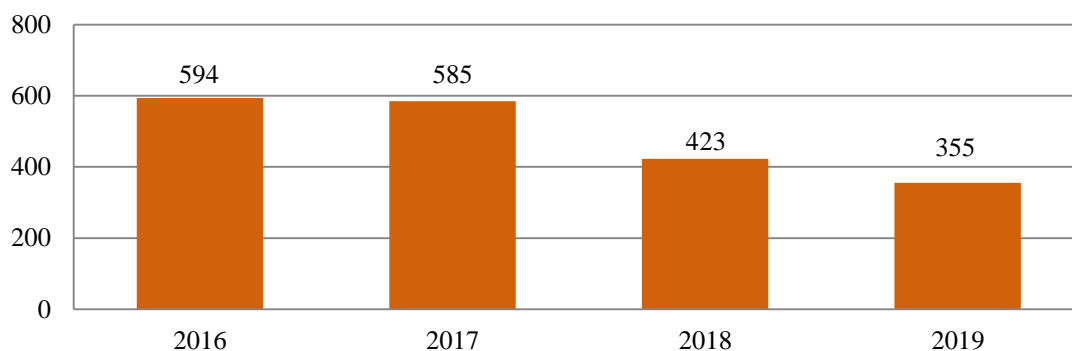
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku, podobnie jak w latach poprzednich, ubóstwo było głównym powodem udzielenia rodzinom pomocy i wsparcia z pomocy społecznej. W przedmiotowym roku 53% wszystkich rodzin objętych pomocą MOPS było dotkniętych tym problemem.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Sieradz, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2016-2019 znacznemu spadkowi. W 2016 roku z tego powodu z pomocy skorzystały 594 rodziny, w 2017 roku - 585. W 2018 roku nastąpił największy spadek w tym okresie, tj. o 162 rodziny, a w następnym o kolejne 68 rodzin. Liczba rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieradzu z powodu ubóstwa znacząco zmniejszyła się w przedmiotowym roku w stosunku do roku 2016 o 40%. Mimo malejącej tendencji w tym zakresie, należy podkreślić, że problem ubóstwa od lat stanowi główną przesłankę do skorzystania przez rodziny ze wsparcia MOPS.

Wykres 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 198 osób, czyli o 2 osoby więcej niż w roku poprzednim. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 35 - co oznacza spadek w stosunku do roku 2016 o 33%. Zasiłki celowe pobierały 403 osoby, co również uległo zmniejszeniu o 33% w stosunku do roku 2016. We wszystkich omawianych formach wsparcia nastąpił spadek w omawianym okresie, a szczegóły dotyczące beneficjentów oraz łącznych kwot poszczególnych świadczeń zostały zawarte w poniższej tabeli.

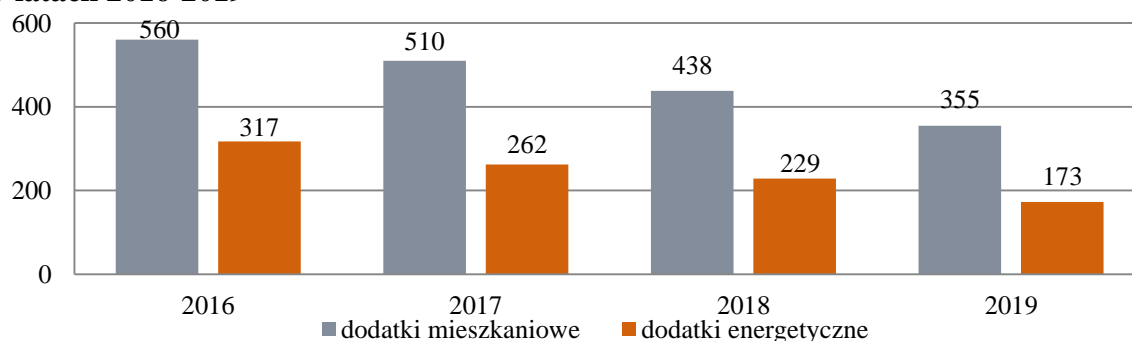
Tabela 27. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019

rodzaj zasiłku	2016		2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	231	1 160 666	212	1 080 152	196	1 058 811	198	1 120 385
zasiłek okresowy	52	80 658	50	84 237	39	56 317	35	50 075
zasiłek celowy	607	660 077	531	601 383	456	530 718	403	504 882

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych otrzymało 355 gospodarstw domowych. Z pomocy w formie dodatków energetycznych w 2019 roku skorzystały natomiast 173 rodziny. Na przestrzeni lat 2016-2019 odnotowywano ogólny spadek liczby gospodarstw domowych objętych tymi formami pomocy, co wskazuje na poprawę sytuacji materialnej sieradzkich rodzin i wzrost ich kompetencji prowadzenia gospodarstwa domowego.

Wykres 39. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2016-2019

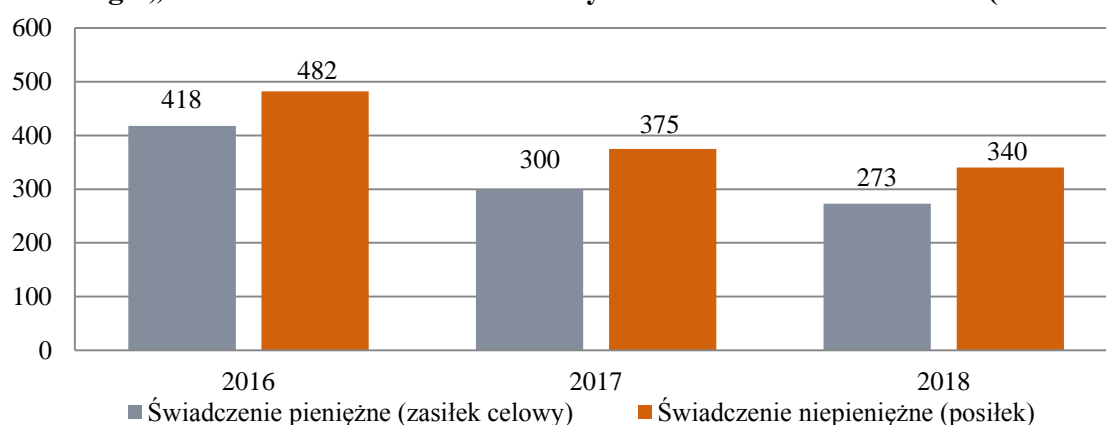
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Mieszkańcy Sieradza do 2018 roku korzystali również z programu finansowego w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych²².

Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku, 273 mieszkańców to osoby, którym przyznano je w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Zasiłek został przyznany łącznie 263 rodzinom. W formie świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymało w przedmiotowym roku 340 członków 219 rodzin, w tym 225 dzieci. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba świadczeniobiorców obu form zasiłku stopniowo zmniejszała się. W stosunku do 2016 roku odnotowany został spadek świadczeń niepieniężnych o 30%, a pieniężnych o 35%.

Wykres 40. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)

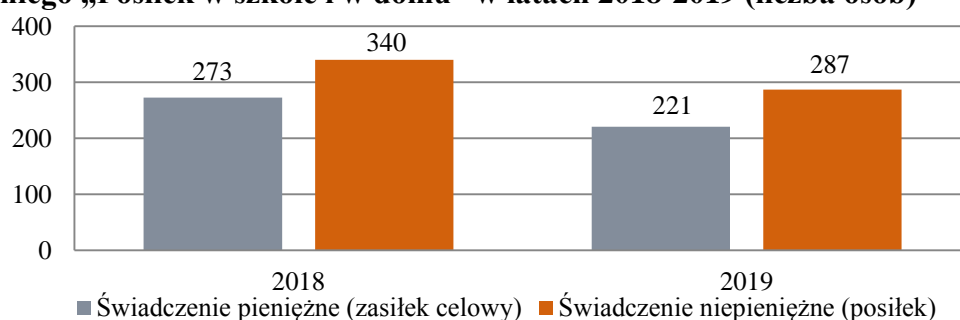

Źródło: Sprawozdanie z realizacji programu „Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania za 2017 i 2018 rok

²² www.gov.pl/web/rodzina

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 221 członkom 218 rodzin, co oznacza nieznaczne zmniejszenie się liczby osób objętych tym wsparciem w stosunku do roku poprzedniego. Świadczenie niepieniężne w formie posiłku otrzymało natomiast 287 członków 190 rodzin, w których wychowuje się 193 dzieci. W porównaniu do roku poprzedniego widoczny jest spadek liczby beneficjentów.

Wykres 41. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2019 (liczba osób)

Źródło: Sprawozdanie z realizacji programu „Posiłek w Szkole i w Domu” za 2019 rok

Osoby przeżywające trudności życiowe i niepotrafiące własnymi zasobami przezwyciężyć sytuacji kryzysowej jaką jest ubóstwo, mogą zostać objęci także wsparciem w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020 (FEAD) oraz działalności Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej, którego oddział znajduje się w Sieradzu. W 2019 roku do udziału w programie FEAD zakwalifikowano 539 rodzin, czyli 1 066 osób, które otrzymały pomoc w formie żywności. W przedmiotowym roku 103 klientów MOPS zostało skierowanych do PKPS w celu odbioru przedmiotów codziennego użytku i niezbędnego wyposażenia domu, a ponadto wydano 442 zlecenia do odbioru żywności z PKPS, które najczęściej dystrybuowane były z lokalnej hurtowni „AVES”. Na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować zmniejszenie się liczby mieszkańców Sieradza, którzy ze względu na swoją sytuację materialną potrzebują wsparcia w ramach FEAD oraz z Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej. Szczegółowe dane w tym zakresie zaprezentowane zostały w poniższej tabelce.

Tabela 28. Wsparcie osób dotkniętych ubóstwem w ramach pomocy żywnościowej i rzeczowej w latach 2017-2019 w Sieradzu

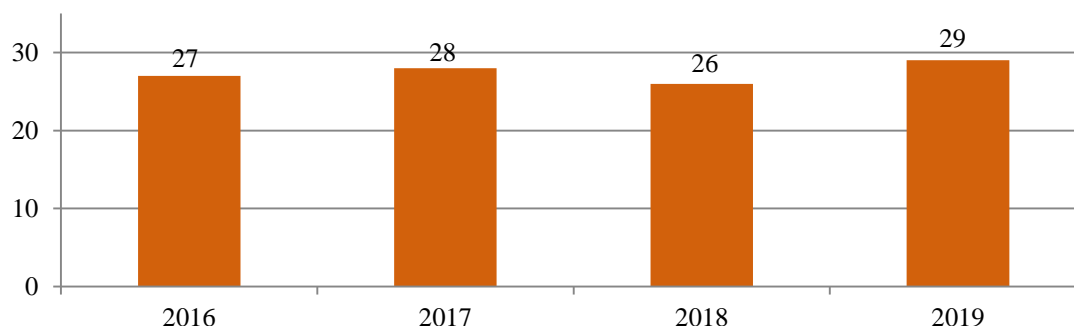
	2017	2018	2019
liczba rodzin, które otrzymały pomoc w ramach FEAD	457	543	539
liczba osób w rodzinach, które otrzymały pomoc w ramach FEAD	984	1 145	1 066
liczba osób, które otrzymały pomoc w formie odzieży, obuwia, AGD i mebli z PKPS	119	100	103
liczba zleceń do odbioru żywności z PKPS	510	499	442

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPS za 2017, 2018 i 2019 rok

W Miejskim Centrum Pomocy Społecznej w Sieradzu prowadzona jest Jadłodajnia, w której przygotowywane są ciepłe posiłki dla mieszkańców, którym zostało przyznane wsparcie. W 2019 roku wydano łącznie 49 000 posiłków, w 2018 roku – 55 472, a w roku poprzednim – 56 327. We współpracy ze Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Amicus” prowadzony był także dowóz obiadów dla osób z niepełnosprawnościami, dysfunkcjami zdrowotnymi i ograniczeniami w mobilności obiady były dowożone, z czego skorzystało w przedmiotowym roku 20 osób, w 2018 – 17, a w 2017 – 23.

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności - jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W ostatnich latach liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności ulegała wahaniom. W 2016 roku z tego powodu objęto 27 osób, natomiast w 2019 roku – 29, co oznacza wzrost o 2 osoby.

Wykres 42. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby dotknięte problemem bezdomności korzystają z wsparcia MOPS w postaci pracy socjalnej, wsparcia materialnego i żywnościowego, ale także w formie schronienia. Ośrodek kieruje osoby pozbawione własnego domu do placówek, z którymi podpisane zostały odpowiednie porozumienia, tj. do Bełchatowskiego Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR – MARKOT w Bełchatowie oraz Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn w Henrykowie, a w latach poprzednich dodatkowo do Domu dla Osób Starszych i Bezdomnych w Feliksowie, Schronisku dla Mężczyzn „Dom Bartymeusza” w Domaniewie. Do schronisk w 2017 roku skierowano 19 osób, w 2018 roku – 25 osób, a w 2019 roku – 32 osoby. Na ten cel przeznaczono w przedmiotowym roku 101 390,00 zł, a wśród osób objętych tą formą wsparcia znaleźli się mężczyźni i kobiety.

W okresie jesienno-zimowym, tj. od października do kwietnia w MOPS działa Ogrzewalnia. Miejsce jest przeznaczone do pobytu czasowego 20 osób pozbawionych stałego miejsca zamieszkania. W ramach funkcjonowania Ogrzewalni osoby znajdujące się w potrzebie mogą skorzystać ze schronienia przed zimnem, zmienić odzież, wykonać podstawowe zabiegi higieniczne, a także wypić ciepły napój. W 2019 roku z pomieszczenia skorzystały 62 osoby, które przebywały tam łącznie 1 171 razy.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- utrzymujący się na przestrzeni lat wysoki poziom ubóstwa wśród mieszkańców;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych;
- przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności oraz dziedziczenia ubóstwa;
- problem bezdomności wśród znacznej części mieszkańców.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

- **bezrobocie** – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;

- **niepełnosprawność** – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- **wiek** – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;
- **wykształcenie** – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 12 – stworzenie optymalnych warunków sprzyjających rozwojowi potencjału osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem oraz włączeniu ich do pełnego życia społecznego w lokalnym środowisku.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problemem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe i osób biorących w nich udział.
2	Kontynuowanie i wdrażanie nowych projektów z zakresu podnoszenia kwalifikacji osób bezrobotnych.	Liczba realizowanych projektów, liczba osób objętych działaniami podnoszącymi kwalifikacje.
3	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości
4	Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba osób objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.

5	Prowadzenie projektów socjalnych skierowanych do osób ubogich.	Liczba projektów socjalnych, liczba osób uczestniczących w projekcie.
6	Organizowanie prac społecznie użytecznych dla osób dotkniętych ubóstwem w celu podniesienia poziomu ich funkcjonowania w społeczeństwie.	Liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne.
7	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemu ubóstwa.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
8	Inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.	Liczba działań inicjujących współpracę pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.
9	Organizowanie wydarzeń i akcji o charakterze charytatywnym skierowanych na wsparcie osób ubogich.	Liczba zorganizowanych wydarzeń i akcji, liczba rodzin/osób objętych pomocą w ramach działań charytatywnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM, PUP.	NGO, placówki oświatowe, świetlice, MBP, SCK, MOSiR.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 13 – rozwój form wsparcia osób dotkniętych ubóstwem i wykluczonych społecznie uwzględniających ich potencjał w samodzielnym przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.

2	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów szkolnych.
3	Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.
4	Udzielanie pomocy rzeczowej w postaci odzieży, sprzętu AGD, mebli itp.	Liczba osób, którym udzielono pomocy rzeczowej.
5	Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych kolonii i ich uczestników.
6	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.
7	Udzielenie dzieciom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa wsparcia w postaci bezpłatnych zajęć sportowych i rekreacyjnych, w celu umożliwienia im aktywnego udziału w życiu społecznym.	Liczba dzieci, którym umożliwiono bezpłatny udział w zajęciach.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, MDK, MBP, MOSiR, SCK.	UM, NGO, świetlice, Sieradzka Spółdzielnia Mieszkaniowa.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 14 - zapewnienie wsparcia materialnego i schronienia osobom bezdomnym oraz przeciwdziałanie zjawisku i skutkom bezdomności.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Praca socjalna polegająca na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.	Liczba działań polegających na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.
2	Kontynuowanie działalności Jadłodajni i Ogrzewalni w ramach MOPS.	Liczba osób korzystających z jadłodajni i ogrzewalni.
3	Realizowanie Indywidualnych Planów Wychodzenia z Bezdomności.	Liczba osób objęta IPWB.

4	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności - przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc.	Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych.
5	Kontynuowanie współpracy ze schroniskami i domami dla osób bezdomnych.	Liczba wszystkich osób bezdomnych na terenie Miasta, liczba osób skierowanych do placówek dla osób bezdomnych.
6	Wsparcie materialne osób bezdomnych.	Liczba osób bezdomnych, którym udzielone zostało wsparcie.
7	Monitorowanie skali bezdomności oraz sytuacji osób bezdomnych na terenie Miasta.	Liczba działań monitorujących skalę bezdomności w Mieście oraz sytuacje osób bezdomnych.
8	Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.	Liczba osób bezdomnych, którzy została przekazana informacja o dostępnych formach pomocy.
9	Działania edukacyjno-informacyjne mające na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem bezdomności oraz reagowanie w przypadku, gdy osoba bezdomna znajduje się w sytuacji zagrożenia życia.	Liczba przeprowadzonych w społeczności lokalnej działań edukacyjno-informacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM, schroniska dla osób bezdomnych.	NGO, KPP, Straż Miejska, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

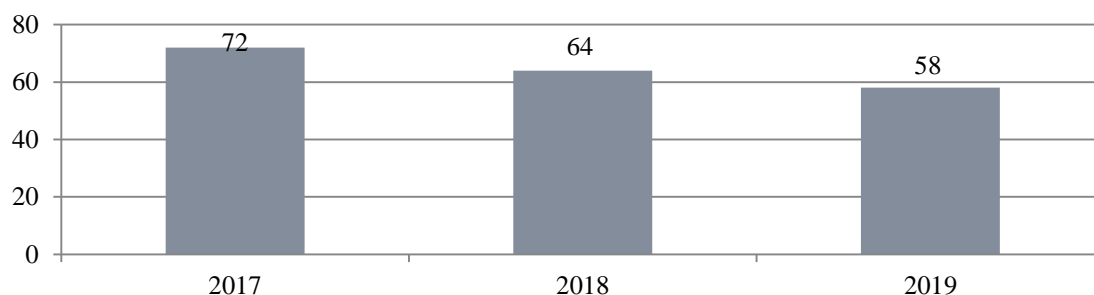
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przestępczość i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Sieradza były jednym z obszarów poddanych badaniu w przeprowadzonej Diagnozie Problemów Społecznych przeprowadzonej w 2019 roku. W świetle jej wyników można stwierdzić, że 61% młodych mieszkańców Miasta czuje się w nim bardzo bezpiecznie, a 30% raczej bezpiecznie, natomiast poziom bezpieczeństwa negatywnie ocenia jedynie 3% uczniów. Podobne odczucia na temat działań podejmowanych przez lokalne władzę oraz funkcjonariuszy Policji na terenie Sieradza mają dorośli mieszkańcy – 66% z nich czuje się w swoim Mieście bezpiecznie, a opinia 15% ankietowanych wskazała, że Sieradz nie jest przestrzenią bezpieczną. Niemniej, prace nad Lokalnym Programem Rewitalizacji miasta Sieradza na lata 2018-2023, które realizowane były wspólnie z mieszkańcami Miasta poprzez udział w spotkaniach, spacerach badawczych i wywiadach pozwoliły na zdefiniowanie narastającego problemu – w niektórych obszarach np. na ulicy Dominikańskiej, Rybnej, Zamkowej, Polnej, Zajęczej, Jana Pawła II, Broniewskiego czy na Rynku Praskim obserwowane jest nasilanie się zachowań agresywnych, wulgarnych a nawet wandalizmu wśród młodzieży. Ma to bezpośredni, negatywny wpływ na poczucie komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców Sieradzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej oraz innych obszarów mieszkaniowych.

Z danych przekazanych przez Straż Miejską oraz Komendę Powiatową Policji w Sieradzu wynika, że w latach 2017-2019 doszło do szeregu różnych wykroczeń i przestępstw, w tym spowodowanych sięganiem po alkohol i używki. Funkcjonariusze Straży Miejskiej zatrzymali w 2019 roku 1 nietrzeźwego kierowcę oraz stwierdzili 6 przestępstw na terenie Miasta.

Na przestrzeni ostatnich 3 lat policjanci KPP odnotowali liczne przypadki kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu - zauważalny jest natomiast systematyczny spadek liczby zatrzymań. W 2017 roku stwierdzone zostały 72 przypadki jazdy w stanie nietrzeźwym, w 2018 roku – 64, natomiast w roku przedmiotowym 58, co oznacza spadek o 19% w tym okresie. Wobec kierowców którzy dopuścili się łamania prawa, tj. kierowania pojazdem po spożyciu alkoholu, funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji podjęli działania w celu uniemożliwienia tym osobom dalszego prowadzenia samochodów i zatrzymali ich prawa jazdy.

Rysunek 7. Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców w latach 2017-2019 w Sieradzu

Źródło: Dane z KPP w Sieradzu

Funkcjonariusze Policji podczas interwencji domowych wszczęli w 2017 roku 93 procedury „Niebieskie Karty”, natomiast w 2018 oraz przedmiotowym roku wdrożonych zostało 75 procedur.

W okresie 2017-2019 roku ogólna liczba przestępstw ulegała wahaniom – w 2018 zwiększyła się o 233 w stosunku do roku 2017, a w roku kolejnym zmniejszyła się o 116 i wyniosła 872 zdarzenia. Na przestrzeni ostatnich 3 lat zwiększyła się liczba przestępstw gospodarczych oraz drogowych na terenie Miasta, natomiast w przypadku przestępstw kryminalnych odnotowany został spadek o 17%. Spośród zdarzeń o charakterze kryminalnym największy udział mają kradzieże mienia oraz kradzieże z włamaniem, przy czym w 2019 roku ich liczba w stosunku do roku 2017 zmniejszyła się. Należy zauważyć, że w przedmiotowym roku częściej niż w 2017 roku funkcjonariusze odnotowywali przestępstwa o charakterze narkotykowym, co było związane z posiadaniem nielegalnych substancji, ich zażywaniem oraz sprzedażą. Na terenie Sieradza często odnotowuje się także uszkodzenie cudzego mienia, rozboje i wymuszenia oraz zachowania skutkujące uszczerbkiem na zdrowiu.

Tabela 29. Przestępstwa odnotowane w mieście Sieradz w latach 2017-2019

kategoria	2017	2018	2019
przestępstwa kryminalne	543	526	450
uszczerbek na zdrowiu	21	26	16
rozboje i wymuszenia	19	22	20
bójka i pobicie	1	2	2
kradzież z włamaniem	100	105	94
kradzież mienia	131	78	102
uszkodzenie mienia	41	37	35
związane z narkotykami	28	36	33
inne	202	220	148
przestępstwa gospodarcze	112	347	318
przestępstwa drogowe	100	115	104
ogółem	755	988	872

Źródło: Dane z KPP w Sieradzu

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu stale współpracują z władzami samorządowymi, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Miejską Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym, dyrektorami oraz kadrami pedagogicznymi placówek oświaty. Dzięki takiemu działaniu możliwe było zrealizowanie działań profilaktycznych, których w okresie lat 2017-2019 odbyło się 375, a wzięło w nich udział około 5 000 uczniów z terenu powiatu. Policjanci cyklicznie, tj. co miesiąc, realizowali akcję „Nielat” dotyczącą przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich. Dodatkowo, KPP prowadziła liczne działania jak:

- „Bezpieczne Ferie”;
- „Bezpieczne Wakacje”;
- „Bezpieczna droga do szkoły”;
- „NIE dla hejtu”, obejmujący cykl warsztatów profilaktyczno-teatralnych dla uczniów, warsztaty profilaktyczno-filmowe, spotkania ze specjalistą ds. cyberprzemocy oraz przedstawicielami Zespołu ds. Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii

Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu, a także spotkania dla nauczycieli, rodziców, kampanię medialną skierowaną do mieszkańców Miasta oraz konkurs dla szkół;

- współorganizacja konferencji dotycząca przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- udział z obchodach „Dnia Seniora” organizowanego w ramach „Porozumienia o współpracy w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa obywateli”;
- udział w polsko – niemieckim projekcie uczniowskim poświęconym przeciwdziałaniu przemocy, polegający na wyjeździe grupy profilaktycznej „Na granicy” działającej przy Komendzie Powiatowej Policji w Sieradzu wraz z policjantami Zespołu ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii w miejscowości Trebnitz;
- udział grupy „Na granicy” w Ogólnopolskim Festiwalu Form Teatralnych, Literackich, Filmowych i Malarskich „100 LAT POLICJI”;
- organizacja konferencji na temat tradycji historycznej formacji policyjnych na ziemiach polskich;
- realizacja akcji profilaktyczno – edukacyjnej pn. „Sami sobie” – „Widzę, radzę sobie, szukam alternatyw, pomagam innym”, w ramach której prowadzone były audycje radiowe na temat zagrożeń czyhających na osoby starsze, w tym różnego rodzaju oszustw.

W 2019 roku członkowie Zespołu ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu przeprowadzili 127 pogadanek w 45 szkołach, w których wzięło udział około 3600 uczestników.

Stałe działania policjantów skierowane są również na zabezpieczanie imprez sportowych, rekreacyjnych, kulturalno-oświatowych oraz edukację i prewencję zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- problem prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości oraz związane z tym niebezpieczeństwo na drogach;
- wysoki udział przestępstw drogowych w ogóle stwierdzonych;
- wzrost liczby rozbojów i wymuszeń oraz na przestrzeni ostatnich lat;
- rosnąca skala przestępstw związanych z posiadaniem i zażywaniem narkotyków na terenie Miasta oraz przestępstw gospodarczych.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Przestępczość” są:

- **bezrobocie i ubóstwo** – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/konkretne instytucje;
- **wspieranie rodziny** – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;
- **przemoc** – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;
- **uzależnienia** – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 15 - zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców Miasta w przestrzeni miejskiej oraz w miejscu zamieszkania.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Działalność edukacyjna w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym dla dzieci i młodzieży szkolnej.	Liczba zajęć edukacyjnych przeprowadzonych w szkołach.
2	Kontynuowanie działalności profilaktycznej w placówkach oświaty w formie spektakli profilaktycznych i konkursów.	Liczba działań profilaktycznych zrealizowanych w placówkach oświatowych.
3	Uczestnictwo w projektach realizowanych na terenie Miasta w zakresie przeciwdziałania przemocy i promocji abstynencji (np. Pikniki Integracyjne, Dzień Seniora, konferencje itp.).	Liczba imprez/wydarzeń/spotkań, w których uczestniczą przedstawiciele służb porządkowych.
4	Publikacja materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa mieszkańców oraz możliwości pomocy.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.

5	Prowadzenie działalności profilaktycznej w zakresie sięgania po używki oraz stosowania przemocy.	Liczba działań o charakterze profilaktycznym wśród dzieci i dorosłych mieszkańców.
6	Szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Liczba mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
7	Upowszechnianie informacji na temat bezpieczeństwa, przeciwdziałania przemocy i profilaktyki uzależnień we współpracy z lokalnymi mediami.	Liczba działań podjętych we współpracy z lokalnymi mediami.
8	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
9	Rozwój monitoringu wizyjnego na terenie Sieradza.	Obszar Miasta objęty monitoringiem wizyjnym.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UM, KPP, Straż Miejska.	NGO, MBP, SCK, MOSiR, lokalne media, MOPS placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

REWITALIZACJA SPOŁECZNA

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Miasto Sieradz realizuje *Lokalny Program Rewitalizacji miasta Sieradza na lata 2018-2023* zatwierdzony uchwałą Nr XLIII/278/2017 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 26 października 2017 roku, stanowiący podstawę do podjęcia działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

„Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”

- ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 802).

Obszar rewitalizacji to taki, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk natury społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Celami strategicznymi oraz kierunkami działań w zakresie każdego z tych obszarów jest:

Obszar społeczny – wysoki poziom aktywności i integracji społecznej lokalnej społeczności

- Rozwój miejsc i możliwości spędzania czasu wolnego dla osób w różnym wieku,
- Wspieranie działalności organizacji pozarządowych i osób działających na rzecz społeczności lokalnej,
- Poprawa jakości i dostępności usług opiekuńczych kierowanych do osób starszych oraz niepełnosprawnych, a także do dzieci,
- Wspieranie postaw aktywności społecznej mieszkańców,
- Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego grup zagrożonych,
- Rozwój form kształcenia dostępnych dla mieszkańców w różnym wieku,
- Wspieranie integracji międzypokoleniowej mieszkańców.

Obszar gospodarczy – przedsiębiorcza i aktywna zawodowo społeczność lokalna

- Wspieranie i rozwój działania podmiotów ekonomii społecznej,
- Realizowanie programów wspierających postawy przedsiębiorcze młodzieży oraz osób wchodzących na rynek pracy,
- Wspieranie osób w procesie przekwalifikowania zawodowego oraz powracających na rynek pracy, osób zagrożonych wykluczeniem, bezrobotnych lub zagrożonych utratą miejsca zatrudnienia,
- Promowanie Miasta jako miejsca atrakcyjnego dla potencjalnych inwestorów.

Obszar techniczno-środowiskowy – poprawa warunków i standardów życia mieszkańców

- Rozwijanie i poprawa stanu infrastruktury miejskiej,
- Likwidowanie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej,
- Modernizacja i odnowienie obiektów użyteczności publicznej,
- Podnoszenie standardu budynków mieszkalnych,
- Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez instalacje nowych punktów oświetleniowych.

Obszar przestrzenno-funkcjonalny – przestrzeń obszaru rewitalizacji uporządkowana oraz dostosowana do potrzeb i planów

- Tworzenie infrastruktury sprzyjającej spotkaniom i integracji lokalnej społeczności, w szczególności osób starszych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Renowacja i tworzenie nowych miejsc zieleni - parków miejskich oraz terenów nadrzecznych wraz z odpowiednią małą architekturą,
- Uporządkowanie i renowacja istniejących przestrzeni publicznych.

Analiza miasta pod kątem degradacji w przedstawionych sferach pozwoliła na wskazanie obszarów Sieradza, których stan ma niekorzystny wpływ na możliwości rozwoju i integracji lokalnej społeczności. Jak wskazało szczegółowe opracowanie największe braki i nieprawidłowości występują w sferze gospodarczej Miasta, a w części wydzielonych jednostek stwierdzono bardzo wysokie natężenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej.

Diagnoza kondycji Sieradza w aspekcie społecznym, technicznym, gospodarczym i funkcjonalnym oraz zaprojektowane w Programie przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ukierunkowane na niwelowanie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk społecznych

i docelowo mają umożliwić tworzenie się społeczeństwa obywatelskiego, zwiększenie aktywności życiowej osób starszych oraz osób niepełnosprawnych, w szczególności na obszarze osiedla Dziewiarz, ul. Mickiewicza, osiedla Polna i Polna - Północ.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy Lokalnego Programu Rewitalizacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- niewykorzystany potencjał społeczny i brak postaw przedsiębiorczych mieszkańców;
- niedostateczne dostosowanie infrastruktury mieszkaniowej Miasta do odpowiednich i godnych standardów;
- silna koncentracja zjawisk patologicznych i bezradności mieszkańców w obszarze objętym rewitalizacją;
- niewystarczająca liczba miejsc integracji społecznej oraz oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci;
- nieodpowiednie wykorzystanie potencjału kulturowo-historycznego Miasta, będącego jego istotnym zasobem w aspekcie rozwoju gospodarczego, turystycznego i wzmacniania tożsamości lokalnej mieszkańców;
- niewystarczające dostosowanie przestrzeni miejskich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych;
- brak zintegrowanego systemu umożliwiającego współdziałanie organizacji pozarządowych, instytucji publicznych oraz wolontariuszy i zewnętrznych patronów.

Korelacje

W ramach rewitalizacji społecznej, co istotne w kontekście rozwiązywania problemów społecznych, planuje się prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu włączanie społeczne i zawodowe osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Miasta oraz rozwój aktywnych form integracji społecznej przy uwzględnieniu wszystkich dziedzin planowania strategicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 16 – zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez poprawę bezpieczeństwa, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu polegające na ograniczeniu patologii społecznych na obszarze rewitalizacji oraz zwiększenie rozwoju gospodarczego, a także wzrost atrakcyjności lokalnego rynku pracy, wzmocnienie przedsiębiorczości wśród mieszkańców oraz dostosowanie przestrzeni Miasta do potrzeb wszystkich mieszkańców.

L.P.	Projekt	Założenia działania
1	Klub 60+	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w szczególności osób starszych i samotnych, aktywizacja społeczna mieszkańców Sieradza oraz zwiększenie oferty miejsc, gdzie mogą spędzić wolny czas. Projekt został zrealizowany poprzez utworzenie Klubu Seniora przy MOPS.
2	Lokalny Program Aktywny Sieradz	Program zakłada organizację działań zaspokajających potrzeby mieszkańców związane z edukacją, rekreacją, kulturą i rozwojem społecznym. W ramach działania przewiduje się program mikrograntów dla mieszkańców, aktywną plażę, szereg działań aktywizujących i integrujących dla mieszkańców, szkolenia dla przedstawicieli NGO oraz warsztaty twórcze dla mieszkańców.
3	Centrum Aktywności Lokalnej	Centrum ma za zadanie realizację celów statutowych MOPS, wspieranie ekonomii społecznej w formie mikroinkubatora dla przedsiębiorczości skupionej wokół usług związanych z edukacją, kulturą, rozwojem oraz NGO. W ramach obiektu znajdują się sale do realizacji zadań z zakresu działalności artystycznej, kulturalnej, ogólnorozwojowej ze szczególnym naciskiem na zadania skierowane do dzieci i osób wykluczonych.

4	Zielone Miasto	Celem działania jest zwiększenie aktywności mieszkańców na terenach zielonych oraz podniesienie ich atrakcyjności. Projekt polega na zrewitalizowaniu istniejących terenów zielonych leżących w obszarze rewitalizacyjnym. Zagospodarowanie zieleni, wyposażenie parków w niezbędne dla rozwoju aktywności mieszkańców elementy i doposażenie już istniejących.
5	Rozbudowa Sieradzkiego Centrum Kultury	Projekt zakłada rozbudowę Teatru Miejskiego - głównej siedziby Sieradzkiego Centrum Kultury. W ramach projektu zostanie zrealizowana sala kinowa oraz stworzona część pozwalająca na rozbudowanie oferty kulturalno-edukacyjno-integracyjnej poprzez takie elementy jak: zadaszone patio i skrzydło z pomieszczeniami pozwalające mieszkańcom, w tym seniorom spotkania i organizację wydarzeń.
6	Uporządkowanie przestrzeni w centrum Sieradza w celu poprawy jej funkcjonalności i atrakcyjności	Przebudowa Placu Wojewódzkiego ma na celu przywrócić mieszkańcom fragment przestrzeni publicznej miasta na realizację różnorodnych aktywności społecznych i rekreacyjnych. Stworzenie nowego miejsca spotkań ma służyć integracji lokalnej społeczności oraz organizacji większych inicjatyw.
7	Planeta Sieradz	Celem projektu jest nowoczesna, aktywna edukacja, promocja Sieradza a także aktywizacja seniorów i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Realizacja zadania przewiduje stworzenie parku edukacyjno-rozrywkowego, odtworzenie elementów dawnego Sieradza, prowadzenie warsztatów, seminariów, wystaw, lekcji plenerowych i eksperymentarium, stworzenie miejsca do animacji seniorów w Parku Broniewskiego, trasy turystycznej, mini planetarium oraz budowę Sali konferencyjnej.

8	Sieradz - miasto historii	<p>Celem działania jest promocja miasta poprzez odwoływanie się do jego dziedzictwa historycznego i kulturowego. Zwiększanie wiedzy mieszkańców na temat przeszłości miasta pozwala na kształtowanie więzi z miejscem, przywiązania i identyfikowania się z obszarem. W ramach projektu planuje się organizację wydarzeń kulturalnych promujących historię miasta, ustawienie tablic informacyjnych dotyczących ważnych przestrzeni a także stworzenie aplikacji mobilnej.</p>
9	Wsparcie mieszkańców Sieradzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej	<p>Wsparcie mieszkańców SSM przewiduje spotkania z psychologiem, warsztaty zajęciowe dla dzieci i dorosłych, zajęcia korekty wad postawy a także wizyty domowe i kontakt w biurze pracownika socjalnego zajmującego się problemami senioralnymi społeczności spółdzielczej.</p>

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji miasta Sieradza na lata 2018-2023

ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

MOCNE STRONY

1. Atrakcyjność położenie Miasta pod względem turystycznym i historycznym oraz obecność licznych zabytków.
2. Inwestycyjny charakter Miasta oraz dostęp do istotnych węzłów komunikacyjnych.
3. Stabilny udział osób w wieku przedprodukcyjnym w społeczności.
4. Wzrost podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
5. Obecność dużych i bardzo dużych przedsiębiorstw zatrudniających na terenie Miasta.
6. Znaczący wzrost dochodów i wydatków Miasta i ich zrównoważona struktura.
7. Wysoki udział kobiet w ogóle pracujących mieszkańców.
8. Zmniejszenie się udziału osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym.
9. Adekwatna do potrzeb infrastruktura placówek oświaty, w tym oddziałów integracyjnych i prowadzenie licznych zajęć świetlicowych, profilaktycznych i rozwijających dla uczniów.
10. Obecność infrastruktury skierowanej do rodziców dzieci do lat 3, tj. żłobka.
11. Rozwinięta i dostosowana do potrzeb mieszkańców, w tym osób starszych i niepełnosprawnych oferta Sieradzkiego Centrum Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz MOSiR.
12. Funkcjonowanie licznych placówek kulturalnych o charakterze ponadlokalnym oraz skierowanych do wspólnoty spółdzielni mieszkaniowej.
13. Szeroka i stale rozwijająca się

SŁABE STRONY

1. Zmniejszanie się liczby ludności na przestrzeni ostatnich lat.
2. Alarmująco niski i zmniejszający się na przestrzeni lat przyrost naturalny.
3. Zmniejszanie się udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności.
4. Znaczący odpływ mieszkańców Miasta.
5. Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym objętych wsparciem MOPS.
6. Bardzo wysoki odsetek kobiet w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy MOPS.
7. Znaczący udział osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie beneficjentów MOPS.
8. Unikanie obowiązku alimentacyjnego części rodziców i konieczność objęcia wsparciem dzieci z rodzin niepełnych.
9. Konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej z powodu braku poprawy sposobu funkcjonowania rodziny biologicznej objętej pracą asystenta.
10. Brak funkcjonujących rodzin wspierających.
11. Znaczący odsetek mieszkańców korzystających ze wsparcia ze względu na niepełnosprawność oraz z problemami psychicznymi.
12. Niewystarczające przystosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób starszych i zależnych.
13. Wysoka popularność napojów alkoholowych wśród mieszkańców.
14. Mieszkańcy podejmują się kierowania pojazdem oraz pracy zawodowej pod wpływem alkoholu.
15. Część kobiet decyduje się na spożywanie alkoholu w ciąży.

infrastruktura sportowo-rekreacyjna.

14. Działalność klubów sportowych.
15. Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej.
16. Funkcjonujące na terenie Miasta organizacje pozarządowe o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych, integrację społeczną i aktywizację osób niepełnosprawnych.
17. Spadek liczby rodzin i osób korzystających z pomocy MOPS.
18. Realizacja i popularyzacja usług skierowanych do rodzin, np. Karta Dużej Rodziny oraz inicjowanie własnych działań.
19. Wsparcie rodzin przez działania asystenta rodziny.
20. Wspieranie uczniów w postaci stypendiów szkolnych i sportowych.
21. Zmniejszenie się liczby rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
22. Funkcjonowanie jednostek działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych i wsparcia mieszkańców w trudnościach życiowych (MOIK, MKPiRPA, ZI, MCPS).
23. Organizowanie czasu wolnego w świetlicach środowiskowych oraz wypoczynku letniego dla dzieci.
24. Obecność WTZ i Ośrodka Adaptacyjnego w Mieście.
25. Funkcjonowanie stowarzyszenia i towarzystwa abstynenckiego prowadzących grupy wsparcia dla osób dotkniętych problemem alkoholowym.
26. Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – publicznych i prywatnych.

16. Sięganie po substancje psychoaktywne przez część mieszkańców i młodzieży.
17. Część rodziców bagatelizuje zachowania ryzykowne dzieci i nie podejmuje działań w związku z sięganiem przez nie po alkohol i narkotyki.
18. Znaczny odsetek mieszkańców oraz uczniów uznaje substancje psychoaktywne za łatwo dostępne.
19. Naganne praktyki sprzedaży napojów alkoholowych wśród części sprzedawców.
20. Wysoki odsetek rodzin korzystających z MOPS z powodu alkoholizmu.
21. Obecny problem narkomanii w Mieście.
22. Znaczący wzrost wartości sprzedanego alkoholu na 1 mieszkańca Miasta.
23. Konieczność podejmowania działań sądowych w celu skierowania osób uzależnionych na leczenie odwykowe.
24. Występowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie Sieradza.
25. Powszechny problem przemocy rówieśniczej, w szczególności przemocy psychicznej.
26. Brak gminnych mieszkań chronionych.
27. Wzrost liczby dzieci objętych procedurą „Niebieskie Karty”.
28. Wzrost zapotrzebowania mieszkańców na usługi opiekuńcze.
29. Wzrost liczby osób bezrobotnych w grupie wiekowej powyżej 50 roku życia.
30. Wysoki udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych.
31. Brak infrastruktury umożliwiającej rozwój kapitału społecznego w Mieście, tj. Centrum Aktywności Lokalnej, Centrum Aktywności Seniorów, Klub Wolontariusza.
32. Brak przedsiębiorstw społecznych.
33. Wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych.

27. Prowadzenie kompleksowej działalności profilaktycznej dla dzieci i młodzieży w szkołach, placówkach kulturalnych i rekreacyjnych dotyczącej uzależnień, przemocy oraz innych trudności życiowych.
28. Współpraca z NGO i placówkami ochrony zdrowia w zakresie profilaktyki zachowań ryzykownych.
29. Inicjowanie i organizowanie licznych wydarzeń o charakterze integracyjnym, edukacyjnym i profilaktycznym dla.
30. Udział w kampaniach informacyjno-profilaktycznych skierowanych do ogółu mieszkańców.
31. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
32. Prowadzenie grupy wsparcia dla osób przeżywających trudności życiowe.
33. Funkcjonowanie Mieszkania Interwencyjnego w MOIK.
34. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powody przemocy w rodzinie.
35. Prowadzenie specjalistycznych punktów konsultacyjnych dla ofiar przemocy w rodzinie i osób dotkniętych problemem uzależnienia.
36. Funkcjonowanie Domu Dziennego Pobytu, Klubów Seniora oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
37. Spadek udziału osób bezrobotnych, w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Miasta.
38. Spadek wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej.
39. Zmniejszenie się liczby niepełnosprawnych osób bezrobotnych.
40. Realizowanie licznych projektów aktywizujących osoby bezrobotne na lokalnym rynku pracy.
34. Znaczący problem zatrudnienia wśród kobiet z wykształceniem wyższym.
35. Widoczny problem bezdomności w Mieście.
36. Zagrożenie bezpieczeństwa na drogach spowodowane rosnącą liczbą kierowców prowadzących pojazdy pod wpływem substancji.
37. Niedostateczne dostosowanie infrastruktury publicznej i miejsc szczególnie atrakcyjnych turystycznie do potrzeb osób zależnych.
38. Nieodpowiednie wykorzystanie potencjału kulturowo-historycznego Miasta w obszarze rozwoju gospodarczego i turystycznego.

41. Prowadzenie miejskiej Jadłodajni przy Miejskim Centrum Pomocy Społecznej.
42. Wspieranie osób bezdomnych w postaci udostępniania Ogrzewalni oraz kierowania do schronisk.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy Miasta i wykorzystanie potencjału i zasobów kulturowo-historycznych do rozwoju turystycznego.
2. Rozwój kapitału społecznego i przedsiębiorczości wśród mieszkańców.
3. Pozyskanie dodatkowych środków unijnych na rozwój Miasta oraz prywatnych inwestorów.
4. Kontynuowanie i rozwijanie projektów społecznych, inicjatyw obywatelskich, i działań integrujących i aktywizujących mieszkańców.
5. Promocja Miasta w całej Polsce.
6. Utworzenie podmiotów ekonomii społecznej.
7. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
8. Rozwój infrastruktury aktywizacji mieszkańców w środowisku lokalnym.
9. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
10. Kontynuowania intensywnej działalności profilaktycznej wśród uczniów i dorosłych mieszkańców.
11. Wzrost aktywności i integracji osób starszych, poprzez rozwój oferty Miasta dla tej grupy mieszkańców.
12. Aktywny udział osób starszych w kreowaniu polityki społecznej w Mieście poprzez utworzenie Rady Seniorów.

ZAGROŻENIA

1. Odpływ ludzi młodych z terenu Miasta.
2. Migracje zarobkowe mieszkańców.
3. Odpływ przedsiębiorców i lokalnych pracodawców.
4. Starzejące się społeczeństwo.
5. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
7. Wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
8. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
9. Pogłębienie się braku aktywności zawodowej wśród kobiet po urodzeniu dziecka.
10. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
11. Izolacja i wykluczenie osób z niepełnosprawnościami oraz wykluczenie ich z przestrzeni publicznej z powodu niedostosowania infrastruktury.
12. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
13. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
14. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
15. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

13. Rozwój usług i oferty wsparcia na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i wykluczonych z innych powodów.
14. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
15. Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
16. Rozwój infrastruktury wsparcia osób dotkniętych różnymi problemami poprzez tworzenie lokali socjalnych, mieszkań chronionych i schronisk.
17. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz rozwijanie form współpracy poprzez utworzenie przestrzeni przeznaczonej do realizowania oddolnych inicjatyw mieszkańców i prowadzenia statutowych działań lokalnych NGO.
18. Rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz prywatnymi przedsiębiorstwami działającymi w obszarze uzależnień oraz wsparcia w sytuacjach kryzysowych.
19. Rozwój świetlic i objęcie ich działaniami większej ilości dzieci.
20. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
21. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
22. Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego i ubóstwa.
16. Nasilanie się zjawiska alkoholizmu.
17. Prowadzenie sprzedaży alkoholu i papierosów osobom niepełnoletnich w sklepach i lokalach gastronomicznych.
18. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
19. Wzrost zapotrzebowania na pracę subsydiowaną, roboty publiczne i staże wśród mieszkańców.
20. Wzrost problemu alkoholizmu oraz idące za tym konsekwencje społeczno-gospodarcze.

- 23. Zmniejszenie skali przemocy w rodzinie.
- 24. Rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Miasta.
- 25. Utworzenie rodzin wspierających.

CEL STRATEGICZNY

Skuteczny, sprawny i zintegrowany system rozpoznawania i rozwiązywania lokalnych problemów społecznych oraz podejmowanie działań adekwatnych do powszechnie zachodzących zmian społecznych.

WIZJA

Miasto Sieradz to gmina, która korzysta z własnego doświadczenia i dobrych praktyk społecznych, zapewnia mieszkańcom godne życie, możliwość rozwoju oraz integrację społeczną, w szczególności osobom wykluczonym i zagrożonym marginalizacją społeczną. Miasto Sieradz to miejsce, gdzie szczególnym wsparciem obejmuje się osoby przeżywające trudności życiowe, mieszkańców z niepełnosprawnościami oraz rodziny, a rozwiązywanie problemów społecznych odbywa się w oparciu o innowacyjność, wiedzę i zaangażowanie oraz własny potencjał mieszkańców.

MISJA

Stworzenie mieszkańcom miasta Sieradza możliwości rozwoju, zaspokajanie ich potrzeb oraz dążenie do integracji społecznej.

CELE OPERACYJNE

WSPIERANIE RODZINY

CEL OPERACYJNY NR 1 – stworzenie skutecznego i efektywnego systemu wspierania rodziny w zakresie materialnym i wychowawczym, poprzez podnoszenie kompetencji rodzicielskich oraz tworzenie warunków sprzyjających wychowywaniu dzieci.

WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

CEL OPERACYJNY NR 2 – objęcie osób z niepełnosprawnościami kompleksowym wsparciem w zakresie rehabilitacji, aktywizacji rodzinnej, zawodowej i społecznej oraz integracja społeczna tej grupy w lokalnym środowisku.

ZDROWIE PSYCHICZNE

CEL OPERACYJNY NR 3 – poprawa dostępu do specjalistycznej opieki i wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi i eliminacja zagrożenia stygmatyzacją społeczną tych mieszkańców poprzez wzrost świadomości i odpowiedzialności lokalnego społeczeństwa.

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

CEL OPERACYJNY NR 4 - efektywny system wspierania osób uzależnionych oraz ich rodzin poprzez specjalistyczne poradnictwo, terapię i pomoc materialną.

CEL OPERACYJNY NR 5 – zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat zdrowotnych i psychospołecznych konsekwencji sięgania po alkohol i środki psychoaktywne oraz prowadzenie działalności profilaktycznej.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

CEL OPERACYJNY NR 6 – budowanie społecznej odpowiedzialności i świadomości na temat przemocy w rodzinie, reagowania na przejawy przemocy wśród mieszkańców oraz konsekwencje jej doświadczania i stosowania.

CEL OPERACYJNY NR 7 – pełne wsparcie osób stosujących przemoc w zmianie sposobu ich zachowania oraz rozwijanie form pracy z nimi.

CEL OPERACYJNY NR 8 – objęcie kompleksowym wsparciem osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz rozwijanie instytucjonalnych form wsparcia i ochrony tych mieszkańców.

AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

CEL OPERACYJNY NR 9 – ograniczenie negatywnych konsekwencji wieku starszego poprzez rozwijanie form wsparcia seniorów i umożliwienie im aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i integracji z lokalnym społeczeństwem.

CEL OPERACYJNY NR 10 – umożliwienie osobom starszym godnego życia i bezpiecznych warunków codziennego funkcjonowania poprzez wsparcie materialne.

PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

CEL OPERACYJNY NR 11 – wzmocnienie samodzielności oraz szans na lokalnym rynku pracy poprzez odpowiednie do potrzeb pracodawców poprzez podniesienie ich kwalifikacji zawodowych i aktywizację społeczno-zawodową.

WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

CEL OPERACYJNY NR 12 – stworzenie optymalnych warunków sprzyjających rozwojowi potencjału osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem oraz włączeniu ich do pełnego życia społecznego w lokalnym środowisku.

CEL OPERACYJNY NR 13 – rozwój form wsparcia osób dotkniętych ubóstwem i wykluczonych społecznie uwzględniających ich potencjał w samodzielnym przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych.

CEL OPERACYJNY NR 14 - zapewnienie wsparcia materialnego i schronienia osobom bezdomnym oraz przeciwdziałanie zjawisku i skutkom bezdomności.

PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

CEL OPERACYJNY NR 15 - zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców Miasta w przestrzeni miejskiej oraz w miejscu zamieszkania.

REWITALIZACJA SPOŁECZNA

CEL OPERACYJNY NR 16 – zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez poprawę bezpieczeństwa, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu polegające na ograniczeniu patologii społecznych na obszarze rewitalizacji oraz zwiększenie rozwoju gospodarczego, a także wzrost atrakcyjności lokalnego rynku pracy, wzmocnienie przedsiębiorczości wśród mieszkańców oraz dostosowanie przestrzeni Miasta do potrzeb wszystkich mieszkańców.

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza na lata 2021-2030 przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności miasta Sieradza jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi, seniorów i osób niepełnosprawnych miejsca życia;
- opracowanie i wdrożenie programów rewitalizacji społecznej szczególnie zaniedbanych rejonów Miasta z udziałem samych mieszkańców i podmiotów ich reprezentujących;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych;
- wzrost zasobów instytucjonalnych Miasta na rzecz aktywizacji i integracji starszej części społeczeństwa, osób niepełnosprawnych oraz ze specjalnymi potrzebami wsparcia;
- wzrost liczby podmiotów sektora NGO na rzecz rozwoju Miasta i integracji społecznej.

RAMY FINANSOWE

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy Miasto Sieradz. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych miasta Sieradz. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Miasto oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradz na lata 2021-2030 przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieradzu.

<i>Lp.</i>	<i>rok</i>	<i>Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej</i>
1	2018	7 861 960
2	2019	8 256 099
<i>Lp.</i>	<i>rok</i>	<i>Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej</i>
3	2020	8 462 502
4	2021	8 674 064
5	2022	8 890 916
6	2023	9 113 189
7	2024	9 341 018
8	2025	9 574 544
9	2026	9 813 907
10	2027	10 059 255
11	2028	10 310 736
12	2029	10 568 505
13	2030	10 832 717

<i>Lp.</i>	<i>rok</i>	<i>Wysokość środków finansowych w przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii</i>
1	2018	64 664
2	2019	83 315
<i>Lp.</i>	<i>rok</i>	<i>Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii</i>
3	2020	85 398
4	2021	87 533
5	2022	89 721
6	2023	91 964
7	2024	94 263
8	2025	96 620
9	2026	99 035
10	2027	101 511
11	2028	104 049
12	2029	106 650
13	2030	109 317

<i>Lp.</i>	<i>rok</i>	<i>Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny</i>
1	2018	35 437 558
2	2019	43 839 934
<i>Lp.</i>	<i>rok</i>	<i>Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny</i>
3	2020	44 935 932
4	2021	46 059 331
5	2022	47 210 814
6	2023	48 391 084
7	2024	49 600 861
8	2025	50 840 883
9	2026	52 111 905
10	2027	53 414 703
11	2028	54 750 070
12	2029	56 118 822
13	2030	57 521 793

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza mogło być określane mianem skutecznego - musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest MOPS.
2. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Plan komunikacji społecznej dokumentu

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowywania Prezydentowi Miasta. Po uchwaleniu go przez Radę Miejską zostanie umieszczony na stronie internetowej Urzędu Miasta, w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta (<https://bip.umsieradz.pl/>) oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (<https://bip-mops.umsieradz.finn.pl/>).

MONITORING

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, KPP, PUP, ze sprawozdań MOPS, MKPiRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez MOPS przy ścisłej współpracy z miastem Sieradz. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów ewentualnej aktualizacji Strategii.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii oraz rozwiązywanie problemów.

ZAKRES EWALUACJI

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

SPOSÓB EWALUACJI

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

NARZĘDZIA EWALUACJI

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

Ewaluacja w zależności od potrzeb i możliwości Miasta może zostać pogłębiona o wywiady indywidualne oraz zogniskowane wywiady grupowe (Focus), w celu lepszego rozpoznania stanu obecnego, w tym przyczyn zjawisk problematycznych, ich skali i obszarów, na które bezpośrednio wpływają.

OKRES EWALUACJI

Planuje się przeprowadzenie w 2031 roku ewaluację końcową, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań. Analiza realizacji bieżącej Strategii pozwoli na trafne opracowanie założeń strategii w kolejnej perspektywie czasowej, a także wskaże na zmiany zachodzące w społeczeństwie lokalnym wymagające reakcji ze strony władz lokalnych.

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualnie stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców miasta Sieradza i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Miasto - Obywatel,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Sieradza.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do wysokiej jakości życia mieszkańców Miasta, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Sieradza, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
2. <https://bdl.stat.gov.pl/>
3. <https://poradnik.ngo.pl/>
4. <https://psychiatriapolska.pl>
5. <https://commons.wikimedia.org/wiki/Sieradz>
6. <http://strona.gimwarta.pl/>
7. <https://sieradz.eu/kluby-sportowe>
8. Dane Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
9. Dane z PCPR w Sieradzu za 2019 rok.
10. Diagnoza Problemów Społecznych z zakresu uzależnień tj. alkoholu, narkotyków, dopalaczy, przemocy i innych problemów społecznych na terenie miasta Sieradza wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, 2017.
11. Diagnoza Problemów Społecznych z zakresu uzależnień tj. alkoholu, narkotyków, dopalaczy, przemocy i innych problemów społecznych na terenie miasta Sieradza wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, 2019.
12. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
13. Joanna Staręga-Piasek, Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
14. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
15. Lokalny Program Rewitalizacji miasta Sieradza na lata 2018-2023 (uchwała nr XLIII/278/2017 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 26 października 2017 roku).
16. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
17. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021 (uchwała nr XXXVI/225/2020 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 24 listopada 2020 roku).
18. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
19. Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Sieradz na lata 2018-2021 (uchwała nr L/344/2018 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 26 kwietnia 2018 roku).

20. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Sieradza na lata 2018-2021 (uchwała Nr L/345/2018 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 26 kwietnia 2018 roku).
21. Program rozwoju sportu dla miasta Sieradza na lata 2016 – 2020.
22. Program Współpracy Gminy Miasto Sieradz z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami, Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na rok 2021 (uchwała nr XXXVI/226/2020 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 24 listopada 2020 roku).
23. Raport o stanie miasta Sieradz 2019 rok.
24. Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieradzu za 2017, 2018 i 2019 rok.
25. Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego za 2017, 2018 i 2019 rok.
26. Sprawozdanie z realizacji programu „Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania za 2017 i 2018 rok.
27. Sprawozdanie z realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za 2017 i 2018 rok.
28. Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Miasta Sieradza za 2017 i 2018 rok.
29. Statut Sieradzkiego Centrum Kultury (uchwała Nr XX/149/2012 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 27 czerwca 2012 roku.)
30. Statut Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sieradzu (Uchwała nr XX/150/2012 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 27 czerwca 2012 roku).
31. Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieradzu (uchwała nr IX/63/2015 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 24 czerwca 2015 roku).
32. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019.
33. Strategia Rozwoju Miasta Sieradza na Lata 2010-2020 (uchwała nr XLIV/388/2010 Rady Miejskiej w Sieradzu z dnia 8 czerwca 2010 roku).
34. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.)
35. www.psychiatriapolska.pl

SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie miasta Sieradz na mapie Polski	12
Rysunek 2. Położenie miasta Sieradz na mapie powiatu sieradzkiego	13
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Miasta według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)	19
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie Sieradza alkoholu w latach 2016-2018..	89
Rysunek 5. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Sieradza w latach 2016-2018 (w złotych)	89
Rysunek 6. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2016-2019	114
Rysunek 7. Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców w latach 2017-2019 w Sieradzu	142

SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w Sieradzu na przestrzeni lat 2016-2019	16
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach)	17
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Sieradzu w latach 2016-2019	17
Tabela 4. Wykaz jednostek oświatowych i oddziałów szkolnych w Sieradzu wraz z liczbą uczniów do nich uczęszczających i nauczycieli w roku szkolnym 2018/2019 (wraz z uczniami gimnazjalnymi)	26
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Mieście na przestrzeni lat 2016-2018	28
Tabela 6. Instalacje techniczno-sanitarne w Sieradzu na przestrzeni lat 2016-2018 (liczba mieszkań)	29
Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w mieście Sieradz w porównaniu do powiatu w 2018 roku	36
Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby przyznanych świadczeń w latach 2016-2019	44
Tabela 9. Liczba osób pobierających świadczenie, w tym długotrwale w latach 2016-2019.	45
Tabela 10. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku – liczba rodzin	46
Tabela 11. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019	47
Tabela 12. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku (liczba świadczeń)	51
Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019	63
Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019	63

Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019	64
Tabela 16. Liczba uczestników WTZ i osób oczekujących w latach 2017-2019	64
Tabela 17. Wsparcie osób niepełnosprawnych w ramach PFRON w 2019 roku	66
Tabela 18. Działania ŚDS wobec osób z zaburzeniami psychicznymi w 2019 roku.....	73
Tabela 19. Działania Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sieradzu w latach 2017-2019	86
Tabela 20. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019.....	104
Tabela 21. Liczba sędziwych starców, tj. osób powyżej 80 roku życia w Sieradzu na przestrzeni lat 2016-2019	112
Tabela 22. Odpłatność Miasta za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019	114
Tabela 23. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Sieradza w latach 2017-2019 z podziałem na wiek.....	123
Tabela 24. Mieszkańcy miasta Sieradz w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2017-2019.....	124
Tabela 25. Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP w Sieradzu z podziałem na wykształcenie w 2019 roku.	124
Tabela 26. Uczestnicy działań prowadzonych przez Ośrodek Szkolenia, Konsultacji i Doradztwa Ochrony Pracy na przestrzeni lat 2017-2019.....	127
Tabela 27. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019.....	132
Tabela 28. Wsparcie osób dotkniętych ubóstwem w ramach pomocy żywnościowej i rzeczowej w latach 2017-2019 w Sieradzu	135
Tabela 29. Przestępstwa odnotowane w mieście Sieradz w latach 2017-2019.....	143

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Sieradz w latach 2016-2019.....	14
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących miasto Sieradz na przestrzeni lat 2016-2019	15
Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców Sieradza według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.....	15
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019	18
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019.....	19
Wykres 6. Dochody i wydatki Miasta ogółem w latach 2016-2019 (w milionach złotych)....	21
Wykres 7. Dochody i wydatki Miasta na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych).....	21
Wykres 8. Stopa bezrobocia w powiecie sieradzkim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa łódzkiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach) ..	22

Wykres 9. Liczba osób pracujących w Sieradzu na przestrzeni lat 2016-2019	23
Wykres 10. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Sieradzu w latach 2016-2019 (w procentach)	23
Wykres 11. Poziom wykształcenia mieszkańców Miasta według danych Narodowego Spisu Powszechnego	24
Wykres 12. Ludność Miasta według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	25
Wykres 13. Średnie wyniki egzaminu uczniów klas VIII z miasta Sieradz w porównaniu ze średnimi wynikami w województwie łódzkim oraz w Polsce (z roku 2018/2019, w procentach)	27
Wykres 14. Liczba czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sieradzu w latach 2016-2019	32
Wykres 15. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019....	43
Wykres 16. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w mieście Sieradz w latach 2016-2019	44
Wykres 17. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku	45
Wykres 18. Wskaźnik pracy socjalnej w Sieradzu na przestrzeni lat 2016-2019.....	47
Wykres 19. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019	51
Wykres 20. Liczba rodzin i dzieci korzystających ze świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2017-2019	52
Wykres 21. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019.....	53
Wykres 22. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019.....	54
Wykres 23. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019.....	54
Wykres 24. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych).....	55
Wykres 25. Liczba beneficjentów i porad udzielonych w Miejskim Ośrodku Interwencji Kryzysowej w latach 2017-2019	56
Wykres 26. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019	63
Wykres 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019	84
Wykres 28. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019.	85
Wykres 29. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście Sieradz na przestrzeni lat 2016-2019 (dane za 2019 rok do 15.10.2019).....	90
Wykres 30. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2016-2019	102

Wykres 31. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Sieradzu i Polsce na przestrzeni lat 2016-2019 (w procentach).....	111
Wykres 32. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019	113
Wykres 33. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba świadczeń).....	113
Wykres 34. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc z powodu bezrobocia w latach 2016-2019 oraz ich udział w ogóle rodzin objętych wsparciem MOPS (w procentach).....	122
Wykres 35. Mieszkańcy Sieradza zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019	122
Wykres 36. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2016-2019.....	125
Wykres 37. Liczba kontraktów socjalnych i osób nimi objętych na przestrzeni lat 2016-2019	126
Wykres 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019.....	131
Wykres 39. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2016-2019.....	132
Wykres 40. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)	133
Wykres 41. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2019 (liczba osób).....	134
Wykres 42. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019	135

ul. Dworcowa 9a/19

30-556 Kraków

tel: 12 39 50 665

fax: 12 39 50 664

mail: biuro@oficyna-profilaktyczna.pl

2020

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy między innymi opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Prezydent Miasta Sieradza realizując ustawowy obowiązek, w wyżej wskazanym zakresie, przedkłada Radzie Miejskiej w Sieradzu projekt **„Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sieradza na lata 2021 – 2030”** w celu przyjęcia do realizacji.

Strategia określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, które po przyjęciu do realizacji powinny w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców Sieradza, a w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie uzależniona zarówno od posiadanych i pozyskanych środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy wielu podmiotów.